

At the heart of the image

Proširite svoje vidike

Novi D5000.
Snimajte fotografije i HD filmove novim fotoaparatom.
Izazovite perspektivu.

D5000

Nikonov jedinstveni 2,7-inčni LCD ekran sa promenljivim uglom omogućava fotografisanje iz svih uglova. 12,3 megapiksela i sistem obrade slika EXPEED obezbeđuju slike visoke rezolucije. Prikaz u realnom vremenu i četiri AF režima. Funkcija za HD film omogućava veću kreativnost pri pravljenju filmskih klipova koji ostavljaju jak utisak. Gledajte na život iz drugačijeg ugla pomoću fotoaparata D5000.

Ugao za samoportretisanje

EXPEED HDMI

www.europe-nikon.com

www.refot.com

HISTOGRAM | POWER RETUSH PRO | KALIBRACIJA SISTEMA | LEICA R | TELEOBJEKTIVI

ReFoto

ČASOPIS ZA KULTURU FOTOGRAFIJE | BROJ 59 | MAJ 2009 | WWW.REFOTO.CO.RS

Salon fotografije
VINKOVCI

MAJSTOR PORTRETA
Dragan Tanasijević

ANATOMIJA PEJZAŽA
Miroslav Jeremić

PEJZAŽ

Dobro svetlo i kompozicija
za fantastične prizore

Skok U VULKAN

NIKON D5000
Isprobajte ga i vi!

Telekonverteri

ISSN 1450-6394
DIN 250
K. M. 8
KUNA 30
DEN. 250
EVRA 4

SanDisk®

Živi više Učini više Uživaj više

Kao vodeći svetski proizvođač memorijskih fleš proizvoda, SanDisk stavlja kvalitet, inovaciju i više mogućnosti u vaše ruke. Tako, od fotoaparata do računara, posla do zabave, izaberite SanDisk da proširite svoj svet i uređaje koje koristite.

www.SanDisk.com

DSLR Foto

Svakodnevni Foto / Univerzalne

Video

USB Fleš diskovi

Mobilni

SyncMaster 245T / 275T Plus / 305T Plus

Neverovatan spektar boja profesionalnih monitora

erc commerce
computers

Beograd (011) 309 62 72, Podgorica (020) 211 245
www.erccommerce.rs, www.erccommerce.co.me

SAMSUNG

1 (Original USB) = 100MB/s. Određena količina podataka nije namijenjena za zapis podataka. Brzina je bazirana na SanDisk internom testiranju. SanDisk, SanDisk logo, SanDisk Extreme, SanDisk Video, CompactFlash, Cruzer su robne marke SanDisk korporacije, registrovane u Sjedinjenim Državama i ostalim zemljama. SanDisk Video HD je robna marka SanDisk korporacije. SDHC, microSD, microSDHC i microSDXC logo su robne marke. Ostala imena brandova pomenuta ovde služe samo za identifikacione potrebe i možda su robne marke odgovornih lica. © 2009 SanDisk korporacije. Sva prava su zadržana.

STALNE RUBRIKE

- 4 **U FOKUSU**
"Dani ludaje"
- 8 **AKTUELNOSTI**
Izložbe, najave, konkursi, knjige
- 14 **MOJE ISKUSTVO**
Teleobjektivi prikazuju nam snimljene predmete većim nego što bismo ih videli golim okom
- 26 **PRAKSA NA DELU – PEJZAŽ**
Deluje lako, svima pristupačno a možete ga snimiti sa skoro bilo kakvom fotografskom opremom, ali, da li je baš sve tako?
- 42 **ŠTAPOM I KANAPOM**
Foto-album ili knjiga iz kućne radionice
- 44 **KONKURSI**
Prikaz izložbe vinkovačkog desetog Salona fotografije u Hrvatskoj
- 54 **TEORIJA**
Analiza nekoliko važnih simbola koji grade i vrlo snažno utiču na konačnu fotografiju
- 56 **REPORTAŽA**
Predrag Vučković može da se pohvali da je prvi na svetu snimio čuvenog ruskog letača kako skače u vulkan na Kamčatki
- 78 **KOLEKCIONARSKI UGAO**
U ovom broju – Refleksne Leice
- 82 **FOTO-KOMENTAR**
- 86 **KONKURSI**
Noćna fotografija i "Svet u fokusu"
- 96 **PISMA ČITALACA**

77

© MIROSLAV JEREMIĆ, "POVL EN I"

18

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "PETRE ZOBEC", 1986

FOTOGRAFI

- 18 **DRAGAN S. TANASIJEVIĆ**
Fotograf koji traga za skrivenim bićem, za personom koja prebiva iza maske
- 48 **MIROSLAV JEREMIĆ**
Kroz fotografiju uspeva da opredmeti svoje tajne strasti – ljubav prema prirodi

44

MEDINA RESIĆ, "AUTOPORTR ET"

56

© PREDRAG VUČKOVIĆ

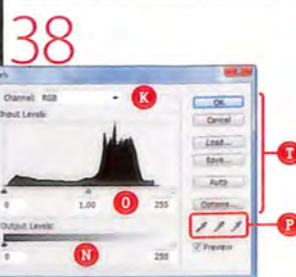
68

34

64

38

73

70

TEHNIKA

FOTOTEHNOLOGIJA, SKENERI, ŠTAMPAČI

- 62 **NOVITETI**
Novosti u svetu tehnike
- 64 **TELEKONVERTERI**
Šta su telekonverteri, kako se upotrebljavaju i da li se mogu koristiti na bilo kom objektivu
- 67 **FOTO-DODACI**
Stativ, hard-disk i difuzori
- 68 **OLYMPUS SP-590UZ**
Optički zum od čak 26 puta
- 70 **NIKON D5000**
Prvi Nikonov D-SLR fotoaparata sa pokretnim displejem
- 72 **NIKON AF-S 35 mm F/1,8 G**
Moderan objektiv koji u optičkom kvalitetu nudi mnogo više nego što može ponuditi jedan standardni zum objektiv
- 73 **CANON EF 85 mm F1,8 USM**
Idealan portretni objektiv
- 74 **KALIBRACIJA**
Često pominjan termin, a saznajte šta sve podrazumeva i kako se postiže
- 77 **FOTO-RAMOVI**
Prikaz tri savremena digitalna foto-rama

26

MARIJA MILOVANOVIĆ-MAKSIMOVIC

74

NASLOVNA STRANA

NACE POPOV, "MOTIV SA KORABA, NAJVIŠEG VRHA U MAKEDONIJI"

reč urednika

FOTOGRAFSKO JA

Još kao trinaestogodišnja devojčica, kada sam počela ozbiljno da se zanimam za fotografiju, volela sam taj usamljenički aspekt "fotografskog života", koji je podrazumevao da u sva istraživanja idemo samo moj fotoaparata i ja. Kao i svakom mladom čoveku, beg u prirodu bio je pravi spas od hiljadu nejasnih pitanja koja odrastanje nosi sa sobom. U prirodi je uvek vladao mir, a sklad i neki red, svakim mojim odlaskom bio je sve veći, naročito posle nekoliko snimljenih filmova. Tako je, malo pomalo, počela da se rađa ljubav prema pejzažu koji je, do danas, ostao moja glavna fotografska tema. Pejzaž je vrlo specifična kategorija u fotografiji. Fotografisali smo ga svi, ali retko ko od nas može da se pohvali zaista izuzetnom fotografijom ili, još bolje, originalnom i zanimljivom serijom fotografija. Pejzaž, reklo bi se, najlakše je snimiti, a opet, možda i najteže. Zašto je to tako? Možda zato što prvo moramo da se odupremo lepoti i snazi prirode koja je pred nama da bismo bili u stanju da stvorimo neko svoje, originalno delo bez svodenja čitavog procesa na puku reprodukciju videnog. Dobra fotografija pejzaža često ima sve odlike dobrog romana: ima dobru priču, atmosferu, suptilne odnose među akterima, nije nametljiva već vam se polako uvlači pod kožu dok ne postane deo vaše svakodnevice. I kao što dočekate zoru sklopčani u krevetu s knjigom u ruci, gatajući poslednje retke knjige, tako vam dobar pejzaž na zidu vaše dnevne sobe krađe pogled čak i s odličnog filma ili zanimljivog gosta jer vas mami da kročite u njegov enigmatičan i neistražen svet. Otvoren prostor i apstraktnost samog prizora drveće vapi za vašom umešnom režiserskom palicom koja će od sasvim jednostavnog prizora drveća na proplanku stvoriti uzbuđujuće zakulise

za samo vama znanu priču. Pejzaž je intuitivan, često vrlo simboličan ali, pre svega, fotogeničan. Priznajem, crno-belo preferiram, ali me kolor opija i mami da kroz poluotvorene oči posmatram boje kako se prelivaju kao na slikama Mark Rothka. Sasvim sigurno, snimiti dobar pejzaž jeste dobar znak za jednog fotografa. On vam govori o tome da vaš unutrašnji dijalog ide u dobrom pravcu – ka otkrovenju svog fotografskog ja. Ovaj broj posvetili smo svim onim avanturistima, entuzijastima, sanjarima... koji vole tihu komunikaciju s prirodom i kroz moćan medij fotografije uspevaju da zauzimate vreme i "zarobe" nepregledan prostor da bi kasnije, kroz novu interpretaciju, uživali u tom "otrgnutom prizoru". Tako "nepomičan" i uokviren, pejzaž ne gubi na svojoj životnosti jer to je samo prvi kadar priče koju ćete vi osmisliti, možda često i menjati u zavisnosti od toga koliko prisno ćete razgovarati sa svojim pejzažom. Ako još uvek niste sigurni da li je pejzaž dovoljno uzbuđujuća tema za vašu nemirnu, istraživačku dušu, setite se da je fotografije ime zna svako ko iole voli i snima fotografije, posvetite čitav svoj život pejzažu – Ansel Adams.

Svetlo je trenutno dobro, priroda je "u jeku" transformacije, a vaši fotoaparati, uspavani od duge zime, spremni su na još jedno fotografsko putešestvije koje će, na nekima od vas, ostaviti neizbrisiv trag – postaćete neprikosnoveni pejzažisti.

IVANA TOMANOVIĆ
ivana.tomanovic@refoto.co.rs

OSNIVAČ I IZDAVAČ REFOT B, Beograd, Pčinjska 17

DIREKTOR Petar Vukadinović

CENA pojedinačnog broja 250 dinara

žiro-račun 255-0009780101000-19

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK mr fot. Ivana Tomanović

IZVRŠNI UREDNIK Milan Živković, milan.zivkovic@refoto.co.rs

UREDNIK TEHNIKE Boris Bjelica, boris.bjelica@refoto.co.rs

REDAKCIJA Svetislav V. Dragović, Miroslav Nikoljić, Imre Szabó,

Goran Malić, Tomislav Peternek

SARADNICI Vojin Mitrović (Pariz), Jelena Matic, Igor Ilić,

Marija Milovanović-Maksimović, Radomir Maša Dikosavljević,

Zoran Imširagić, Nenad Petrović, Ljubomir Zlatanović,

Srdan "Abdee" Abdjević, Darko Stanimirović, Darko G. Gajić

(Makedonija), Sandra Vitaljić (Hrvatska)

TEHNIČKA REDAKCIJA I DIZAJN Sanja Kovačević

LEKTOR Biljana Gordić

MARKETING mr fot. Dragan Pavlović, dragan.pavlovic@refoto.co.rs

REFOTO, tel. 011/344-9641; 344-9642; faks. 011/7860-234

ŠTAMPA Štamparija "Politika AD", Beograd

PRE-PRESS REFOT B – Rukopisi i prilogi se ne vraćaju.

E-POŠTA: info.refoto@refoto.co.rs

CIP – Katalogizacija u publikaciji Narodna Biblioteka Srbije, Beograd

77
FOTO: časopis za kulturu fotografije/glavni i odgovorni urednik Ivana Brezovac – 1996, br. 1 – Beograd (Pčinjska 17); Refot B, 1996 – (Beograd: Politika) – 30 cmOd br. 4/2001 štampa se latinicom, a naslov je Refoto – Varijanta naslova: Refoto
ISSN 1450-6394 = Foto (Beograd)
COBISS.SR-ID 117858055© Sva prava zadržana.
Nijedan deo ove publikacije ne sme biti reprodukovana ili objavljena u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje bez prethodno pismene saglasnosti izdavača

U fokusu

NAJBOLJE FOTOGRAFIJE ČITALACA OVOG MESECA

U FOKUSU

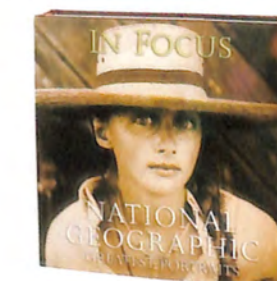
 SAŠA LAZAREVIĆ - KORNI,
BEOGRAD, "LUDAJA"

"Fotografija je nastala od više snimaka napravljenih prošle godine, u vreme održavanja manifestacije "Dani ludaje", u Kikindi, i predstavlja još jedan od mojih brojnih pokušaja da snimci nastali na putovanjima ne ostanu obične putopisne beleške, već prerastu u estetizovano vlastito iskustvo. Ovakve fotografije meni, pored dokumentovanja samog puta, predstavljaju dokument i o putovanju kroz vlastiti život..."

Fotografija je nastala sjedinjavanjem sedam fotografija snimljenih fotoaparatom FUJI S6500fx. Kako bih postigao željenu atmosferu, nebo i celu pozadinu nacrtao sam četkicama na posebnom sloju. Kreirao sam svoje četkice tako da ih mogu koristiti ubuduće. Najveći problem pri pravljenju kolaža jeste tonska ujednačenost koja se u radu sa slojevima može postići iako polazne fotografije nisu snimljene na istom mestu, a sunce (kada je jedini izvor svetla) ih osvetljava pod različitim uglovima. U tu svrhu koristio sam opciju Curves, po meni sigurno najbolju alatku."

Fotografijom se počeo baviti posle izlaska iz Zavoda za rehabilitaciju gde je proveo dve godine nakon amputacije obe noge kao posledice nesreće na poslu. U časovima odmora čitao je različite časopise, ali mu je *REFOTO* probudio želju da počne da pravi "lepe slike". Najvažnije saznanje, do kojeg je došao čitanjem časopisa, jeste da umetnost može postojati i izvan striktno umetničke karijere, da može nastati iz lične potrebe, i taj poriv ne napušta ga ni dan-danas... Želju da se bavi fotografijom i pri tome pronade novog sebe (što mu je u tom periodu bilo veoma važno), učvršćuju priznanja iz zemlje i iz sveta i posebno novi brojni prijatelji. Svi oni su zaljubljenici u fotografiju, s kojima često odlazi na putovanja. Na tim zajedničkim fotografskim akcijama, osim što se lepo družu, razmenjuju fotografska iskustva i uvek se vrati s nekoliko uspešnih fotografija.

Rođen je 1962. u Beogradu, gde i sada živi. Fotografijom se bavi tri godine. Član je FSS i fotografskog kluba "Centar za foto i filmsku kulturu Srba". Trenutno koristi fotoaparat OLYMPUS E-520.

U OVOM BROJU
PRIJATELJ RUBRIKE
JE NAŠ ČITALAC
KOJI JE ŽELEO DA
OSTANE ANONIMAN

 ALEKSANDAR TERZIĆ, KANADA,
"LINES AND CONSTRUCTIONS"

"Fotografija "Lines and Constructions" nastala je u Kalgariju, gradu koji većina od nas pamti po zimskim olimpijskim igrama. U šetnji po gradu video sam ono što malo nas, posetilaca, primeti, a to je da Kanadani pored ostalih stvari mnogo pažnje posvećuju kulturi. Ulice su pune nesvakidašnjih skulptura koje različitim igrama drugačijih materijala u prostoru dozvoljavaju da svaku pojedinačnu, uočenu sliku doživimo na najrazličitije načine. To mi je dozvolilo da ovu igru teških konstrukcija doživim kao inspiraciju za fotografiju, kojom želim da prenesem deo mojih doživljaja..."

Aleksandar Terzić rođen je u Užicu, 1977. godine. Bavi se privatnim preduzetništvom, a fotografija mu je postala stalna potreba, način da pobjegne iz rutine, sredstvo izražavanja sopstvenih osećanja. Fotografija je snimljena fotoaparatom Nikon D 300, objektiv 18-200, ISO 500, f 4 i 1/60 s.

 LUKA TRAJKOVIĆ, BEOGRAD,
"SAT"

"Ja sam Luka Trajković, iz Beograda. Imam 14 godina, tata mi je fotograf, obožavam da fotografišem. Na fotografiji je sat koji stoji u mojoj dnevnoj sobi, snimak je napravljen Nikonom D80 (tatin fotoaparat)."

 JOVANA STOJANOVIĆ, LESKOVAC,
"MALENI POSETILAC"

"Jednoga dana sam po dolasku iz grada primetila saputnika na mojoj bluzi. Malena bubamara na nekoliko dana postala je moj prijatelj, ali i prijatelj rascvetale orhideje po kojoj je veselo šetala posle jutarnjeg buđenja i umivanja... Ovo je jedna od scena njihovog druženja."

Student pete godine Fakulteta umetnosti u Nišu. Član Fotokluba "FON" Niš. Aktivno se bavi fotografijom od početka srednje škole.

 IGOR SIVJAKOV, SARAJEVO, BIH
"ŽELIM"

"Prilikom nedavne posjete Beogradu, negdje u blizini Terazija, spazih ovaj grafit na zidu i učini mi se zanimljivim te ga uvijekovječih fotoaparatom. Po povratku u Sarajevo, snimak sam arhivirao i gotovo zaboravio na njega. Pripremajući radove za neku lokalnu izložbu, naidoh na fotku djeteta s dugom preko lica (napomena, duga je prava i plod je prelamanja sunčevog svjetla kroz specifičnu staklenu konstrukciju). Tada se sjetih fotke s grafitom, latih se Photoshopa i probah da

dočaram svoj kritički stav spram bahatog odnosa državnih struktura i mlade populacije, i ujedno i podjednako veliku želju te iste mlade generacije da što prije napusti teritoriju šarene laže, simbolisane dugom."

Rođen je 1966. godine u Sarajevu, gde živi i radi. Fotografijom se bavi od malih nogu, mada, istini za volju, intenzivnije tek nekoliko posljednjih godina. Fotografija mu pruža idealnu relaksaciju u svakodnevnom stresnom životu. Osnovna fotografija snimljena je FinePix F30 fotoaparatom uz ISO 400, blendu 2,8 i ekspoziciju 1/45 s.

 MIROSLAV GEORGIJEVIĆ, NOVI SAD, "AUTOPORTRET"

"Fotografija je snimljena 2008. godine za vreme jednog dosadnog dana u stanu. Imao sam zanimljivu pozadinu, a inspirisan uobičajenim brijanjem, postavio sam rasvetu u sobi, nabacao penu po glavi i eto fotke. Fotografisano je Canonom 350D i kit objektivom (18-55mm, koji sam postavio na stativ, a stativ je bio na krevetu!). Softboks se nalazio s leve strane

"modela", a jedno direktno svetlo osvetljava pozadinu."

Miroslav Georgijević živi u Novom Sadu. Rođen je 1985. godine. Fotografijom se bavi oko četiri godine, a sve je počelo sasvim "bezazleno" sa, od kuma, pozajmljenim fotoaparatom koji mu je trebao za neki web-dizajn, čime je mislio da će se baviti. Sada se uspešno bavi fotografijom. Ona mu je hobi, posao i osnovni izvor prihoda. Najkorisnije informacije o fotografiji našao je na forumu Dizajn Zana.

Print by Sony
**SNAPLAB DIGITAL
PHOTO SYSTEM**

Ovlašćeni distributer

 **MASTER
CCTV CENTAR**

masterbc@masterbc.co.rs www.masterbc.co.rs
tel: 011/3076-888 fax: 011/3167-224 mob: 062/250-830
Miloša Bandića 16, Zemun, Srbija

Ovlašćeni diler

Prestige
foto studio

www.prestige-foto.com

e-mail: info@prestige-foto.com

tel/fax: 011/383-56-01 ; mob: +381 64 170 10 49
veleprodaja i maloprodaja +381 32 714 090
SRBIJA, 32300 Gornji Milanovac

TELEOBJEKTIVI pogled u daljinu

SVETISLAV V. DRAGOVIĆ

Od najranijih vremena čovek je želeo da gleda u daljinu a da se ne pomera, bilo zbog fizičke nemogućnosti, sigurnosti, znatiželje ili lenjosti. Za potrebe morske navigacije stvoreni su teleskopi koji su približavali udaljene objekte radi uočavanja detalja. Posle teleskopa pojavili su se dvogledi, kojima se gledalo sa dva oka, dok je naziv "teleskop" ostao za optičku napravu koja služi za znatnija uvećanja i kroz nju se gleda jednim okom. Tako postoje astronomski teleskopi, dok se dvogledi prodaju za posmatranje udaljenih predmeta, npr., publici u pozorištu, turistima...

Analogno tome, još od najranijih dana fotografije pojavio se pojam "teleobjektiva" kojim se snimaju udaljeni predmeti. Teleobjektivi prikazuju nam snimljene predmete većim nego što bismo ih videli golim okom što znači da imamo manji vidni ugao kojim posmatramo te objekte. Za razliku od kratkožičnih objektiv koji imaju veliki vidni ugao, o kojima ćemo govoriti u sledećem broju, ove objektiv ne zovemo "uskougaoni" već "teleobjektivi". Uglavnom su od stakla, ali ima ih, znatno manje, s ogleđalom umesto prednjeg snopa sočiva. U praktičnom životu, teleobjektivom smatramo svaki objektiv koji ima bar 1,5 puta veću žižnu daljinu od "normalnog", što bi na formatu

24x36 mm iznosilo oko 75 mm, pa naviše. Na svim drugim digitalnim formatima ovo važi za tzv. ekvivalentnu žižnu daljinu. Sada i najjeftiniji fotoaparati imaju zum objektiv koji idu do ekvivalentnih 100–150 mm, a ima dosta ekstreme kojima je ta ekvivalentna žižna daljina čak i 420 mm, što bi u praktičnoj vrednosti bilo uvećanje od preko osam puta u odnosu na normalno posmatranje. Koliko su te ekstremne vrednosti praktične? Jeste li ikada držali u rukama dvogled koji uvećava osam do deset puta? Ako jeste, znate kako je teško mirno držati taj dvogled, čak u slučajevima gde se zahteva preciznost tog posmatranja. Na primer, na strelištu gde se meta gleda kroz dvogled, koristi se stativ pošto

je ruka suviše nemirna za tačno posmatranje. S dugačkim teleobjektivima problem je isti. Prema tome, ako želimo da uložimo novac u "jak" teleobjektiv, bilo zum ili fiksni, treba da budemo svesni da imamo vrlo ograničene mogućnosti za dobijanje oštre fotografije.

NEPRIJATELJI KVALITETNE FOTOGRAFIJE TELEOBJEKTIVOM

Pod uticajem političkog rečnika, možemo te "neprijatelje" da svrstamo na unutrašnje, spoljne i lične. Unutrašnji neprijatelj na prvom mestu jeste **hromatska aberacija**. To je greška sočiva ili optičkog sistema koja se ogleda u tome da su konture ovičene spektralnim ili duginim bojama. Kod teleobjektiva ova greška izraženija je nego kod objektiv kraće žižne daljine, i radi njenog korigovanja moraju se koristiti specijalna stakla malog rasiapanja, koja veoma utiču na cenu teleobjektiva. Znači, protiv tog unutrašnjeg neprijatelja ne možete da se borite, ako govorimo o jednom određenom proizvodu. Kada platite više, onda imate manju hromatsku aberaciju. Hromatska aberacija je kritična kada postoje konture naspram svetle površine, jer se tada najviše prikazuje. Zatvaranjem blende ona se donekle koriguje. Ostale greške koje znamo iz optike kod teleobjektiva manje su izražene.

INDIJANSKA CRKVA U SELU MAPUČO U ANDIMA
Snimio sam sa drugog brda i jedini način da je dobijem ovako kako je vidite, bilo je da koristim 70–300 mm objektiv na mom Nikonu D70 i da objektiv naslonim na prozor kola s ugašenim motorom. Iako taj zum objektiv nije najbolje što je Nikon napravio, stabilno oslanjanje fotoaparata i izbor od 130 mm žižne daljine, ISO 400 i 1/1.600 s na blendi 13 učinili su da je snimak perfektno oštar. Snimio: S. Dragović

Spoljni neprijatelj je **izmaglica**, zatim **topao vazduh**, čega nismo svesni ako snimamo normalnim ili širokim objektivom. Oni se pokazuju kroz uništavanje boja – sve boje postaju pastelne, neizražajne kada se snimaju kroz izmaglicu ili pak konture igraju u toplom podižućem vazduhu, pa se deformišu ili postaju neoštre. Protiv ovog "neprijatelja" možete da se borite samo izborom vremena kada snimate. Lični neprijatelj ste vi sami i vaša **drhtava ruka**. Važnost ovog "neprijatelja" iziskuje posebno razmatranje...

ZAŠTO SU FOTOGRAFIJE NEOŠTRE

Ako se slika koju objektiv projektuje na film ili senzor pomiče tokom ekspozicije, rezultat je zamrljavanje dobijene slike. Na engleskom

jeziku to se zove "blur". Fotografija može da postane neoštra zbog:

1. pomicanja fotoaparata prilikom ekspozicije; 2. pomicanja predmeta dok je fotoaparati stacionarni; 3. netačnog uoštravanja.

U prvom slučaju, ako fotografiju povećamo na ekranu računara, videćemo da je više neoštra u jednom pravcu, znači da se projektovana slika pomerala u tom pravcu tokom ekspozicije.

U drugom slučaju vidimo da su predmeti koji stoje – oštri, dok se neki pokretni predmeti prikazuju neoštrima. To je najčešće slučaj prilikom snimanja sportskih događaja, trka, ali i dece, koju je teško držati mirnim.

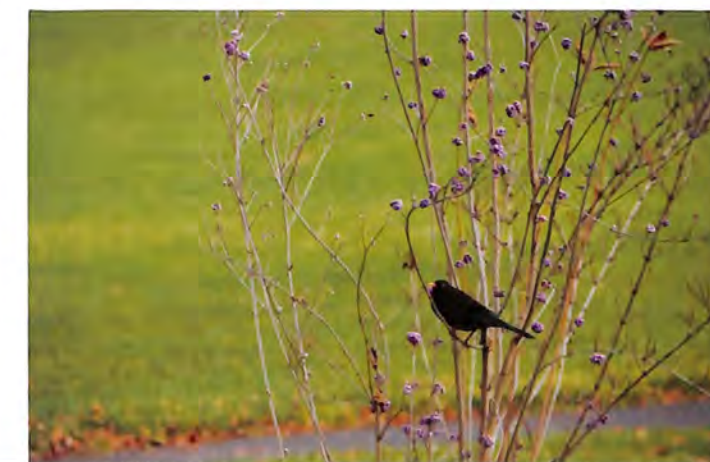
Kod netačnog uoštravanja vidi se da je na jednom mestu oštrina zadovoljavajuća, dok na drugom nije. Znači, ili smo mi uoštrili na pogrešno mesto ili je fokusna tačka fotoaparata (kvadratić koji vidimo u tražilicu) bila na mestu na kom nismo želeli oštrinu. Ova neoštrina može da bude i posledica nedovoljne dubinske oštine, o čemu je bilo reči u broju 47 (april, 2008) našeg časopisa. Zatvaranjem blende izražajnost ove neoštine smanjuje se, ali, ako se zatvara blenda, vreme ekspozicije se produžava, pa je time negativan uticaj na prve dve opisane neoštine veći.

Prvi i treći uzrok neoštine manje su izraženi

kod kraćih objektiv, normalnih ili širokih, dok su kod teleobjektiva ova dva veoma izražena, prvo zbog manjeg vidnog ugla, a drugo – zbog male dubinske oštine. Ne treba da me pogrešno razumete: ova tri uzroka postoje uvek, prilikom svakog snimanja, samo se kod snimanja teleobjektivom više izražavaju. Iz gornjeg razmatranja isključili smo ostale uzroke neoštine koji nisu vezani za objektiv.

KAKO SE BORIMO PROTIV NEOŠTRINE?

Protiv pomicanja fotoaparata tokom ekspozicije borimo se oslanjanjem fotoaparata na nešto stabilno. To mogu da budu i samo vaše ruke – ima ljudi koji su u stanju da drže fotoaparati vrlo stabilno. Pogledajte profesionalne fotoreportere. Oni obično drže fotoaparati mnogo stabilnije nego neutrenirani amateri. Zatim, prilikom okidanja pomeraju samo prst, a ne i celu šaku, što obično čine neuki kada im date fotoaparati i zamolite da vas snime. Ja sam veliki ljubitelj stativa, ali priznajem da je to najnezgrapniji način za stabilizovanje fotoaparata. Ipak, oni kojima je stalo da naprave oštru fotografiju ne rastaju se od stativa čak ni u situacijama u kojima ih mnogi smatraju nezgrapnima. Međurešenje

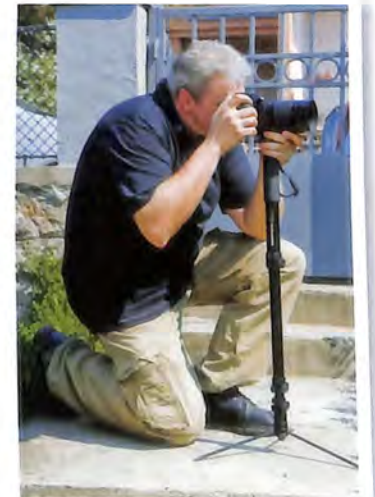

DEČAK NA PUTU
Fotografisan je sa Nikonom D3 i refraktorskim objektivom od 8/500 mm koji je zbog svoje konstrukcije znatno lakši i tri puta kraći od standardnog teleobjektiva iste žižne daljine. Međutim, izostravanje s ovim objektivom nije nimalo lako pa je upotreba stativa praktično obavezna. Snimio: M. Živković

CRNI KOS
"Uhvatio" sam ga u parku preko puta kuće sa Nikonom D80 i 18-200 mm objektivom na maksimalnoj žižnoj daljini. Snimao sam oprezno sa monopoda a oštrini fotografije doprineo je VR u objektivu. Ekspozicija 1/100 s, f/5,6. Snimio: S. Dragović

PRAVILNO DRŽANJE FOTOAPARATA S TELEOBJEKTIVOM NA STATIVU

Na ovim primerima možete videti kako se pravilno drži fotoaparati kada snimate s teleobjektivom. Mi smo koristili Nikon D700, Nikkor 8/500 mm refraktorski objektiv i 2,8/70-200 mm na: stativu, sklopljenom stativu koji služi kao monopod i na monopodu s raširenim nogicama za dodatnu stabilnost. Pri korišćenju teleobjektiva, u najvećem broju slučajeva trebalo bi da koristite stativ ili monopod kako biste bili apsolutno sigurni da će vam fotografije biti oštre. Leva ruka uvek treba da vam je na objektivu da biste lako uoštravali ili dodatno uoštrili ako koristite autofokus. Kod teleobjektiva polje dubinske oštine je vema malo pa je precizno uoštravanje izuzetno važno.

PORTRET S CIGARETOM
Fantastičnu oštrinu i bogatstvo detalja dao je objektiv Nikkor 2,8/180 mm starije generacije ali odličnih performansi. Snimljeno je iz ruke a iskoristena je njegova velika svetlosna jačina pa je pri ISO 400 i uz pun otvor blende 2,8 ekspozicija bila 1/800 s, što je više nego dovoljno za savršeno oštar snimak. Snimio: M. Živković

GALEBOVI
Nekoliko planova različite oštine postignuti su upotrebom teleobjektiva 70-300 mm na 300 mm. Snimljeno fotoaparatom Nikon D70, f/6,3 i ekspozicija od 1/500 s. Snimio: S. Dragović

predstavlja monopod koji, takođe, često koristim jer su moje dve noge i noga stativa te tri potrebne tačke koje stabilizuju fotoaparatus. Za stabilizovanje fotoaparatus može da se koristi i fotografska torba, bilo kakav oslonac, štap koji koristimo prilikom šetnje po bespuću, ako, na primer, na njega pričvrstimo foto-zavrtanj (1/4"). Čuveni planinar Messner (peo se na Himalaje bez kiseonika) na svom cepinu (planinarskom pijuku) imao je zavrtanj za fotoaparatus. Vrećica s pasuljem već se nudi u foto-radnjama, vešti proizvođači ubacili su na nju foto-zavrtanj da bi olakšali korišćenje. Što je fotoaparatus manji, time je i stativ manji. Nažalost, teleobjektivi su teški, ali ja sam često prislanjao teleobjektiv na prozor automobila – samo tom prilikom isključite motor jer kola vibriraju kada motor radi.

U principu, snimanje iz stojećeg stava lošije je za oštrinu fotografije nego snimanje iz sedećeg, ili ležećeg stava, kada laktovi mogu da se oslone, bilo na sopstvene kukove, bilo na nešto drugo. Može se osloniti i samo jedan lakat, ali princip je da se fotoaparatus uvek drži dvema rukama.

PRAVILNO DRŽANJE FOTOAPARATUS S TELEOBJEKTIVOM BEZ STATIVA

Kada snimate bez stativa veoma je važno da sopstveno telo dovedete u što stabilniji položaj. U stojećem stavu raširite noge a ruke čvrsto pripite uz telo. Ako kleknete dodatni oslonac biće vam noga, a kad god možete iskoristite neki priručni oslonac: u gradu zidici ili ogradu, u prirodi drvo...

Ako se koristi mekani oslonac (foto-torba, jastuće), ne treba okidati rukom nego samookidačem ili daljinskim okidačem. Treba sebe istrenirati da pritiskom prsta ne pomeramo celu šaku. Naravno, neoština usled pokreta može se koristiti kreativno, ređe ako je fotoaparatus pokretan, a češće ako se snimljeni predmet kreće pa želimo da prikazemo pokret. U umetnosti sve je dozvoljeno, ja se obraćam onima koji žele da dobiju oštru fotografiju.

TIPICNI SNIMCI TELEOBJEKTIVOM

Iako nema čvrstih pravila, neki motivi tipični su za snimanje teleobjektivom. To su: **1. portreti** uopšte, koji se snimaju s manjim teleobjektivom (oko 1,5 puta normalna žična daljina), a posebno portreti dece, kada se može koristiti i jači teleobjektiv; **2. pejzaži**, posebno oni gde želite da istaknete veliko sunce ili mesec; **3. životinje i ptice**, pretežno divlje ali i pitome, koje mogu da budu uplašene pri snimanju; **4. sportski snimci**, gde se traži pretežno svetlosno jak objektiv zbog zahtevnog kratkog vremena ekspozicije;

5. pozorišni snimci; 6. konferencije za štampu i uopšte snimci gde se ne može prići veoma blizu snimanoj osobi; **7. reportaže** uopšte.

ZAKLJUČAK

Teleobjektivi su divna stvar, ali treba ih koristiti s merom. Pre svega, potrebno je izbeći pomeranje u toku ekspozicije i pravilno izabrati motiv. Snimanje pri izmaglici, visokim letnjim temperaturama i isparenjima neće dati dobar rezultat. Za snimanje pri magli treba imati dobro definisan prednji plan, što je teško uraditi s teleobjektivom, pre svega zbog male dubinske oštine. I za kraj da napomenem: što je objektiv kvalitetniji i jači, treba za njega imati i dobro rame!

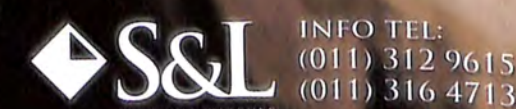
G-SHOCK

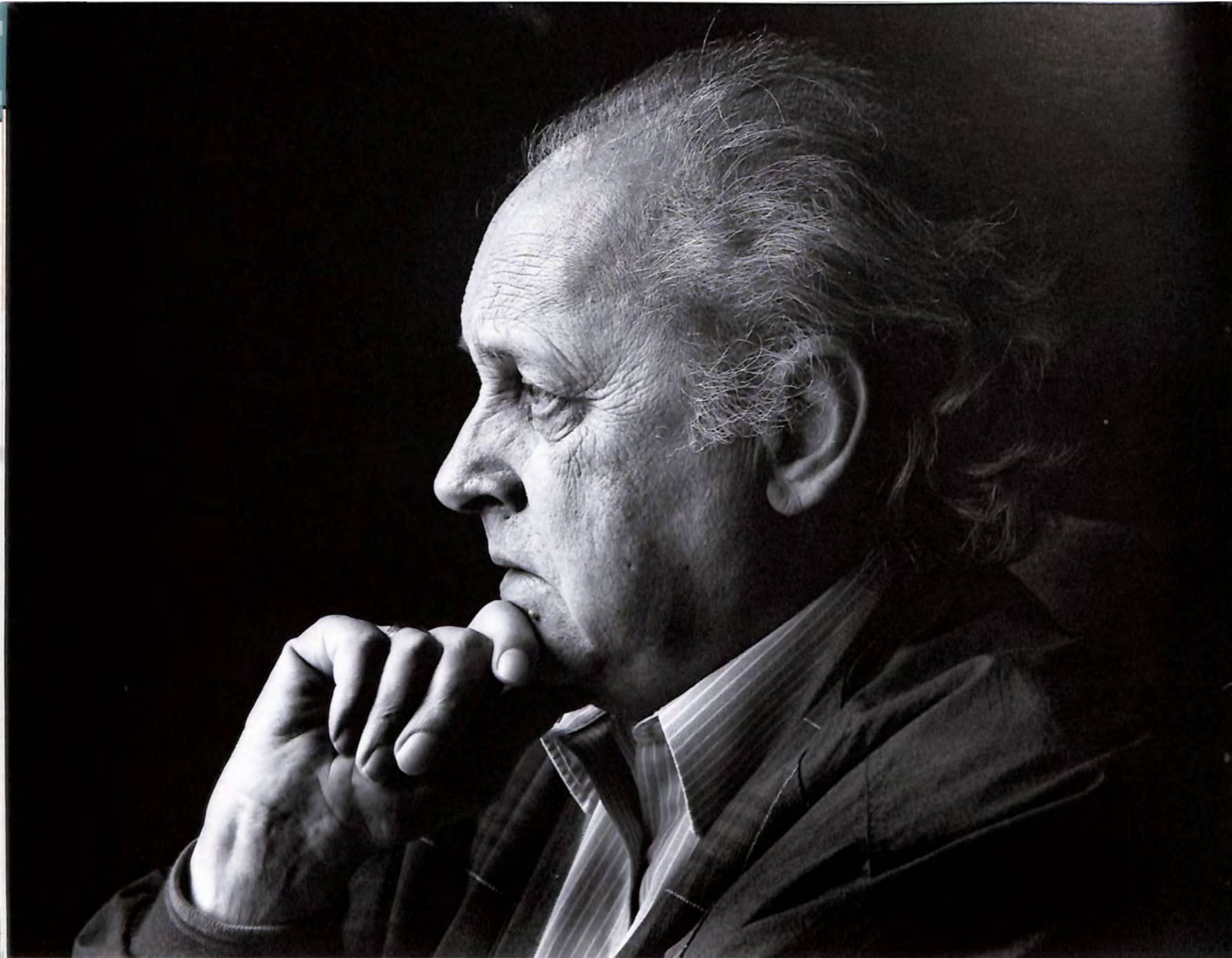
CASIO. TICKS JUST LIKE YOU. spring summer '09 g-shock.eu

MEETS THE HIGHEST DEMANDS.

RISEMAN GW-9200

WITH MULTIBAND 6 RADIO RECEPTION, SOLAR POWERED AND TWIN SENSOR MEASUREMENT OF ALTITUDE, AIR PRESSURE AND TEMPERATURE.

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "RADIOVOJE - LOLA ĐUKIĆ", 1991

Kao fotograf portretista Dragan S. Tanasijević suočio se s poznatim saznanjem da ljudi žele svoju "idealnu sliku", da nastoje da ostanu zapamćeni u najboljem izdanju. Tu su na okupu: narcizam, samoljublje, taština i frivolnost. Strah od zaborava i prolaznosti. Postoji pokušaj da se zaustave neumitni procesi: vreme, starenje i nestajanje. Igrati sada i ovde, i nadigrati vreme, đavoljski je opasno i neizvesno opredeljenje

POD TRAGOM SVETLOSTI

Dragan S. Tanasijević

Postoji ne mali strah od fotografisanja. Fotografisani hoće da nametne svoju predstavu o sebi kao odlučujuće viđenje. Neće mu smetati ulepšana slika, ali hoće ona koja otkriva njegovu tamniju stranu. Čovek se, izgleda, nesvesno opire prepoznavanju skrivenog i potisnutog. To je i razumljivo kada se zna da fotografisanje znači i prisvajanje fotografisanog i moć nad njim. To je utoliko i veća moć ukoliko je umetnik-fotograf obezbedio odblesak istine o biću. Nevolje nastaju i zbog toga što čovek ne ume da vidi sebe samog. To što on vidi u ogledalu nije ništa drugo do njegova maska. Bela Hamvaš, mađarski mislilac

—marginalac, uverava nas da ogledalo ne pruža mogućnosti da se suočimo sa sobom, da vidimo sebe jer "iskrivljeni ugao" ogledala ne stiže do čovekovog. Ja nego do njegove maske. Po njegovom mišljenju, ogledalo je lažno i skriva istinu. Maska hoće da prevari. "Istina maske", kaže mađarski umnik, "ne odnosi se na ono što kazuje jer kazuje laž, nego na ono što skriva, jer krije istinu". Fotograf umetnik, kakav je Dragan S. Tanasijević, traga za skrivenim bićem, za personom koja prebiva iza maske. Njemu je stran Muzilov čovek bez svojstava, baš kao i zavodljive laži, energija simulacije, prazne forme i estetika ružnog. Stići do čovekovog identiteta, do njegove tajne,

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "ŽIVAN MARKOVIĆ", 1991

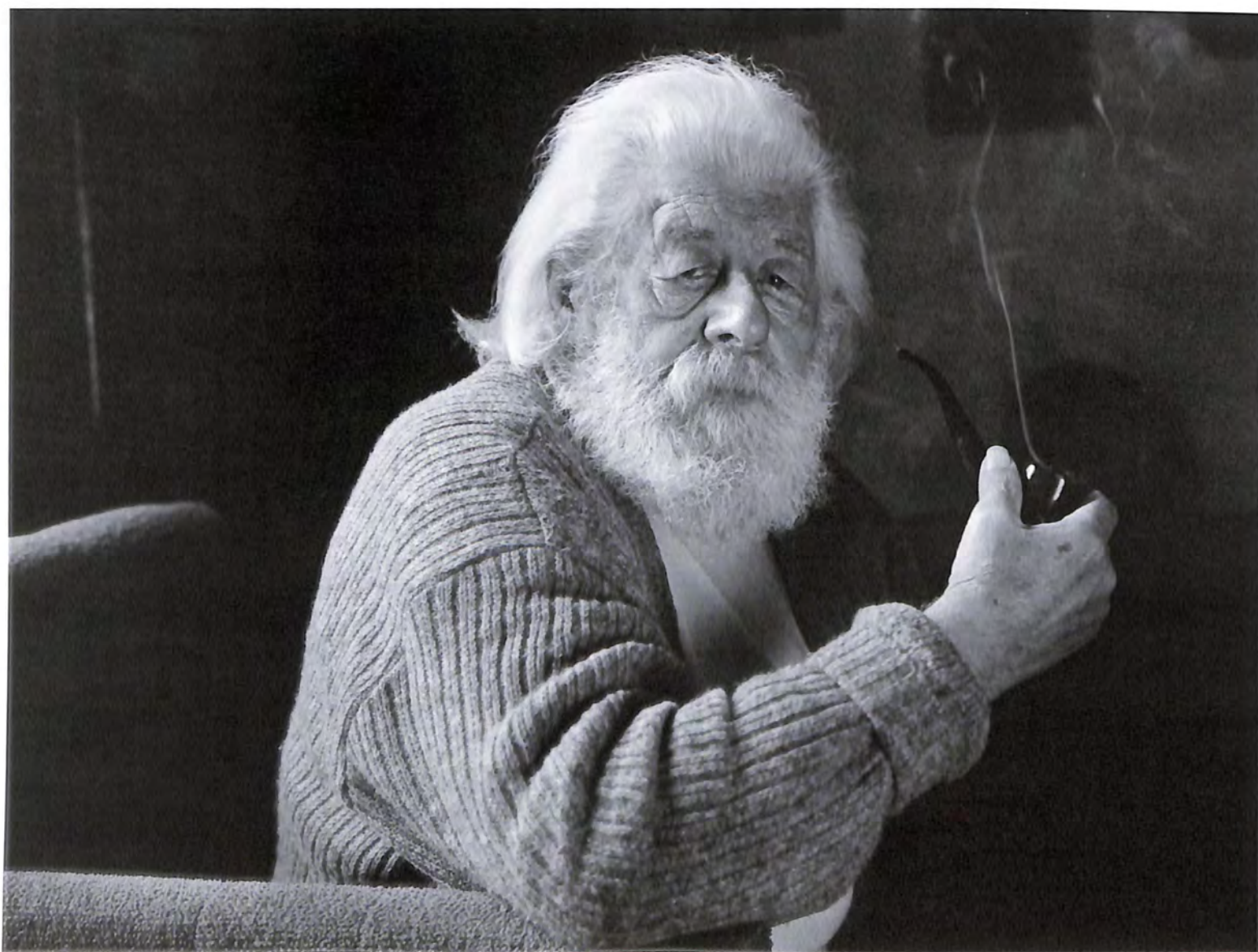
značilo bi ovladati krajnostima neprozirnih suština, dospeti do središta čovekovog lavirinta. To je već deo duhovne geometrije, koju niko nije, do kraja, savladao. I pokušati, svakako, ima smisla.

Da li fotograf umetnik, doista, može stići do duhovnosti osećajnosti fotografisanog, do srži njegove duše? Na ishod ovog susreta veliki uticaj imaju: neprozirna stvarnost "modela", interiorizacija njegove životne situacije, istraživačka strast i stvaralačka posvećenost. Sve je to samo deo kompleksnih odnosa koji onemogućavaju ili omogućavaju uspostavljanje kreativnog reda i psiholoških pretpostavki za predstavljanje živog "objekta", što nikada nije isto što i predstavljanje mrtvog sveta. Uopšte, takvo predstavljanje uvek je drugačije od ostale "građe", i neuhvatljivije, zbog toga što njeno pojavljivanje prati i stalno nestajanje. Ako je umetnikova pažnja usredsređena, kao što je slučaj s Draganom S. Tanasijevićem, na značajne ličnosti javnog života, onda je reč, da bi paradoks bio potpun, o osobama koje su najčešće i zaštićene od prodora svetlosti u crnilo njihovog života. Ako umetnik, međutim, ne uspostavi odnos s "modelom", ako ne dode do uzajamnosti – nema ništa od neposrednosti i uspeha. Kada se fotografisani zatvori u svoju ličnost, u svoju tvrđavu, koju nije lako zaposesti, onda

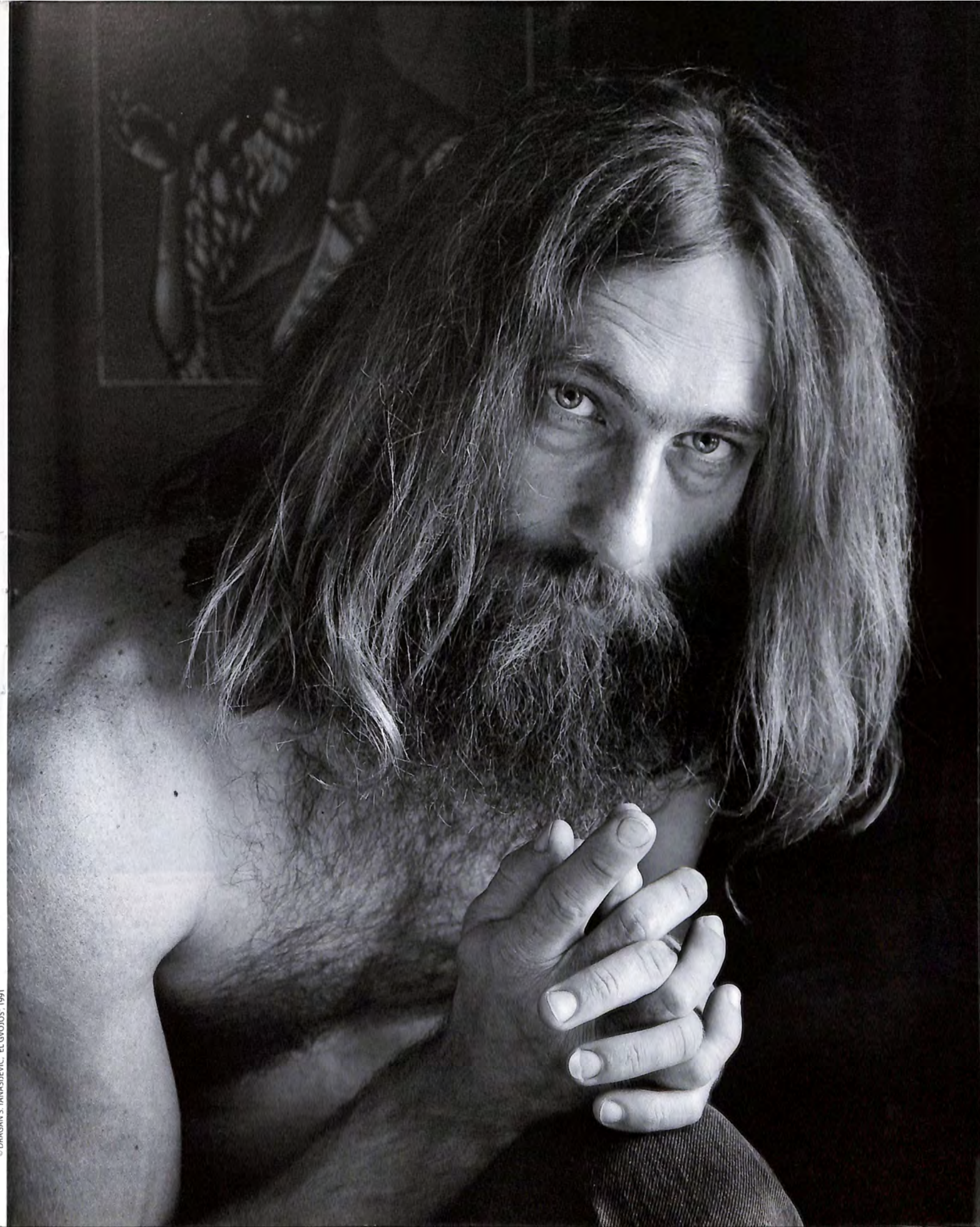
nema ništa od stvaralačke realizacije, a ni od snage umetničkog izraza.

Tanasijević je shvatio da od verodostojnosti, spontanosti i iskrenosti te komunikacije zavisi ishod njegovog poduhvata. Pri tom, on se ne služi nikakvim lukavstvom, niti bilo kakvim nagovorom. On se i ne trudi da uspostavi konvencionalnu, rutinsku i praznu komunikaciju. Sva njegova veština sastoji se u tome što ništa ne radi kao prinuda i kao formalnost. Njemu je najvažnije da se u susretu s fotografisanim pojavi baš ono što zna da nestane, što je u dubinama bića. Za stanje prepoznavanja neophodna je i sloboda i poverenje, toplina i otvorenost. Tek iz takve uzajamnosti rada se umetničko delo koje može da iznenadi i navede na razmišljanje.

Draganu S. Tanasijeviću poodavno je postalo jasno da umetnik koji ima ambiciju da pripadne autentičnom svetu umetnosti ne bi smeo da ponavlja već realizovane "koncepte", niti da tavori u opštim mestima obezličnog stereotipa. Da bi iskoračio do novih stvaralačkih mogućnosti, umetnik je tu da se suprotstavi konformizmu i duhu gotovog rešenja. S takvim opredeljenjem Tanasijević je i krenuo u nove, nepoznate likovne doživljaje.

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "STEVAN BODNAROV", 1986

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "EL GVOJIOS", 1991

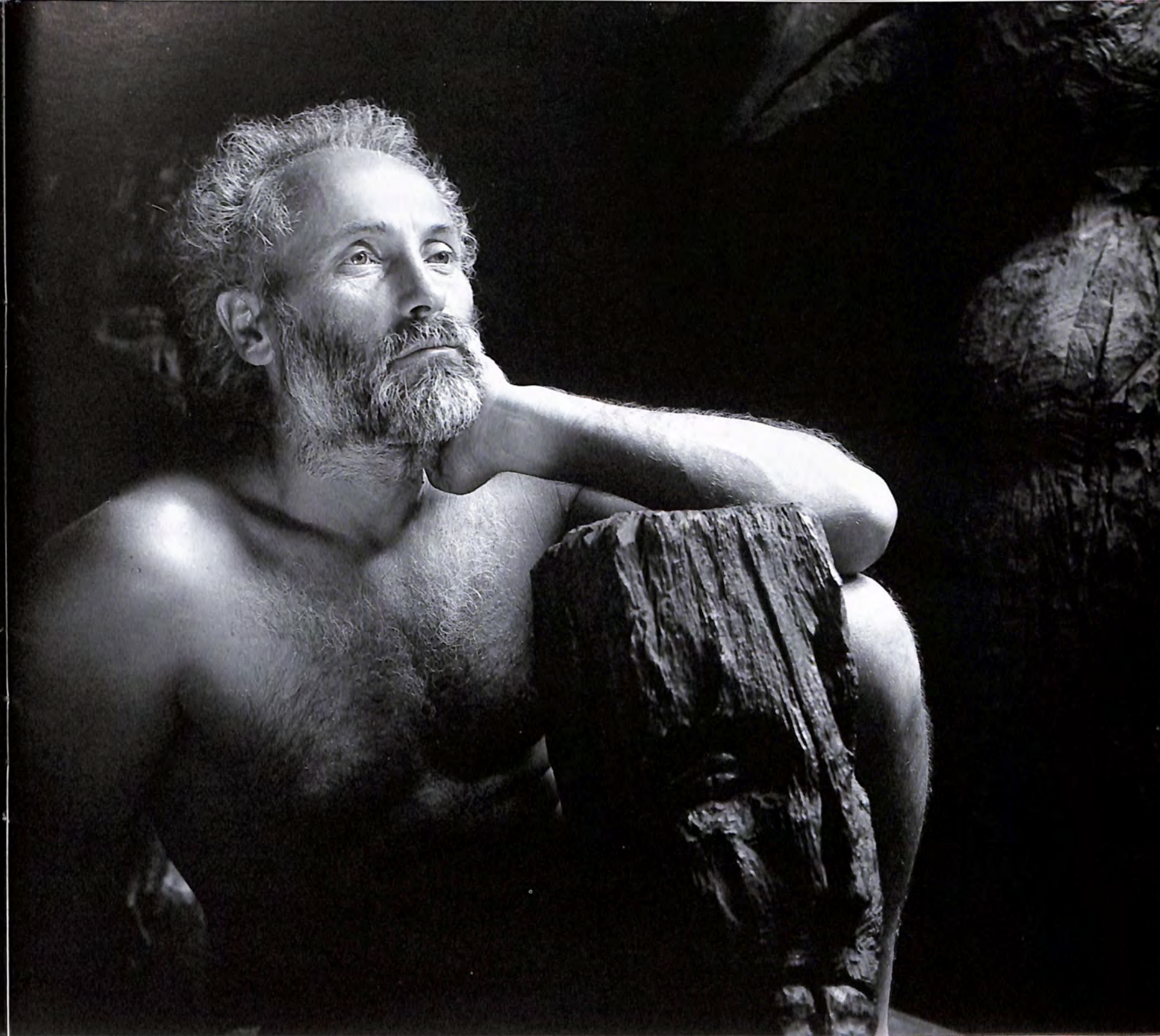
© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "VELJKO GUBERINA", 1986

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "MILAN STANISAVLJEVIĆ", 1986

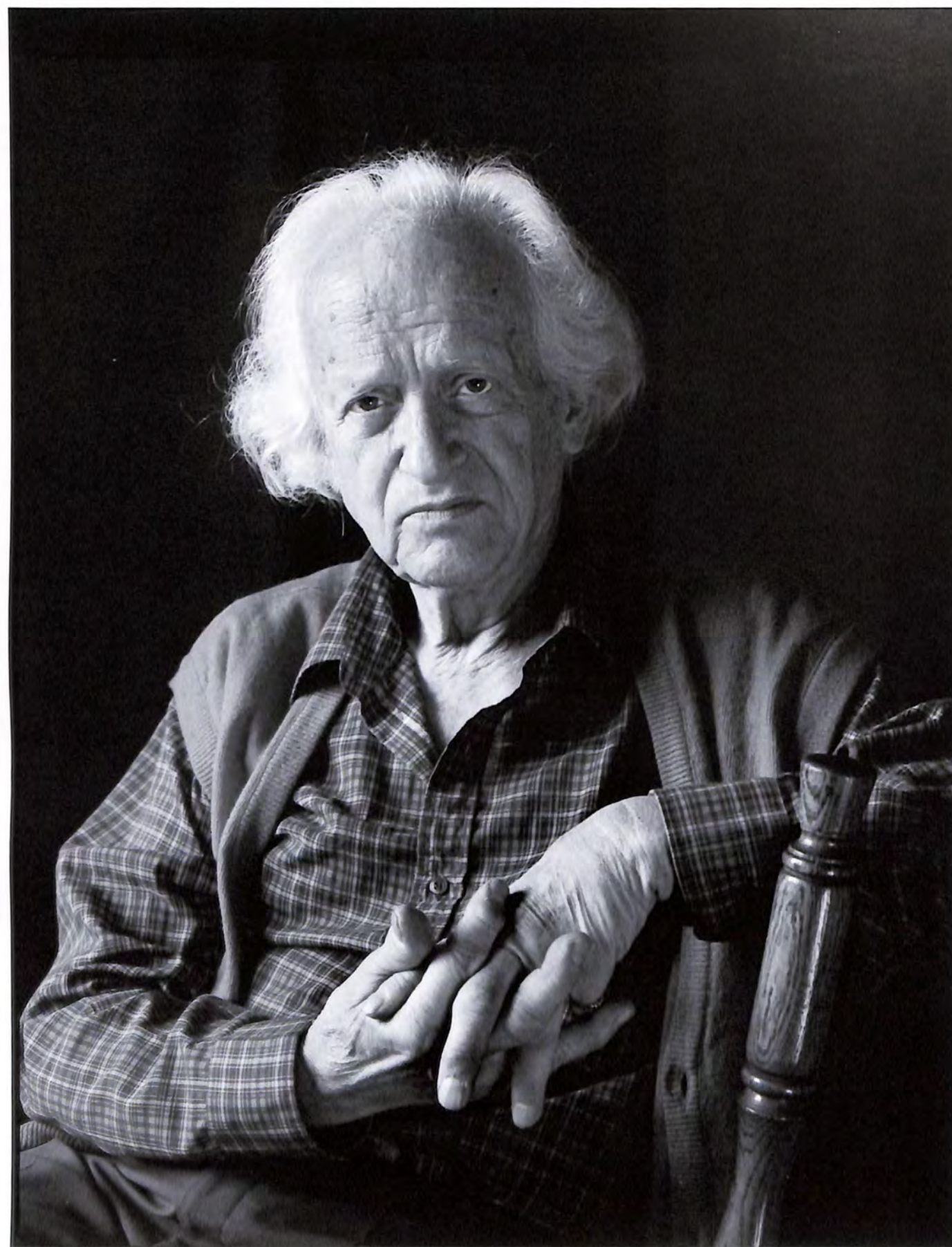
© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "STARAC IZ KOMŠILUKA", CEJLON, 1992

Pokazalo se da nije važan samo njegov duhovni identitet i umetnički stav, već i njegova saznavna strategija. Edgar Moren kaže da čovek ostaje nesposoban da dobro vidi dok ne vidi sebe. Moramo svoj duh staviti u pokret da bismo proverili oči, kao što moramo oči staviti u pokret da bismo proverili duh. Iza umetničke fotografije Tanasijevića stoji snaga umetnikove personalnosti i strategija prepoznavanja tajne bića. Zato on i ne pristaje na lice masku. Njega ne interesuje bukvalna identičnost-kopija, pa ni spoljašnjost fizionomije. On je zaokupljen unutrašnjom fizionomijom, unutrašnjom stvarnošću ličnosti. Tu je već najbliži ideji Dajan Arbus o tome da je fotografija "tajna o tajni". Nastojanje da se zaviri u tajne tuđih života navela

je Žana Ženea da kaže o svetu da je posle pojave fotografije postao javna kuća bez zidova. Fotograf umetnik vrebata tajnu i nepoznato, ali i sâm ostaje zagonetka i tajna. Stiče se utisak da u traganju za čovekovom tajnovitošću Dragana S. Tanasijevića najviše inspiriše čovek kao fantastično biće, jer veruje da on i jeste važan deo univerzuma fantastike. Pjer Mabij smatra da je duhovno jače od materije, a zna se da je unutrašnje važnije od spoljašnjeg, da razuzdanost strasti deluje snažnije od čovekove racionalne i uljudne ceremonije. Čini se zato da Tanasijeviću nisu bliska isključiva stanovišta polarizacije. U njima se fotografija vidi ili kao do kraja precizan i racionalan čin inteligencije i svesti, ili kao "preintelektualno", to jest, intuitivna

sfera ljudske komunikacije. On zna da su ove dve sfere isprepletane i neraskidivo povezane, zato ih i ne razdvaja. U njegovom fotografisanju očigledno su u igri iskustva i svesnog i nesvesnog, racionalnog i iracionalnog, svet preslika i simboli savremenosti. Njegova umetnost u izvesnom smislu označava i kontinuitet i diskontinuitet s tradicionalnom fotografijom. Ako ima svoje uzore, onda bi ih trebalo tražiti u našem Anastasu Jovanoviću i Jusufu Karšu, umetniku jermenskog porekla. Povodom najnovije izložbe portreta Dragana S. Tanasijevića, ponovo se može postaviti pitanje da li umetnik svojim delom kazuje sebe ili ono što predstavlja. Ako je reč o stvaralačkom činu, umetnik uvek kazuje sebe. On se ne poistovećuje s portretisanim,

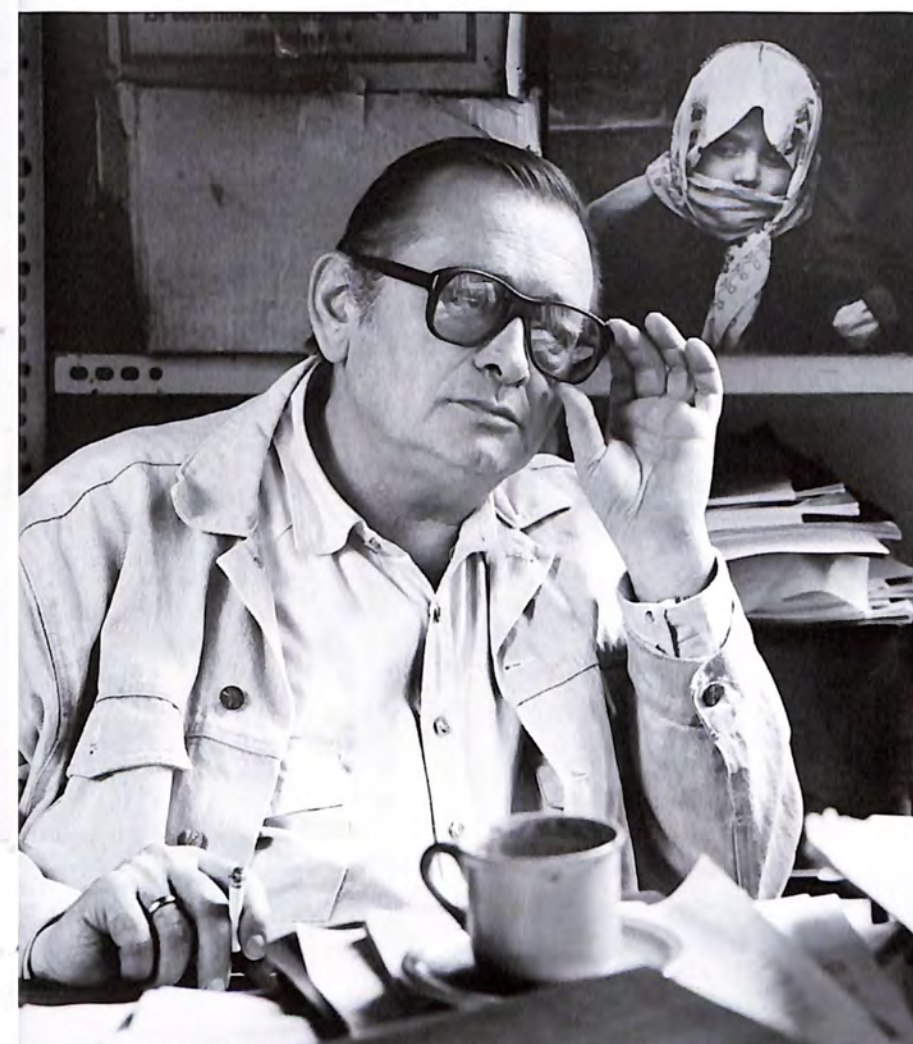

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "BRANIBOR DEBELJKOVIĆ", 1993

ne gubi se u njemu, a ne bi ni smeo da podlegne poistovećivanju i opsesivnom vezivanju. On mora da sačuva distancu, koja mu omogućava kontrolu i samokontrolu. Njegova fotografija nastaje iz prostora koji je oslobođen za osećajnost i fantaziju, za umetnikov unutrašnji svet. I zato, kad na fotografiji ne vidimo ličnost umetnika, ne vidimo ni ličnost koja

je fotografisana. Otuda je i prihvatljivo mišljenje da fotografija "odslikava", koliko "model", toliko i umetnika. To nam potvrđuju najvrednija dela Dragana S. Tanasijevića.

Šta se dešava u tamnoj komori kada umetnik ostaje sam sa sobom, kad okončava svoju umetničku vizuelizaciju, kad "vaja" svoju sliku – teško je reći. Može

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "DRAGOLJUB TOŠIĆ", 1991

© DRAGAN S. TANASIJEVIĆ, "ALEKSA CELEBONOVIC", 1987

se pretpostaviti da se on, tamo, u mraku, igra svetlošću. O crnoj gami na njegovim fotografijama, kao crnoj svetlosti, vredelo bi posebno pisati, baš kao i o njegovom smislu za detalj, za nezaobilazne ruke. I oči. Oči su na njegovim portretima toliko važne valjda zbog toga što one "zbore što im duša kaže". A ruke "kao dva stvora" i kao "dva cveta" (Meša Selimović) snažno oživljavaju njegovu celinu portreta i doprinose njegovim kompozicionim vrednostima. Portreti studije Dragana S. Tanasijevića, usredsređeni na poznate ličnosti i zanimljive "tipove", pokazuju ko-

liko je fotografija portret "teška umetnost", ali i koliko je zahvalna kad se njom bavi esteta, umetnik od duha i duše. Zato ovom fotografu umetniku, izgleda, najviše smetaju krutost i hladnoća portreta. Njegovi portreti su važan deo individualnih životopisa markantnih ličnosti savremenosti, ali i deo oovremene duhovne memorije, njen istorijski i umetnički dokument. A buduće generacije će reći: što je nekad bilo – ponovo je tu. Sve kako je bilo – jednostavno i sugestivno. I ništa više nije kao što je bilo.

RATKO BOŽOVIĆ

BIOGRAFIJA

Mašinski inženjer Dragan S. Tanasijević rođen je 1959. godine u Beogradu. Bavi se fotografijom od 1973. Osnovna umetnička kao i tehničko-tehnološka znanja stekao je u Foto-savezu Jugoslavije, gde je 1980. stekao kvalifikaciju instruktor i nastavnik fotografije. Zvanje Majstora fotografije stekao je 1982. godine. Članstvu Udruženja Likovnih Umetnika Primenjene Umetnosti i Dizajnera Srbije pristupa 1987. u kome je aktivan do danas. Status samostalni umetnik stekao je 1991. godine a zvanje Istaknuti umetnik fotografije, stiče 2002. godine. U toku prethodnih tridesetšest godina učestvovao je na preko 860 kolektivnih izložbi u zemlji i inostranstvu i dobio preko 80 nagrada i priznanja.

Do sada je održao 54 samostalne izložbe. Od 1994. do 2006. održao je u zemlji i rasejanju preko 90 fotografskih prezentacija – projekcija dijazapozitiva, o Svetoj Gori Atonskoj i manastiru Hilandaru. Učestvovao je u koncipiranju većeg broja tematskih izložbi u zemlji i inostranstvu, i u njima bio član žirija i selektor. Mnogi radovi su mu postali sastavni deo privatnih i muzejskih zbirki u našoj zemlji i svetu. Izdao je šest foto-monografija: 1998. "Približavanje Hilandaru"; 2000. "Čuvari svetinje"; 2003. "Ukristanje – odnos vertikale i horizontale u večnosti"; 2005. "Portreti 1994"; i "33 godine stvaralaštva"; 2007. "Manastir Krka"; 2008. "Patrijarh Pavle".

PEJZAŽ, kako to lako zvuči

Ovo je svakako jedna od tema u kojoj se svaki fotograf "oprobao". Deluje lako, svima pristupačno, a možete ga snimiti gotovo s bilo kakvom fotografskom opremom, ali, da li je baš sve tako? Upravo ta dostupnost temi i lakoća izvedbe dovode do mnoštva vrlo sličnih fotografija jer snimiti sasvim drugačiji, jedinstven pejzaž deo je dugog fotografskog procesa

Pejzaž je slika prirode u koju može biti uključen čovek ili trag koji čovek ostavlja iza sebe, bilo da nešto gradi ili ruši. Pod klasičnim pejzažom smatramo samo sliku prirode, ali u savremeno doba veoma je teško snimiti "čist" pejzaž bez bilo kakvog čovekovog traga. Često je potrebno da u toj potrazi idemo veoma daleko da bismo našli "idealne" uslove za snimanje pejzaža. Pored zanimljivog predela, neophodno vam je dobro svetlo i, verovali ili ne, čist vazduh jer smog grada ume da stvori vrlo ružnu izmaglicu na mestu gde je apsolutno ne očekujemo – u prirodi.

Svako pravilo, međutim, ima izuzetke i kršenje pravila može da da odlične rezultate ako to radite znalački. Kao i u svakoj drugoj oblasti, pre samog početka fotografisanja treba da imate ideju šta želite da snimate, kako, zašto... Ideju ćete verovatno u potpunosti uobličiti tek na samom fotografisanju jer kada biste unapred sve znali ne biste, verovatno, ni otišli da fotografišete. Nepripremljenost se najbolje vidi na kraju raznoraznih foto-safarija u kojima "horde" fotografa "jurišaju" na jedan te isti motiv i "naoružani" više-manje istom foto-opremom, istom bezidejnošću u istim svetlosnim

uslovima, snimaju gotovo iste fotografije. To se mahom dešava zato što većina očekuje da će se na samom mestu nešto desiti! Ako nemate nikakav odnos prema pejzažu oko vas, ako ne pronalazite neku nit koja vas privlači, uzbuđuje i tera na nova i nova istraživanja, malo je verovatno da ćete snimiti izuzetnu fotografiju. Najbolji, ali ujedno i najteži recept za dobru fotografiju pejzaža jesu pređeni kilometri i kilometri u miru i samoći, istraživanje svetla prvo u različito doba dana, a zatim i u različita godišnja doba. Možda je najbolje da odete "nevinih" očiju, tj. da ne gledate tuđe fotografije tih ili sličnih pejzaža koje bi mogle ostaviti velik utisak na vas.

ŠTA JE DOBAR PEJZAŽ

Za početak, dobar pejzaž ne znači obavezno i lep pejzaž. Pre svega, mora u sebi da nosi neku priču: odnos elemenata u prirodi (voda, zemlja, nebo, planine...), koji će na podsvesnom nivou govoriti o našim međusobnim odnosima. Ako se priselite bajki koje ste, sigurna sam, čitali u detinjstvu, videćete da priroda uvek ima velike moći preko kojih upravlja sa svima nama (vetar, reka, more, planina, trava...). Iz prirode nastaju i alegorijski likovi

koji simbolišu ljudske osobine. I stari Grci imali su božanstvo za svaku od prirodnih pojava, što dovoljno govori o tome koliko su cenili prirodu iz koje su potekli. U savremenom društvu, beton, čelik i staklo postali su sinonim za modernog čoveka, pa se tako i pejzaž tretira kao "staromodna" tema koja pripada tradicionalnim tehnikama i davno zaboravljenom "zonskom sistemu" Ansel Adamsa! Interesantno je napomenuti da je on možda jedini fotograf koji je ceo svoj fotografski opus posvetio pejzažu. U današnje vreme jedan od najpoznatijih "pejzažista" jeste Amerikanac Michael Kenna, koji u svom radu objedinjuje umetnost zanata koju je zagovarao Ansel Adams i lirski pristup koji je njegovo delo doveo do nivoa fotografske poezije.

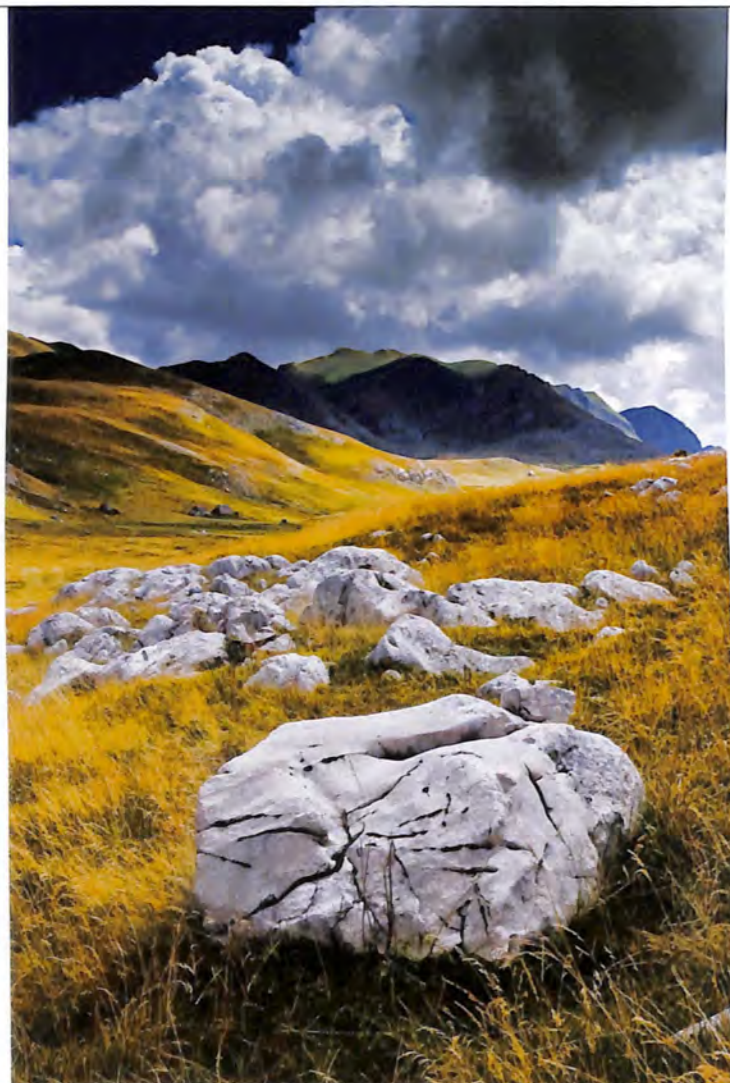
PEJZAŽ – PRIČA O NAMA

Mnogi pejzaž smatraju kontemplativnom temom jer on skoro nikada nije rezultat trenutne inspiracije, jednog usamljenog momenta, već je plod istraživanja, dugog obitovanja na jednom mestu tokom kojeg fotograf i njegov motiv stvaraju duboke veze. Fotograf pejzaž istražuje, dugo ga

Rafailovići (pored Bečića).
Snimljeno kasno popodne,
objektivom od 20 mm.
Fotografija: Branislav Strugar

Fotografija: Marija Milovanović-Maksimović

Ove dve fotografije snimila su dva autora. Levo: Marija Milovanović-Maksimović, a desno: Svetlana Dingarac. Iako su snimile dva različita motiva, kompoziciono su ih rešile na identičan način. Kompozicija se bazira na trećinama (na tri jednake trećine po horizontali i u odnosu 1/3 prema 2/3 isto po horizontali). Na oba primera dominira prednji plan (kamen), razlika je samo u perspektivi koja na fotografiji levo dočarava osećaj trodimenzionalnosti, dok je na fotografiji desno skoro dvodimenzionalna. Rad po pravilima nekada je siguran "dobitak"!

I donji pejzaž zasniva se na trećinama (1/3 sneg, 2/3 planine i nebo). Dubina prostora odlično je naglašena prodorom svetla koji obrnutim gradijentom (od tamnog ka svetlom), gradi perspektivu.

posmatra, pokušava da razotkrije njegovu magičnu privlačnost i, neretko, fascinantnu lepotu. Snimati pejzaž ne znači samo beleženje datog stanja ili traženje harmonije između brojnih elemenata koje svaki pejzaž sadrži. Ono što ga čini jedinstvenim jeste to što govori o nama samima, što u alegorijskom smislu predstavlja svakog od nas. Naš zadatak jeste da pronademo TAJ pejzaž, da pronademo sebe u nekom pejzažu koji ćemo kasnije pronaći svuda oko nas, bez obzira na to gde se nalazimo. Posle određenog vremena primetićete da sve vaše fotografije liče jedna na drugu bez obzira na to što su snimljene na sasvim različitim mestima.

Na potpuno indirektan način, ali vrlo jasno i slikovito, pejzaž, više nego ijedna druga tema, daje pravi psihološki presek naše ličnosti, našeg senzibiliteta, intelektualne moći, nivoa duhovnosti, socijalne svesnosti, filozofske umešnosti... Fotografi koji se ozbiljno posvete pejzažu svesni su da su stupili u dijalog sa samim sobom. Možda je i to razlog što kroz istoriju fotografije imamo malo fotografa koji su

se isključivo bavili pejzažom. Ipak, praktično, svaki fotograf "oprobao" se u ovoj disciplini, bilo da je apsolutni početnik ili umetnik-profesionalac. Pejzaž, isto tako, u nama "aktivira" iskonsku potrebu za lepotom i skladom, pa je zato to

oblast u kojoj ćete najmanje videti "ružnih" fotografija. Čak i kada je "uprljan" đubretom, nekim ružnim postrojenjem, ruševinama, depnijama ili je prosto uništen nemarom čoveka, konačne fotografije pejzaža često su veoma lepe. Dovoljno je da imamo savršenu kompoziciju,

Crno-beli pejzaž snimljen je velikoformatnim fotoaparatom, tzv. kardanom Linhof Super Color 9x12 cm, koji omogućava da kreirate parcijalnu oštrinu unutar kadra pomeranjem prednjeg i zadnjeg standarda. Da bi se lepo videli prelazi iz neoštrog u oštro potrebno je gledati fotografiju u njenoj originalnoj veličini - 1 x 1,3 m. Fotografija: Ivana Tomanović

odličan balans, dobre tonove i detalje i naše oko biće veoma zadovoljno onim što posmatra. Jedan od najdrastičnijih primera fantastično snimljenog "ružnog" pejzaža jeste knjiga Jozefa Kudelke (Josef Koudelka) pod nazivom "Crni trougao", u kojoj je zabeležio propadanje ogromnog prostranstva šume na severu Češke Republike usled nemilosrdne eksploatacije zemlje za dobijanje uglja. S druge strane, Edvard Veston (Edward Weston) snimio je fantastične prizore pešćanih dina koji suštinski predstavljaju samo igru svetla i senke. Nekad je sâm prizor

Morski pejzaž snimljen je u kros tehnici, tj. na dijapozitiv koji je razvijen kao negativ film. Snimljeno je predveče uz ekspoziciju od desetak sekundi koja je "razmazala" more i oblake i dala ovaj akvarel efekat. Fotografija: I. Tomanović

ono što fascinira, nekad samo svetlo, boje, kontrast ili zanimljiv odnos prvog i zadnjeg plana... Bilo da u ruci držite kompaktni ili srednjeformatni fotoaparatus, snimate digitalno ili na film, u pravom sklopu svih elemenata desiće se prava fotografija - taj pravi pejzaž.

IVANA TOMANOVIĆ

Graničnice snimljene u rano proleće, u predpodnevnom satima, kada je svetlo još uvek dosta "mekano" i prozračno. Dvoooki refleksi fotoaparatus Yashica 124G Mat i Kodak T-Max 400. Fotografija: I. Tomanović

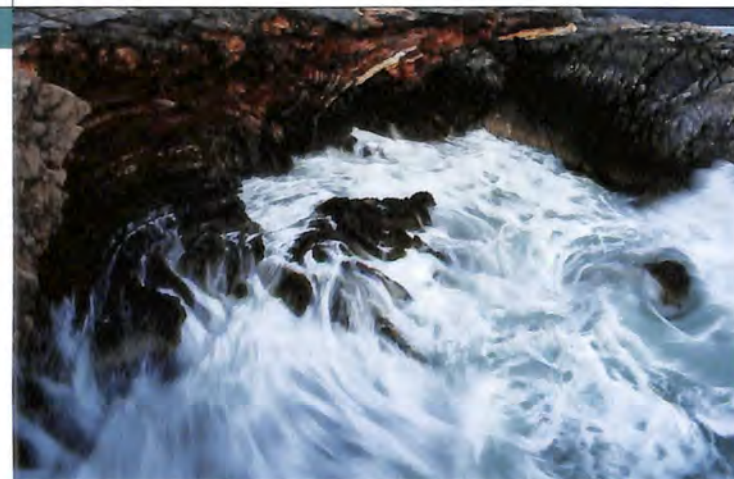
Snimljeno je kardanom Linhof Super Color 9x12 cm. Neoštrina je dobijena usled malo duže ekspozicije ali i jakog vetra. Fotografija dole: I. Tomanović

BRANISLAV STRUGAR O PEJZAŽU

RIJEKA REŽEVIĆI
Po ekstremno oblačnom vremenu,
snimljeno objektivom od 16 mm.
Fotografija: Branislav Strugar

UVALA PRŽNO –
Snimljeno po oblačnom
vremenu, objektiv od
20 mm. Fotografija: Branislav Strugar

SKADARSKO JEZERO –
Pogled s puta Rijeka
Crnojevića – Podgorica.
Snimak je načinjen
neposredno posle zala-
ska sunca, objektivom
80–400 mm.
Fotografija desno:
Branislav Strugar

"Susret s prirodom u nama uvek budi neke emocije, ali, kod nekoga pogled na beskrajnu ravnicu izaziva prijatna osećanja i možda deluje smirujuće, dok drugog isti pejzaž ostavlja potpuno ravnodušnim. Ja sam sklon predelima u koje čovek retko zalazi i gde se ne vide tragovi njegovih aktivnosti. Može me privući mahovina na stablu u kontrastu ili raznobojno kamenje preko koga se preliva planinski potok. Ipak, najviše me impresionira kad priroda pokaže svoju snagu, a često i surovost:

visoke planine i kamene gromade, kanjoni ili nepristupačni rečni tokovi, magla, vetrovi, talasi i snežne vejavice. To su situacije koje me fasciniraju i podstiču na pokušaj da fotoaparatom dočaram svoja osećanja i raspoloženja. Verovatno je to potreba i želja da se neki emotivni doživljaj učini trajnim. Pejzaž nije teško fotografisati, ali napraviti fotografiju koja će odasati raspoloženjem koje je taj predeo probudio u meni vrlo je težak zadatak i uvek ostavlja mogućnost za pitanje: da li je moglo i bolje?"

Emotivni doživljaj u prirodi za mene je neodvojiv od procesa kreacije. Ako je već neki motiv privukao moju pažnju, pokušaću da nađem mesto s kog se to najbolje vidi, bez obzira na razdaljine ili nepristupačnost mesta koje bi to omogućilo. Zatim, biranjem fotoaparata (mali ili srednji format) ili objektivu pravim kompoziciju, rukovođen svojim doživljajem tog kadra. Sigurno je da taj doživljaj ima neke skrivene relacije s onim što su teoretičari umetnosti definisali kao "zakoni kompozicije". Ovo je faza rada koja može trajati od nekoliko minuta do više sati. U međuvremenu, možda sam već izgubio interesantno svetlo koje me je podstaklo na ceo poduhvat, možda procenim da ću ga opet imati za nekoliko minuta ili sati, a možda shvatim da je bolje doći nekog drugog dana. Susret sa prirodom je, ipak, bio dobitak.

Svetlo je najznačajniji element uspešne fotografije, a, istovremeno, to je faktor pred kojim smo najbepomoćniji, izuzev kad smo u ateljeu. U prirodi nas prisiljava da ga lovimo i čekamo svoju priliku, nekad satima, danima ili godinama. Najrade to činim ujutro i uveče, kad nisko sunce pravi duge senke i često nepredvidljivu i interesantnu atmosferu. Izuzimajući nekoliko letnjih meseci koje smatram u većini slučajeva nepovoljnim za rad, sva ostala godišnja doba imaju svoje specifičnosti koje mogu biti interesantne. Ljudi i njihove tvorevine na mojim pejzažima prisutni su samo ako njihov izgled, odeća i graditeljski stilovi, po mojim merilima, ne narušavaju prirodni sklad, već se u njega uklapaju. Ptica na drvetu za mene nije određena ornitološka vrsta koju će stručnjak razlikovati od drugih po nekim detaljima,

Ptice su snimljene u Gradskoj šumi, u neposrednoj blizini Pančeva. Objektiv od 500 mm, sa stativa.
Fotografija: Branislav Strugar

već silueta bića koje tu stoji stotinama hiljada godina, ko zna od kada i dokle, nije važno ni gde, ona je za mene osećaj nekih davno minulih vremena...

Tokom rada najčešće nastane više snimaka u jednom ambijentu, ali u završnoj fazi izaberem onaj koji mi izgleda najefektniji. Retko se dogodi da napravim diptih ili triptih. Od foto-

opreme koristim mali i srednji format ("Nikon" i "Hasselblad"), a opredeljujem se za ono što mi u tom trenutku izgleda kao prednost, kao i kod izbora objektiv. Najčešće su to širokougaoni i normalni objektiv, ređe teleobjektiv. Stativ ne koristim često, ali ga uvek imam pri sebi.

Pejzaže komercijalnoj (primenjenoj) varijanti postoji zahtev i ograničenja koja nameće upotreba vrednost rada. Na takvoj fotografiji postoji uvek ono što treba da se vidi (ili neki put ono što ne sme da se pokaže) i to je projektni zadatak. Projektni zahtevi moraju biti zadovoljeni, a od umetnika zavisi koliko će delu udahnuti senzibiliteta i podići ga na nivo umetnosti. Jedno isto jezero može biti različito snimljeno za korice knjige, turistički prospekt ili članak koji se bavi geologijom. Istovremeno, nije isključeno da vredno likovno delo može istovremeno zadovoljiti i sve zahteve koji se pred njega postavljaju da bi bilo iskorišćeno u sva tri slučaja. Odnos između praktičnog i umetničkog često nije nepomirljiv

irezultat u najvećoj meri zavisi od stvaraoca. Kod snimanja koje nije naručeno, gde rad najčešće ugleda svetlost dana na izložbama (kao i kod drugih grana likovne umetnosti), ne postavljam sebi nikakve zahteve koji bi me ograničavali. Radim nesputano jer tada fotografija ne mora čak ni da liči na original niti da zadrži dokumentarnu dimenziju. Priroda je za mene vešta inspiracija, atelje u kom radim i koji uvek pruža elemente za stvaranje nečeg novog."

Za najnoviju seriju pejzaža, Đorđe Odanović bio je inspirisan fotografijama Roberta Smitsona koji je sedamdesetih godina prošlog veka kroz fotografije pejzaža dodirnuo tanku granicu između dokumentarne i savremene fotografije koja ispituje, istražuje, češće nego

da bude estetička refleksija. Nov izgled pejzaža i njegova nova uloga u umetničkoj svesti savremenih stvaralaca i konzumenata zahteva i nov pristup koji se prvenstveno ogleda u traženju ličnog i u sebi duboko zagledanog procesa. Obe fotografije: Đorđe Odanović

INFRACRVENI PEJZAŽI

Moram priznati da kada pomenem infracrvenu fotografiju, oni koji ne znaju o čemu je reč, pomisle da je u pitanju termalna fotografija – ali ona to definitivno nije. Snimci napravljeni korišćenjem svetla infracrvenog područja, to jest onog dela spektra koji naše oko ne vidi, svakako su veoma interesantni i nadasve atraktivni. Na njima je plavo nebo skoro crno, zeleno lišće reprodukuje se skoro potpuno belo a pojavljuju se i detalji koje ne primećujemo. Ova vrsta fotografije veoma je retka najviše zbog toga što postoje brojni uslovi koje treba ispuniti kako bi uopšte mogli da fotografišemo. Prvo moramo da odlučimo na koji način ćemo uopšte ući u područje infracrvenog. Iako se u osnovi sve se svodi na upotrebu filtera, izbor je samo u mestu gde se filter nalazi. Prva i svakako najjednostavnija metoda jeste upotreba klasičnog filtera koji može biti pravi IC ili takozvani near infrared, to jest, skoro

Fotografija dole: Mnogo jednostavniji način fotografisanja jeste modifikacija fotoaparata koja se izvodi uklanjanjem Lowpass filtera i njegovom zamenom IC filterom. Na taj način dobijamo fotoaparat koji se ponaša kao klasičan, tj. omogućava ekspozicije normalne dužine, pa se može snimati iz ruke. Canon EOS 350D, 50 mm, 1/250 s, f13. Snimio: Tomislav Peternek

Fotografija gore: Snimljena je pomoću fotoaparata Nikon D200 i ORWO infracrvenog želatinskog filtera montiranog na 18–200 mm objektiv. Ovakav način fotografisanja obavezno zahteva ekstremno duge ekspozicije (i obaveznu upotrebu ozbiljnog stativa) jer je najveći deo svetlosti blokiran. Ekspozicija je bila trideset sekundi, što se veoma lepo vidi na zamućenim oblacima koji se kreću nebom. Još trideset sekundi trajala je korekcija šuma koji je zbog veoma duge ekspozicije i pored toga veoma izražen. Snimio: Milan Živković

infracrveni. Razlika je vidljiva u mnogim parametrima gotove fotografije: pravi IC filter neće propustiti vidljivo svetlo (talasne dužine iznad 780 nano metara) i fotografija koju snimimo biće faktički crno-bela, ustvari, u RAW formatu ona je monohromatska i u crvenim tonovima zbog područja filtracije. Filteri čiji je opseg propuštanja ispod ovih vrednosti, kao što su popularni Hoya R72 ili Cokin 89B sa, 50 procenata transmisije na 720 nanometara daju fotografije koje imaju snimljen i deo kolora koji je moguće iskoristiti u kreativne svrhe. Obično se nazivaju lažnim bojama – ime preostalo iz vremena kada su korišćeni IC filmovi. Takođe, snimci napravljeni pomoću pravih IC filtera daju fotografije na kojima se pojavljuju zanimljivi kolorni efekti koje velik broj autora postiže kombinacijom originalnog snimka i postprodukcije. Napomenućemo da je cena Hoya R72 filtera oko 80 evra za navoj 62 mm, a da se Cokin 89B može kupiti i kod nas i cena samo filtera P-serije (bez nosača) iznosi oko 50 evra. Prema tome, cena ulaska u ovo zanimljivo područje (o kojem ćemo pričati više u sledećem broju) nije mala, ali nije ni nedostupna, pa vas pozivamo da pokušate da snimate infracrvene pejzaže i, naravno, da nam pošaljete one najuspelije.

M.ŽIVKOVIĆ

KONKURS Pejzaž

Pokažite svoju kreativnost kroz ovu široku temu. Snimate pejzaž kakvom god tehnikom želite, jedino što od vas tražimo jeste da budete maštoviti, inventivni i originalni. Rok za prijem fotografija je do **10. u mesecu**, a najbolje radove objavićemo u junskom broju 2009. godine. Fotografije možete poslati i preko naše veb-prezentacije: www.refoto.co.rs.

Postoje fotoaparati koji imaju mogućnost infracrvenog fotografisanja, a jedan od njih je i Sony Cybershot. Nakon snimanja fotografija je obrađena u računaru i dodat joj je deo kolora koji realno ne postoji ali daje dobar likovni efekat. Snimila: Violeta Milutinović

Canon

PROFESIONALNI CANON DSLR APARATI
OD SADA SA GARANCIJOM OD 3 GODINE*

3 GODINE GARANCIJA

Axel Foto d.o.o
Sarajevska 86
11000 Beograd
011/361-75-52

BM Foto d.o.o
Jurija Gagarina 149
lokal 40, TC TOP SHOP
11070 N. Beograd
011/311-9988

BM Foto d.o.o
Dunavska 12 (pasaz)
21000 Novi Sad
021/522-778

Foto Oprema d.o.o
Surčinski put 1/o
11070 N. Beograd
011/7129-136

* Važi samo za modele: EOS 40D, 50D, 5D MkII, 1D MkIII (EOS 450D 2 godine)

Jedan za sve! Svi za jednog?

MILAN ŽIVKOVIĆ

Kada instalirate Power Retush Pro dodatak, odjednom se pojavljuje ni manje ni više nego dvadeset šest mogućnosti za brz i jednostavan digitalan retuš fotografija. Veliki broj opcija po pravilu znači i mnogo učenja, ali programer se potrudio da ceo sistem bude veoma jednostavan i lak za korišćenje. Što se rezultata tiče, oni se kreću od kategorije veoma upotrebljiv do pitanja: da li mi je to uopšte potrebno?

Skoro svakog dana na tržištu softvera pojavljuje se poneki nov program namenjen obradi digitalnih fotografija. Kao i obično, najveći problem jeste kako izmisliti nešto novo i kako unaprediti i proširiti mogućnosti već postojećih programa koje se najčešće pojavljuju u vidu dopuna (plug-in) za neki od velikih editora slike, odnosno bitmapirane grafike. Power Retouche Pro osmišljen je tako da vam nikad ne zatreba nijedan drugi dodatni program. Jedino što je neophodno jeste da vam se sviđi!

NEVEROVATAN SKUP MOGUĆNOSTI

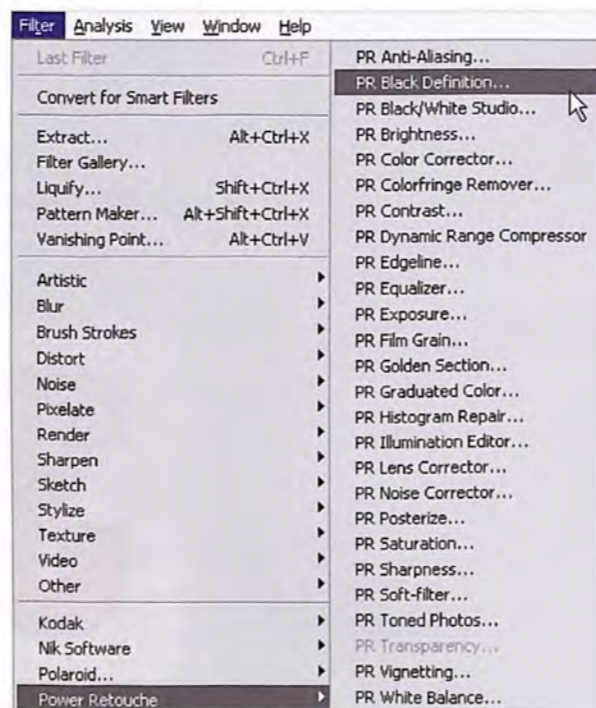
Da opišemo šta sve možemo uraditi uz pomoć ovog paketa, bile bi nam potrebne brojne strane, a mi vam ostavljamo zadovoljstvo istraživanja mogućnosti programa Power Retouche Pro. Svaka od opcija u osnovi je program za sebe i neverovatno je da je sve to delo jednog čoveka, Jana Esmana iz Danske koji je, da napomenemo i to, veoma uspešan slikar. Demo verziju programa moguće je pronaći na adresi <http://www.powerretouche.com/downloads.htm>. Ako ste pomislili da jedan ovako kompleksan program zahteva mnogo vremena i prostora za instalaciju, pogrešili ste! Instalacija je munjevitna, a kako me je zanimalo da li je program uopšte instaliran, proverio sam veličinu foldera i ona iznosi nešto više od 20 megabajta za svih dvadeset šest opcija, to jest delova. Power Retouche je sposoban za rad sa osmobicnim i šesnaestobicnim slikama, a veoma je zanimljiva i mogućnost rada u CMYK modu, što će posebno znati da cene oni koji se profesionalno bave grafikom. Pored ovoga, pojedini delovi programskog paketa mogu da obraduju fotografije koje su sačuvane u Lab, Multichannel i čak Duotone modovima. Obrada u Greyscale modu svakako je nešto što se podrazumeva.

KONTROLE

Veoma dobra osobina ovog programa jesu zanimljivo rešene kontrole koje se, kada god je to moguće, ponavljaju kroz različite opcije i na taj način olakšavaju učenje i snalaženje. Dobro je rešen i način rada jer nema preke potrebe za maskama i slojevima, iako program radi sasvim dobro i s njima. Meni se najviše sviđeo veliki, Full Screen, kontrolni prozor u kojem je moguće dobro videti sliku koju obrađujemo – bez nagađanja šta ćemo dobiti nakon podešavanja mnogobrojnih parametara. Kontrolnih klizača ima tačno onoliko koliko treba i svaka od opcija ovog programa veoma je upotrebljiva, dobrim delom zahvaljujući pažnji programera da korišćenje učini efikasnim i jednostavnim. Iako će vas možda zbuniti svojom brojnošću, kontrole su veoma precizne tako da mala pomeranja daju i mali efekat, što kod pojedinih opcija stvara neverovatan osećaj udobnosti u radu jer nema muke s pažnjom pri pomeranju miša. Veoma je korisna i dvojna opcija Black Alert i White Alert, koja nas upozorava i ukazuje na mesta koja su ostala bez detalja – u tamnim i svetlim delovima fotografije. Skoro svaka opcija ovog kompleksnog programa ima kao mogućnost kontrolu kolornog opsega na koji će filter delovati. Možda će vam biti malo čudno u početku jer se takav sistem kontrole ne sreće često, ali nakon nekoliko pokušaja videćete da je više nego dobar i koristan.

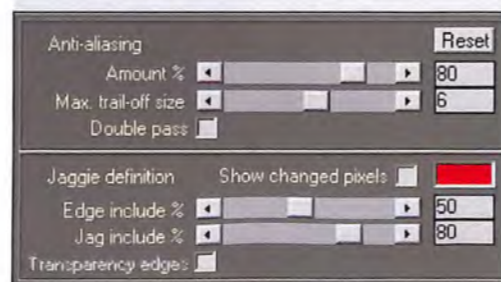
KORISNIČKI INTERFEJS

Kako bih prikazao kompleksnost podešavanja, iskoristio sam interfejs opcije Black Definition. Kada pokušavate da pojačate kontrast fotografije, tada se podiže nivo crne, ali obično beline stradaju. Doduše, redizajnirana opcija

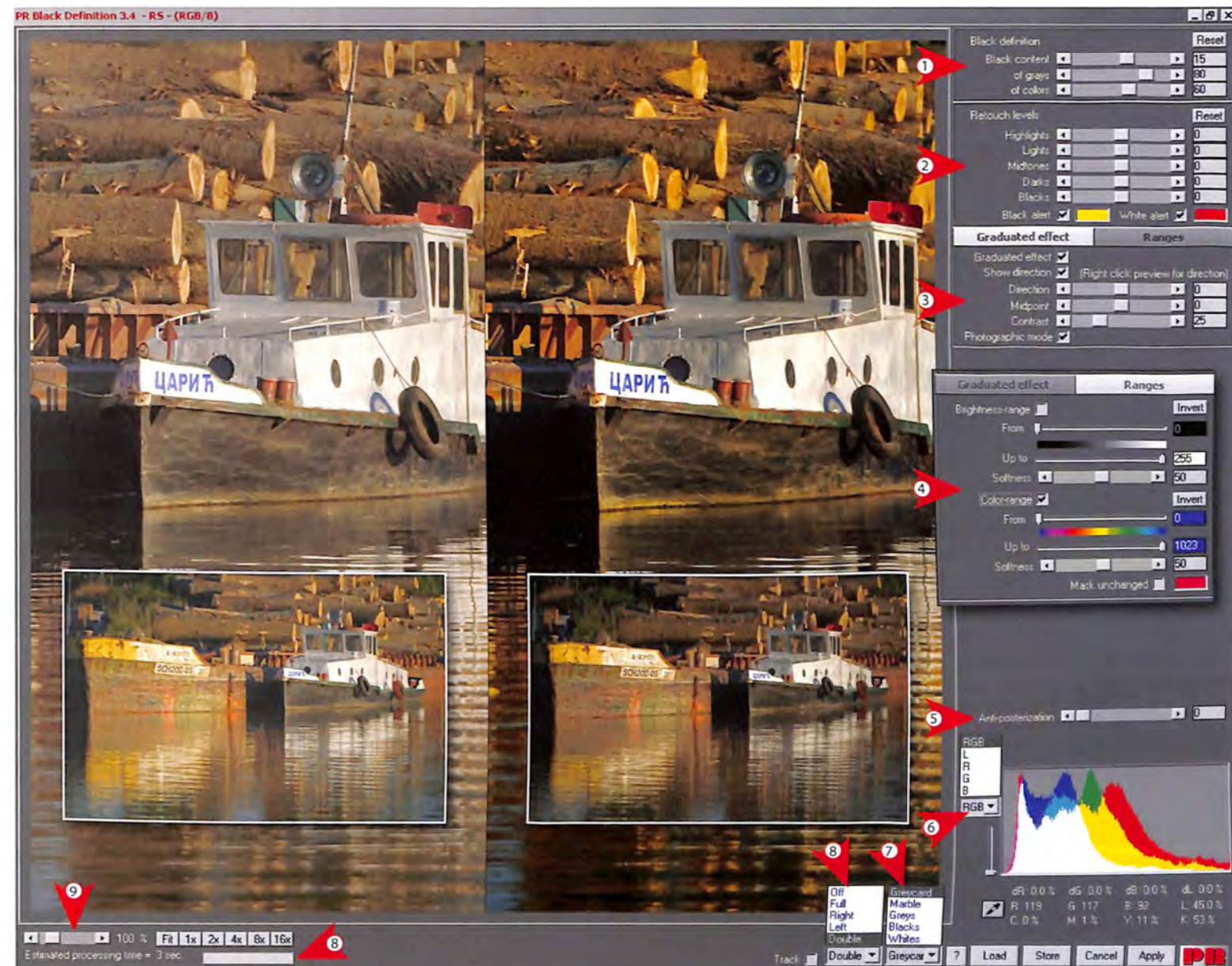
ANTI-ALIAS FILTER

Što se tiče mogućnosti i upotrebe vrednosti, krenimo od početka. Anti-alias filter prvi je u nizu, a namenjen je korigovanju nazubljenosti pri povećavanju i upravo je to jedna od opcija koja podstiče na pitanje: da li mi to uopšte treba? Ali, da krenemo redom. Prva u nizu opcija namenjena je smanjenju neželjenih efekata pikselizacije koji se javljaju prilikom povećavanja veoma malih fotografija. Iskreno govoreći, ona je za većinu fotografa nepotrebna jer se mi prvenstveno bavimo (barem ja tako mislim) našim, originalnim fotografijama koje su dovoljno velike. Možda bi primena bila adekvatna onima koji za fotografisanje koriste mobilne telefone, mada je malo verovatno da će ta osoba koristiti Photoshop i dopune (plug-in) za obradu takvih snimaka.

Brightness&Contrast koju često koristim čuva detalje, ali je ono što Power Retush pruža veoma dobro. Pažljivim dodavanjem i pojačavanjem crne boje, bez straha od promene ostalih delova fotografije, fotografija dobija na snazi i dramatičnosti. Ukoliko ne instalirate ovaj program, postoji trik koji je moguće iskoristiti (uz žrtvovanje dela gamuta). Konvertujete fotografiju u CMYK mod i intervenišete samo na crnom kanalu. Upravo je sada lako uvideti prednosti korišćenja ovog programa koji brojne korake svodi na jednu ili dve komande.

Na stranama koje slede, u najkraćoj mogućoj meri, upoznaćemo vas s brojnim opcijama koje donosi Power Retouche.

BLACK DEFINITION

Prvi deo (1) služi za definisanje ukupne količine crne koju potom korišćenjem druga dva fino podešavamo klizačima namjenjenim balansu i količini crne unutar sivih i kolornih delova fotografije. Nivo uticaja (2) možemo podešavati i putem pet nivoa: belina, svetlih delova, srednjih, tamnih i crnih partija na fotografiji, uz dodatnu mogućnost da nekom odabranom bojom definišemo mesta (crna i bela) koja su zahvaljujući našoj intervenciji ostala bez detalja. Najnovija verzija ovog programa ima veoma dobru opciju Graduated Effect (3).

kojom uticaj kontrolišemo putem nevidljivog gradijenta kome možemo podesiti sve parametre: poziciju, ugao i kontrast, a tu je i malo kontrolno dugme – Photographic Mode. U osnovi dobijamo isti efekat koji bismo postigli izradom alfa kanala s gradijentom, ali je postupak mnogo brži i lakši za kontrolisanje. Drugi način kontrole koji nam je na raspolaganju jeste pomoću područja – Ranges (4): Brightnes Range i Color Range, pomoću kojih se neverovatno lako dolazi do pravih podešavanja. Moram da ponovim da je upravo ova jednostavnost u korišćenju (sve se svodi na klizače i nekoliko kontrolnih tačaka)

karakteristika ovog sveobuhvatnog i veoma složenog paketa dopuna. Unapređenje postoji i u obliku kontrole posterizacije (5), preglednog histograma s kontrolom uvećanja i izborom načina gledanja (6) – sva tri zajedno ili svaki kanal posebno, a za najfiniju kontrolu tu je i kontrolna pipeta. Na dnu kontrolnog prozora nalaze se podešavanja izgleda (7) i načina posmatranja (8) radne fotografije. Na levoj strani smeštene su kontrole zuma i sat koji pokazuje vreme neophodno za obradu, što može biti od velike koristi pri obradi većih fajlova.

BLACK/WHITE STUDIO

Iako će vam prva reakcija verovatno biti: "Evo još jednog programa za konverziju u crno-belo", može se desiti da vam se sviđa način rada koji nudi ovaj deo programa Power Retouch, a definitivno se razlikuje od ostalih sličnih rešenja koja se, u poslednje vreme, masovno pojavljuju na tržištu i samim tim svedoče o rastućoj popularnosti crno-bele fotografije. U okviru prvog prozora, pored definisanja boje virtuelnog kolor-filtera i jačine kojom će delovati na osnovnu sliku, tu su i podešavanja spektralne osetljivosti virtuelnog crno-belog filma i veoma interesantan spisak trideset pet pravih filmova čije osobine simuliramo. Među njima možemo pronaći i neke koji su svima nama bili dostupni kao što su, na primer: Fomapan 100 Classic, Ilford FP4 i HP5 ili Kodak T-max, dok s druge strane možemo naći i podešavanja za nekoliko filmova koji

nisu bili tako uobičajeni kakvi su, na primer, infracrveni Mako IR i Rollei IR (koji se još uvek proizvode) ili za takozvane varipran filmove (promenljive osetljivosti, namenjeni obradi u kolor-procesu C41) kakav je Ilford XP2. Imamo čak i mogućnost da specifična podešavanja koja smo sami definisali sačuvamo za dalju upotrebu. Drugi prozor daje mogućnost da fotografiju delimo u tri zone (čije veličine možemo kontrolisano menjati) i da nakon toga u svakoj zoni obavimo podešavanja osvetljenosti, kontrasta i međusobnog balansa.

Promene veličina pojedinih zona daju posebne efekte kojima se jednim potezom menja kompletan izgled fotografije. Posebno ističem mogućnost kontrole posterizacije, kao i grafičko predstavljanje širine svake od tri zone – pomoću bilo koje boje koju sami odaberemo. Kako to izgleda u praksi, vidite na ilustraciji.

Rešenje za važne poslovne odluke

AB Soft poslovni informacijski sistemi

Savremeni ERP
informacioni sistemi

Mobilni uređaji

Upravljanje ljudskim resursima

Web aplikacije

Proverena platforma – MS SQL Server

Microsoft
GOLD CERTIFIED
Partner

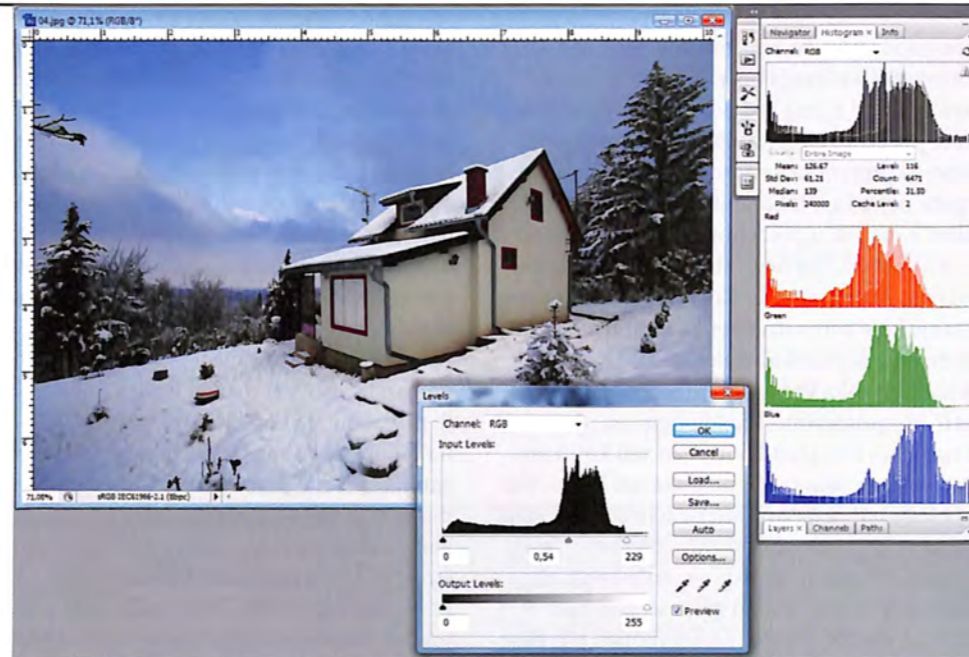
ABSoft

Gospodara Vučića 21 • Beograd • tel: +381 (11) 38.11.500 • www.absoft.rs • office@absoft.rs

7

PRIKAZ FOTOGRAFIJE DOK POMERAMO HISTOGRAMA DRŽEĆI NA TASTATURI PRITISNUT TASTER ALT

Vratimo se onda originalnoj fotografiji i korigujmo ekspoziciju ručno. Histogram pokazuje da na desnoj strani ima prostora za razvlačenje informacija. Dakle, potrebno je najpre desni, beli trougao klizača pomeriti prema rubu grafikona. Bilo bi lepo kada bismo znali koliko se on sme pomeriti i koje su oblasti na slici ugrožene eventualnim ulaskom u grafikon, kako bismo mogli da odlučimo hoćemo li te detalje zadržati ili ne. To se može jednostavno postići kursorom miša – pomerićemo trougao držeći istovremeno na tastaturi pritisnut taster ALT. Slika će postati crna, a prvi vidljivi detalji biće oni koji su "žrtve" odsecanja na desnoj strani histograma. Isto važi i kada pomeramo levi, crni trougao klizača, samo će tada slika biti bela, a detalji koje odsećamo u bojama kanala, crveni, zeleni ili plavi.

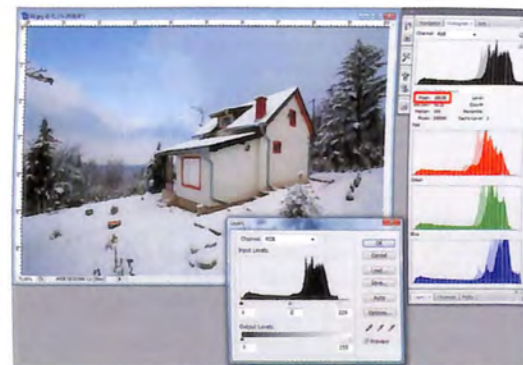

9

DRUGA FAZA KOREKCIJE – PODEŠAVANJE GAMA KLIZAČA

Pokušaćemo sada da povučemo Gama klizač udesno, tako da vrednost Mean dođe na 127. Numeričko polje Gama klizača pokazuje 0,54, fotografija je jasno tamnija i kontrastnija, ali su svi detalji i dalje očuvani. Time je srednje sivi ton iznova definisan, a oni pikseli koji su se nalazili u tonovima između 166 i 127 i bili svetliji od proseka, sada su postali tamniji. Ovaj izgled mnogo je bliži subjektivnom doživljaju u vreme nastanka snimka, ali to nipošto ne znači da promenu Gama treba isključivo vezivati za statističke rezultate. Baš kao što subjektivni doživljaj nekog prizora utiče na našu odluku o tome hoćemo li i kada pritisnuti okidač fotoaparata, tako bi i subjektivni utisak o fotografiji koja je pod obradom trebalo

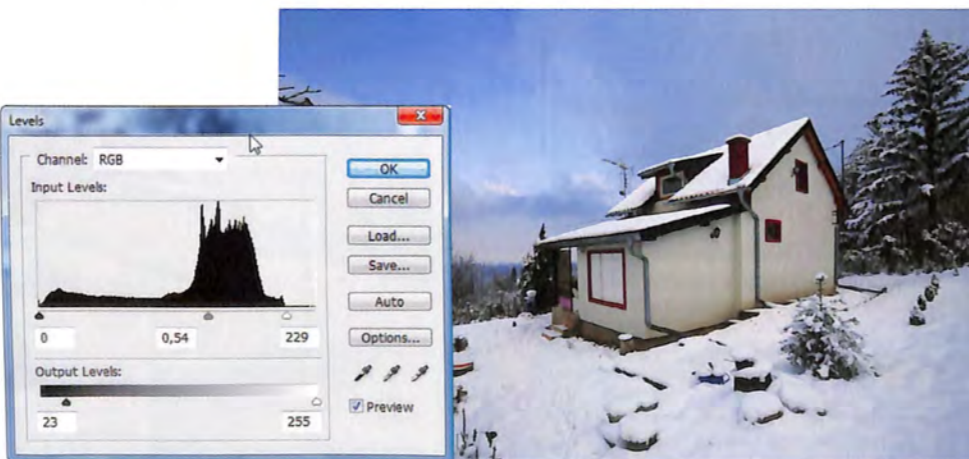
da bude odlučujući o njenom konačnom izgledu. Ponovićemo, statistika je tu kako bi nam rekla gde su granice greške – sve u okviru tih granica zavisi od vas. Dva krajnja klizača iz polja Input Levels su nam, dakle, poslužila da prosvetlimo svetle površine, zatamnimo tamne i tako povećamo kontrast. A, postoji li mogućnost da prosvetlimo tamne površine i smanjimo kontrast? Tome služe dva klizača iz polja Output Levels. Njima se ne određuje najtamniji i najsvetliji ton, već se najtamnijem i najsvetlijem tonu određuje intenzitet. Ako pomerimo levi, crni klizač udesno, najtamnije površine više neće imati vrednost „pune crne“ (0), već će digitalni tonski opseg biti skraćen za neku vrednost. U našem primeru na slici 10, ta vrednost je bila 23, što znači da je skraćen sa 0–255, na 23–255.

8

PRVA FAZA KOREKCIJE – DEFINISANJE GRANICA NAJTAMNIJEG I NAJSVETLIJEG TONA NA FOTOGRAFIJI

Kako se leva strana grafikona završava baš tamo gde treba, u donjem levom uglu histograma, povući ćemo desni klizač ulevo toliko da i desna strana grafikona dođe u sām ugao. Vrednost u numeričkom polju belog klizača sada je 229. Kada pritisnemo taster OK, grafikon se širi preko čitavog polja i u numeričkom polju ponovo će se pojaviti broj 255. Crni i beli klizač iskoristili smo da Photoshopu objasnimo gde se na fotografiji nalaze najtamniji i najsvetliji ton. Na taj način definisali smo pun opseg tonova na fotografiji i povećali kontrast do granice gubitka detalja. Ostaje da se pozabavimo srednjim, sivim klizačem. Pomeranjem srednjeg klizača ulevo fotografija postaje svetlija, a pomeranjem udesno, tamnija. Ovim klizačem definiše se, zapravo, srednje sivi ton slike. Prema oznakama crnog (0) i belog (255) klizača, sivi bi morao brojčano biti označen kao 127 – ali umesto toga, u njegovoj numeričkoj kućici stoji broj 1. Razlog je taj što se njegovim pomeranjem uvek iznova definiše srednje sivi ton, poznat pod nazivom Gama, pa se po tome ovaj trougao još naziva i Gama klizač. Na našem primeru, u paleti Histogram, prosečna vrednost (Mean) osvetljenosti, odnosno srednje sivi ton, nalazi se na broju 165,98.

10

KONAČNA KOREKCIJA POSLE POVLAČENJA LEVOG TASTERA U OKVIRU POLJA OUTPUT LEVELS

KORAK DALJE

Kod ručne obrade fotografije postigli smo povećanje kontrasta, ali se uočava još jedna pojava – raste zasićenje boja, pa na našem primeru nebo dobija mnogo prijatniji izgled. Istovremeno, neke od boja su prigušene, a to nam se možda neće dopasti na ovoj ili nekoj drugoj fotografiji. Dominantna boja koja se obično javlja kao greška fotoaparata (ili fotografa) pri

određivanju balansa bele boje dolazi još više do izražaja. Prirodan sledeći korak u obradi fotografija na računaru jeste ispravljanje boje. Komanda Levels u sebi krije moćan mehanizam za korekciju boja, koji se istovremeno može upotrebiti i kao komplet obojenih fotografskih filtara za postizanje dobro poznatih efekata iz doba analogne fotografije. Opširnije o tome u narednom broju.

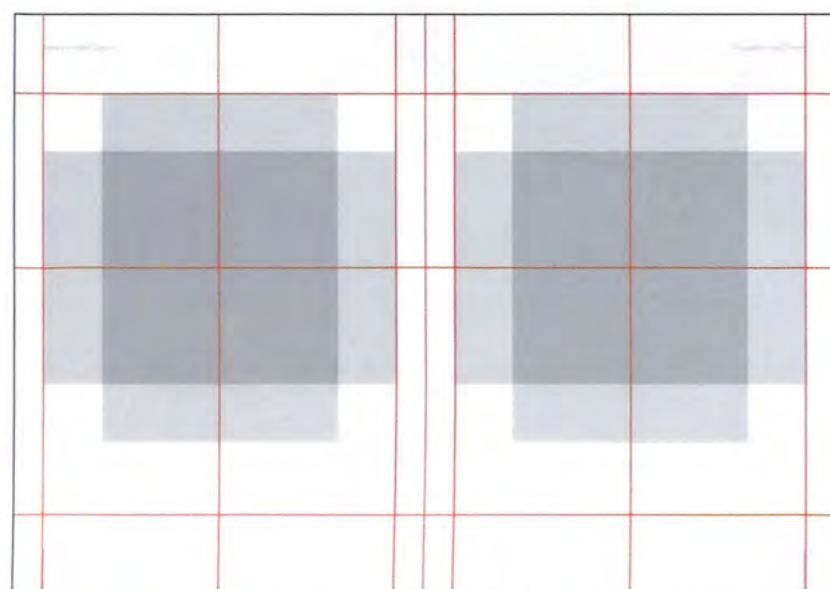
LJUBOMIR ZLATANOVIĆ

FOTO-ALBUM ILI KNJIGA - iz kućne radinosti!

Foto-albumi doživljavaju svoju renesansu i to je vidljivo na svakom koraku. Svi smo se pomalo umorili od foldera, prezentacija i ponajviše pregledanja svega toga na monitoru računara. Već smo vam pokazali kakve su sve novotarije stigle na mnogobrojne sajmove, ali šta uraditi ako vam, na primer, portfolio zatreba odmah i nemate vremena da odete i potražite koja fotografska radnja može da vam pruži tu vrstu usluge?

Rešenje je kao i uvek oličeno u kućnoj radionici i štampačima čija je cena sada pristupačnija nego ikada. Najjeftinije modele možete kupiti po ceni od tridesetak evra, što će uz nabavku papira biti malo skuplje, mada i dalje veoma pristupačno. Recimo da vam je zatrebala lična prezentacija u vidu kataloga – ozbiljnijeg kvaliteta i ne prevelikog obima. Na primer, meni je zatrebalo da pokažem kako izgledaju probne fotografije sa jednog snimanja. Ako bih izrađivao katalog u digitalnoj štampariji, bio bi ili lošijeg kvaliteta (doduše i cena bi u tom slučaju bila niža) ili bi morao da naručim barem desetak komada, što bi snizilo cenu po komadu, ali bi ukupno koštalo više. Umesto toga nabavio sam paket A3 papira namenjenog obostranoj inkdžet štampi, koji svaki proizvođač ima u svojoj ponudi, i iskoristio

mogućnosti mog Epsona 3800. Pre početka štampe bilo je neophodno napraviti takozvani "špiگل" ili maketu kataloga. Ovo sam uradio tako što sam uzeo četiri lista papira, presavio ih na pola i potom ispisao oznake paginacije. Ako pažljivo pogledate ilustraciju, videćete da zbir brojeva paginacije uvek isti (zavisi od broja strana), a u ovom slučaju iznosi 17. Na taj način se lako proverava da li je paginacija ispravna. Formiranje stranica kataloga obavio sam pomoću Photoshopa, posebno stoga što se iz ovog programa mogu eksportovati .pdf dokumenti u kojima tekst i drugi vektorski elementi (oni koji se nalaze na vektorskim slojevima) kao što su logotipi, na primer, ostaju maksimalno kvalitetni. Što se fotografija tiče, njih možemo smestiti u takozvane Smart Objecte, tako da skaliranje ne dovodi do gubitka kvaliteta.

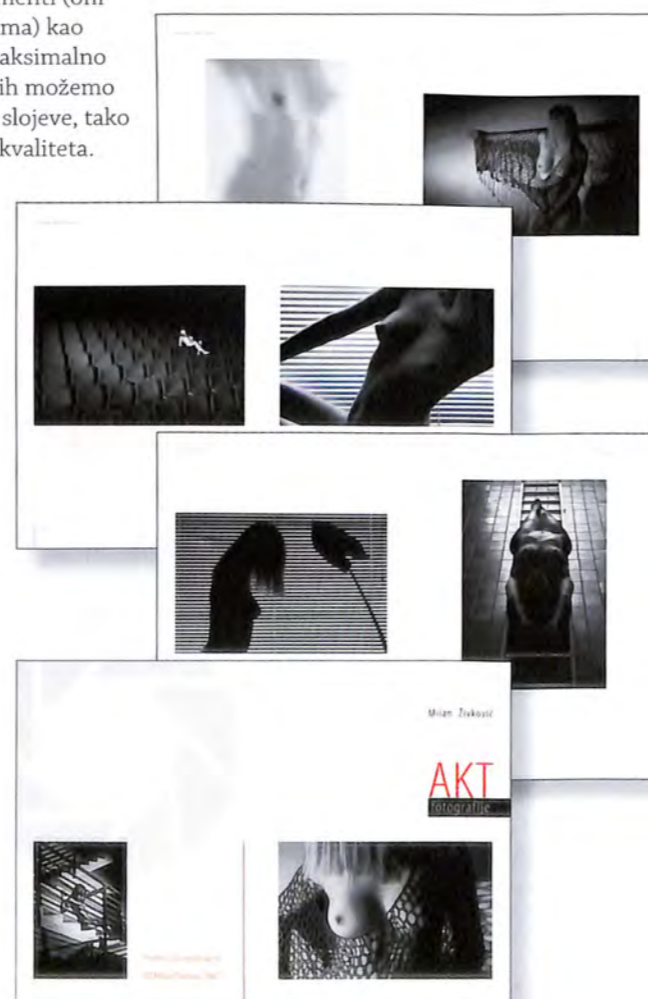

Izgled Master stranice napravljene u Photoshopu. Izrada je veoma jednostavna i počinje definicijom veličine stranice koja je u ovom slučaju A3 formata ili 42x29,7 cm. Podelio sam je na pola (moj trik je da selektujem stranu, aktiviram Transform>Scale i vodeće linije vučem do kontrolnih ručica), potom sam još jednom podelio na pola svaku polovinu i sve to obeležio vodećim linijama, a ubacio sam i paginaciju. Nakon toga sam odabrane fotografije iskopirao u nov folder i pomoću napravljenih akcija doveo na meru – u ovom slučaju 18 centimetara za dužu stranu. Svaku napravljenu stranicu sačuvao sam odvojeno, a imenovao sam ih sa 16_1 potom 2_15 i tako dalje.

16	1	14	3
2	15	4	13
12	5	10	7
6	11	8	9

Prvo što sam napravio jeste takozvana Master strana, na kojoj se nalaze elementi dizajna koji će se ponavljati. Poziciju fotografija pokazao sam sivim pravougaonicima. Na suprotnoj strani izdvojeno sam prikazao kako isti posao može biti urađen na tanjim, pojedinačnim listovima A4 papira koje je moguće spojiti klamericom za tapaciranje nameštaja. Istu alatku možete upotrebiti i za spajanje tanjih kataloga ili u slučaju da ne pronađete heftalicu koju možemo rotirati.

M. ŽIVKOVIĆ

POSTUPAK I

Ukoliko pokušate da obostrano oslojeni papir savijete bez prethodne pripreme, on će imati ružnu, ispucalu ivicu. U štamparijama se taj posao (nazvan bigovanje) obavlja posebnim alatom ili mašinski. Ja za to koristim hemijsku olovku koja više ne piše.

Problem spajanja savijenih stranica najlakše je rešiti pomoću "heftalice" koju je moguće rotirati za 90°. Ova koju vidite plaćena je pre mnogo godina "jednu crvenu" i još radi. Nije podesna za veću količinu stranica jer ih klamer ne može probiti.

Veoma je važno da su prevoji ispravno i tačno poređani kako bi stranice bile spojene tačno kroz sredinu. Što preciznije spojimo strane, manje ćemo papira obrezivati skalpelom kako bi našem katalogu dali konačnu formu.

Opsecanje je svakako najdelikatnija operacija u čitavom procesu. Kako bi odsecanje viška papira bilo što jednostavnije i bezopasnije (opsecanje skalpelom zahteva punu pažnju jer se možete povrediti), neophodno je imati kvalitetan skalpel koji se neće kriviti, jer se u suprotnom događa da zahvati lenjir, nakon čega može i da prede preko iverice, ali i preko prsta. Ja sam ovde namerno iskoristio običan lenjir, inače za ovaj posao koristim čelični lenjir. I da ne zaboravim: sečenje obavite na za to namenjenoj podlozi, jer možete upropastiti površinu stola. Ovakvu podlogu možete kupiti, ali isti posao možete uraditi i takozvanim vinaz pločama namenjenim podnim oblogama.

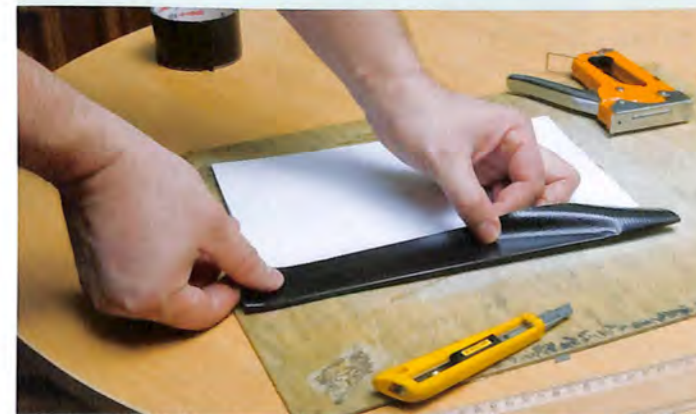
POSTUPAK II

Klamerica namenjena tapaciranju idealan je alat za spajanje stranica. Veoma je važno da imate nekoliko debljina klamera koje možete prilagođavati potrebnoj debljini gotovog kataloga, a ujedno je neophodno imati dovoljno debelu podlogu.

Nakon spajanja stranica i savijanja vrhova klamera neophodno je napraviti takozvanu riknu. Za to najčešće koristim posebnu lepljivu traku koja je namenjena pakovanju teških predmeta i napravljena je od materijala sličnog tkanini.

Nakon pažljivog zatezanja trake na prednjoj strani više pažnje treba posvetiti poledini. Zategnućemo je od sredine prema krajevima i potom pažljivo istrljati i dati joj konačan oblik. Riknu je moguće napraviti na još mnogo načina, ali o tome kasnije.

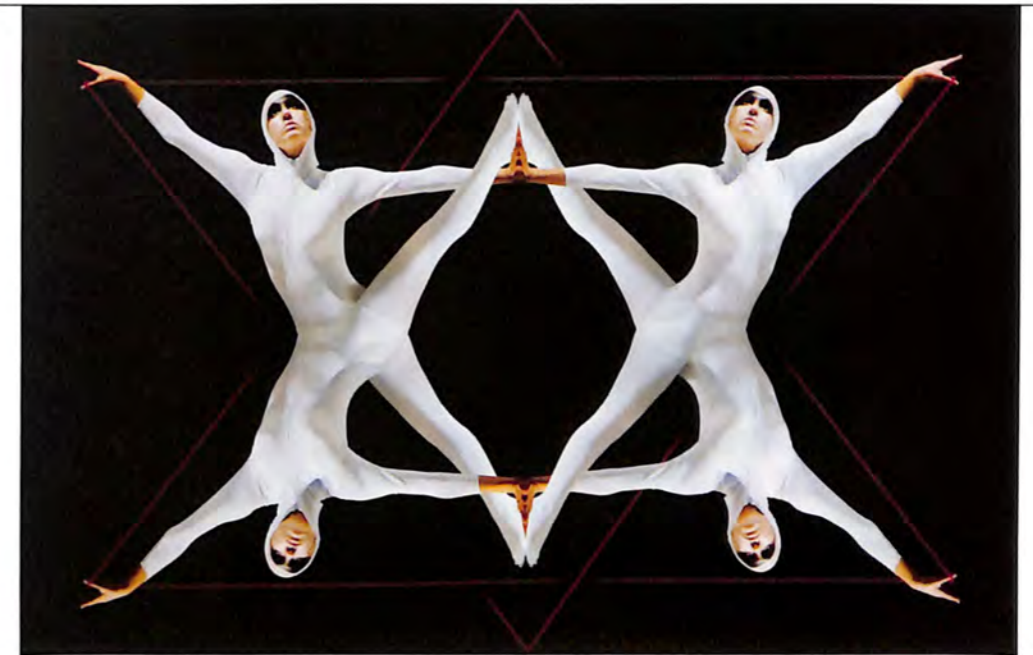

Višak trake pažljivo odsećemo, a ako je neophodno možemo obrezati i kompletan katalog. Brojnim metodama spajanja i korićenja pozabavićemo se u narednim brojevima.

Deset godina Salona fotografije Vinkovci

GRAND PRIX SALONA:
Zlatko Paić, Đakovo: "Čekaonica, Na plaži, Neboderi i Ulica"

Renato Pejčković, Foto-klub Zagreb, "Zvijezda"

Svečanim otvaranjem izložbe ovogodišnjeg vinkovačkog Salona u Galeriji "Slavko Kopač", 17. 4, završen je još jedan, do sada najveći konkurs fotografije u Hrvatskoj

KRATAK ISTORIJSKI

Počeci foto-amaterizma u Vinkovcima sežu do 1950. godine kada se okupila skupina tadašnjih ljubitelja fotografije i osnovala prvi Foto-klub u Vinkovcima koji je djelovao u Savezu foto i kino amatera Hrvatske. Nakon desetak godina, brojne aktivnosti ovog kluba prestaju i tek dolaskom nove generacije obnavlja se organizirano djelovanje vinkovačkih foto-amatera, 1980. godine kada je osnovan nov Foto-klub "Vinkovci". U ratu Foto-klub ostaje bez prostorija, tako da opet nastaje zatišje u radu vinkovačkih foto-amatera, sve do druge polovine devedesetih. Tek 2000. godine članovi Foto-kluba "Vinkovci" u prostoru Gimnazije priređuju prvi Salon fotografije Vinkovci 2000. Na pozivni natječaj odazvalo se 89 autora sa 283 fotografije, što je ovaj salon odmah svrstalo među najveće izložbe recentnog fotografskog stvaralaštva u Hrvatskoj.

SPECIFIČNO ŽIRIRANJE

Želeći postići objektivnost pri odabiru radova za izložbu, organizatori Salona u početku su zamišljali žiri u sastavu više poznatih fotografskih imena, od čega se brzo odustalo, jer skupiti samo tri ugledna fotografa na istom mjestu i u isto vrijeme, pokazalo se nemogućom misijom. Tako je izbor radova i koncepcija postava za Salon fotografije

Vinkovci 2000. povjerena povjesničaru umjetnosti Tihomiru Milovcu iz Zagreba. Iako je izložba priređena u vrijeme godišnjih odmora i školskih praznika, uz Dan grada Vinkovaca 20. 7., odabir mjesta održavanja u samom središtu grada i cjelodnevna dežurstva članova kluba pridonijeli su neobično velikoj posjećenosti prvog salona fotografije. Uz brojne redovne aktivnosti članova Foto-kluba "Vinkovci", kao što su: priređivanje samostalnih i skupnih izložbi članova drugih klubova, godišnje klupske izložbe, organiziranje tečaja fotografije za nove članove, radionice i putovanja... zapažen uspjeh izložbe ohrabrio je vinkovačke foto-amatere. Tako su prionuli organiziranju idućih salona fotografije. Kao selektori radova pozivani su najugledniji hrvatski fotografi kao što su: Ivan Posavec, Damir Fabijanić, Jasenko Rasol, Mio Vesović, kojima su u okviru Salona priređene samostalne izložbe fotografija, kao i izložbe drugih poznatih imena: Marije Braut, Pavla Cajzeka, Darija Patkovića, Borisa Cvjetanovića, članova TVN Fotogruppe iz Graza, više izložbi mladih foto-amatera uz pomoć Hrvatskog foto-saveza, izložba Hrvatske novinske fotografije... Mjesto održavanja Salona fotografije je u Galeriji likovnih umjetnosti "Slavko Kopač", a za propratne manifestacije koristi se srednjovjekovna crkva sv. Ilije na Meraji.

Davor Javorović, Foto-klub Osijek, "Svijeća"

PRVA NAGRADA ZA FOTOGRAFIJU: Dubravko Kupčinovac, Foto-klub Osijek, "Tunisia"

Hana Sarajlić, FKK Daruvar, "Knjigom kroz život 1"

DRUGA NAGRADA ZA FOTOGRAFIJU: Dražen Pajtlar, CroArt Foto-klub, "Nebo"

Damir Glibušić, Foto-klub Vinkovci, "Akt 1,2,3,4"

TREĆA NAGRADA ZA FOTOGRAFIJU: Aleksandar Nedić, Vukovar, "Patke"

SALON 2009

Ove godine članovi vinkovačkog Foto-kluba organiziraju jubilarni, deseti po redu Salon fotografije Vinkovci 2009, za koji je pristigao najveći broj radova do sada: 2.100 fotografija, koje je poslalo 588 članova foto-kulubova i samostalnih autora! Ovogodišnji selektor Anđelo Božac, doktor fotografije koji već godinama živi i radi u Pragu, za izložbu je odabrao 175 fotografija od 73 autora. Uspješno organiziranje Salona fotografije, kojega uvijek prati luksuzan katalog, uz nesebično zala-

ganje i rad, članovi Foto-kluba mogu zahvaliti podršci Gradskog poglavarstva Vinkovaca, Županije vukovarsko-srijemske, a zadnje dvije godine i Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Zahvalnost ide i nekolicini sponzora, a posebno firmi "Fototech" (distributer za Nikon foto-opremu u Hrvatskoj) iz Zagreba koja je obezbjedila nagrade za najbolje učesnike konkursa. Ugled najveće fotografske izložbe, te vrste u Hrvatskoj, obavezuje ih da tako nastave i idućih godina, bez obzira na recesiju i ostale vremenske nepogode...

ANTUN SMAJIĆ

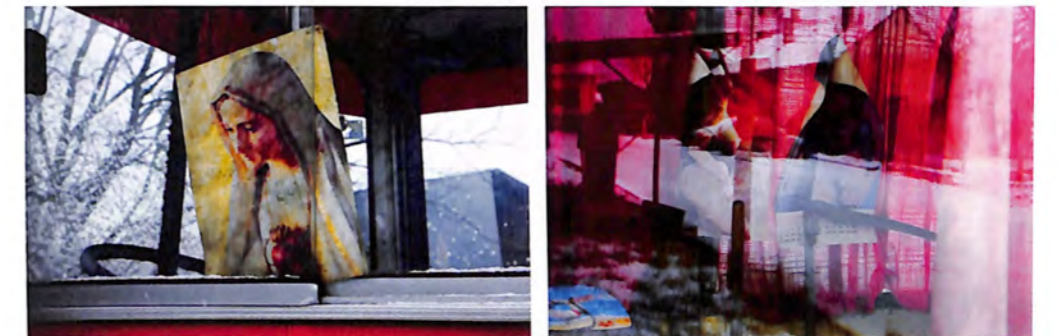

Nina Đurđević, samostalni autor, "Siva"

Tonči Corić, Foto-klub Split, "Morska neba"

GRAN PRI SALONA – NIKON D3 I OBJEKTIV 1,8/50 mm: Zlatko Paić, Đakovo, "Na plaži, Neboderi, Ulica i Čekaonica";
PRVA NAGRADA ZA KOLEKCIJU – NIKON D60 I OBJEKTIV 18–55 mm VR: Tomislav Pavlek, Foto-klub Bjelovar, "Na kraju svijeta 1, 2, 3, 4";
DRUGA NAGRADA ZA KOLEKCIJU – NIKON COOLPIX S50C: Krešimir Mehičić, Foto-klub Zagreb, "Homage Georgu Orwellu I, II, III, IV III";
TREĆA NAGRADA ZA KOLEKCIJU – NIKON FOTO PRSLUK I BON FOTOTEH-A U VRIJEDNOSTI 500,- KUNA: Medina Rešić, Udruga Format, Pula, "Autoportret 1, 2, 3";
POHVALE ZA KOLEKCIJU: Saša Vadanjel, Rovinj, "Sretno djetinjstvo 1, 2, 3, 4"; van Mijić, Foto-klub Slavonski Brod, "Studentski život"; Pero Šola, Foto-klub Đakovo, "Vinkovci 1991"; Mirna Marmilić, Matulji, "Iz života umjetnika 1, 2, 3, 4"; Dunja Merc, Foto-klub Vinkovci, "Ona i on 1, 2, 3";
PRVA NAGRADA ZA FOTOGRAFIJU – NIKON D60 I OBJEKTIV 18–55 mm VR: Dubravko Kupčinovac, Foto-klub Osijek, "Tunisia";
DRUGA NAGRADA ZA FOTOGRAFIJU – NIKON COOLPIX S50C: Dražen Pajtlar, CroArt Fotoklub, "Nebo";
TREĆA NAGRADA ZA FOTOGRAFIJU – NIKON FOTO PRSLUK I BON FOTOTEH-A U VRIJEDNOSTI 500,- KUNA: Aleksandar Nedić, Vukovar, "Patke";
POHVALE ZA FOTOGRAFIJE: Željko Ferenčić, Foto-klub Vukovar, "Kroz prozor vremeplova 4"; Slobodan Balić, Đakovo, "Harmonija"; Ivana Čepulić, Zagreb, "Nogometaš"; Kristina Šestan, Vukovar, "Ljubomora".

PRVA NAGRADA ZA KOLEKCIJU: Tomislav Pavlek Đurić, Foto-klub Bjelovar, "Na kraju sveta 1,2,3,4"

Vinko Šebrek, Foto-klub Zagreb, "MT. Teidi-Tenerife 4"

Dunja Nothing-Hus, Foto-klub Zagi foto: "Kiša 1"

DRUGA NAGRADA ZA KOLEKCIJU: Krešimir Mehičić, Foto-klub Zagreb, "Homage Georgu Orwellu 1,2,3,4"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "KANJON TARE"

MIROSLAV JEREMIĆ

Anatomija pejzaža

Veliki deo pejzaža Miroslava Jeremića, nosi atmosferu biblijskog nastanka sveta. Dramatična lepota koju nose ove fotografije kazuje o nepatvorenoj fascinaciji autora prirodom, njenom snagom, raznovrsnošću i sposobnošću da na iskonski način govori o nama samima

Pre nego što uopšte počne da razmišlja o fotografiji, čovek je spontano napravio već nekoliko snimaka. U većini slučajeva, učinio je to ne u nameri da bude istoriograf, da kritikuje i sudi, demonstrira svoja verska ili individualna uverenja, već u iskonskoj želji da sačuva i drugima saopšti svoju impresiju. Interesantno je primetiti da je impresija upravo ona tanana spona stvaralačkog nagona između fotografa amatera, najstarijeg umetničkog vizuelnog zapisa i savremenih fotografskih težnji.

U fotografijama pejzaža Miroslava Jeremića očitava se višeslojnost namera. Optička fascinacija, likovna strukturalnost, nehatni istoricizam i simboličke vrednosti čine okosnicu serijala koji on uporno stvara dugo godina. Do nekih fotografija Jeremić dolazi sasvim spontano, druge izviru iz same prirode motiva, ali najveći deo osmišljan je izuzetno pažljivo i veoma dugo. Optička fascinacija, sklonost ka izrazito vizuelnom poimanju sveta opredelila je autora ne samo na strukturiranje ciklusa pejzaža već i na izbor karijere. Kroz fotografiju on uspeva da opredmeti svoje tajne strasti – ljubav prema prirodi, botaničarsku radoznalost, preciznost i duboko iskreni umetnički poriv. Prizori koje fotografiše sažimaju u sebi dinamičnu strukturu, kolorističku impresiju koju ponekad pojača korišćenjem kontrastne svetla, dok sliku istorije planete bez premisslanja i spontano smešta u plemeniti ruj koji je uspeo da preživi ledeno doba.

© MIROSLAV JEREMIĆ, "POVLEN"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "JUTRO U ZETI"

S druge strane, pojedine fotografije koristi kao svojevrstan poligon za istraživanje klasične kompozicije, ali ne propušta priliku da nadmoći planinskog vrha suprotstavi krhke endemske karanfile. S renesansnim oduševljenjem, briljantno dočarava elemente vazdušne i linearne perspektive, ne zaboravljajući, pri tom, na težinu koju imaju vertikalno uzdignuti endemski jablanovi.

U istoricizam autor zalazi nesvesno. Hodajući s fotoaparatom kroz krajobraze, hotimično odabira likovne strukture koje su već nebrojeno puta opservirane. Poput Botičelija pribegava delimičnoj idealizaciji ili u Pizanelovom maniru, precizno i bez insistiranja na dubini, promatra elemente pejzaža. Ponekad naglasak stavlja na atmosferu i svetlost, racionalno organizuje planove i evocira čistotu planine, ukazuje nam na promene godišnjih doba i lepotu netaknute prirode. Pusenovski istkana herojska komponenta prisutna je na fotografijama prirode i pojačana dramatičnom napetošću, uhvaćena je u pokazanim prizorima. Vidljivi, nežni odjeci rokajne umetnosti, sklonost romantičarskog poistovećivanja lirskog zanosa i impresionizam čitavog kolorističkog opsega jeseni suprotstavljeni su ekspresionistički podcrtanom strukturalnom dinamikom prirodnih formi. U kojoj meri radovi Miroslava Jeremića nadilaze puku sliku stvarnosti – mimezis, svedoči napor da se

© MIROSLAV JEREMIĆ, "PIVSKA PLANINA"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "JESEN NA MUČNJU"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "DRINA"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "PRETNJA"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "CER"

u precizno komponovan pejzaž unesu i elementi simboličkog. Polje iracionalnog i umetničkog jeste ona neobična ivica na kojoj pokušavaju da se dodirnu svetovi stvaraoca, kritičara i publike. Kao takvo, ono je istovremeno najteže za tumačenje, ali i dragoceno, jer upućuje na neprolazni umetnički karakter dela. U zavisnosti od toga u kakvom svetu ste zatvoreni ili kakav ste svet zatvorili u sebi, fotografije Miroslava Jeremića mogle bi se iščitavati i u svojstvu mitskih magli postanka sveta, čoveka oblikovanog po meri prirode, atomske strukture živih bića, romantičnog ljubavnog zanosa, uznemirujuće pretnje savremenog čoveka... Stoga, posmatrajte pažljivo i sudite blago.

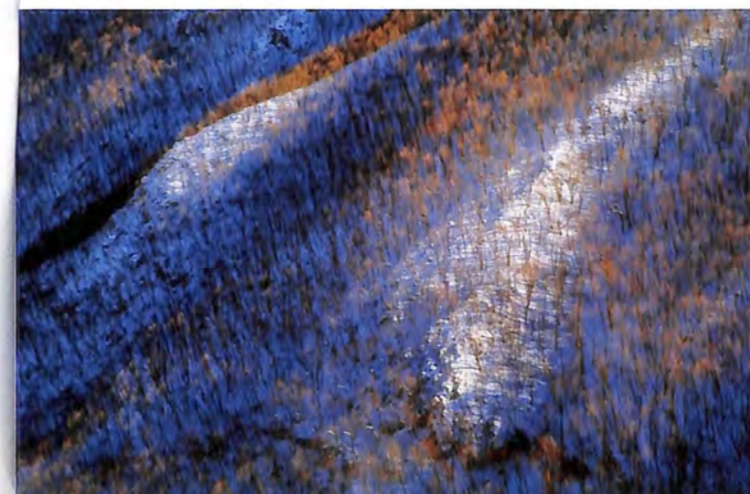
NATAŠA KRISTIĆ

© MIROSLAV JEREMIĆ, "DURMITOR"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "LAVRINT"

© MIROSLAV JEREMIĆ, "AKT"

BIOGRAFIJA

Miroslav Jeremić rođen je 1953. godine, fotografijom se bavi od gimnazijskih dana. Studirao je filmsku kameru na FDU u Beogradu i radio u TV Beograd – studio Valjevo, kao snimatelj. Bavio se i kratkometražnim filmom. Godine 2005. proglašen je za Valjevca – ličnost godine, u izboru revije *Kolubara* iz Valjeva. U foto-klubu "Valjevo" godinama se bavi edukativnim radom. Hobi su mu botanika i geografija. Do sada je učestvovao na mnogobrojnim izložbama i osvojio više desetina nagrada. Izlagao je samostalno više puta, kako u zemlji, tako i u inostranstvu. U foto-savezu Srbije ima zvanje KMF FSS. Član je ULUPUDS-a. Radi u agenciji "Valjevac".

Elementi fotografske slike

U prošlom broju videli smo kako je čitanje fotografije kompleksan proces na koji utiču brojni faktori. Boljom analizom simbola koji je grade lakše ćemo preneti našu poruku do publike. Verujem da je mnogima od vas još nejasno šta je to zaista simbol, kako se gradi i kako utiče na poruku. Analiziraćemo nekoliko onih koji vrlo snažno utiču na konačnu fotografiju, a tako stečen način razmišljanja može se upotrebiti u svakoj situaciji

SIMBOLI

Lutajući po fotografiji, naš um percipira određene celine i prepoznaje ih. Mi ne možemo sa sigurnošću znati koji su kriteriji za sve elemente koji se na fotografiji nalaze, zašto su nam važniji jedni od drugih, ali za one ključne elemente to uglavnom možemo. Znamo da smirenu atmosferu možemo proizvesti nižim kontrastom, prigušenim tonovima, kompozicijom bez mnogo naglašavanja i skretanja pažnje, bez mnogo pokreta. Dinamičnost možemo naglasiti prejakim bojama, kontrastom, dinamičnom kompozicijom, naglašenim pokretima ljudi... Neutralnom pozadinom ističemo prvi plan, što je vrlo efikasno za portrete u kojima želimo da svu pažnju posmatrača usmerimo na analiziranje nečijeg lica ili tela.

Pored očiglednih simbola, možemo se uspešno baviti i onim koje će posmatrač verovatno pročitati nesvesno. Motiv je jedan od njih, a pitanje motiva u fotografiji zapravo je daleko složenije nego što to izgleda. Na primer, možemo misliti da nam je motiv "Romi u ciganmali", dok se on, u stvari, tumači kao "prljavi i bolesni Romi u nehigijenskom naselju", a može i da se tumači kao "veseli Romi ispred svoje kuće". Dok stvaramo sliku, mi moramo sva ova tumačenja imati u vidu, i pokušati da od svih njih istaknemo upravo naše. Zato pažljivo biramo

elemente koji će graditi našu sliku, odnosno, prenositi naš stav o motivu. Zašto od cele ciganmale biramo baš decu koja se igraju, a ne decu koja, na primer, vuku neko smeće? Zašto ih fotografišemo u kartonskim kućicama, a ne u ozidanim kućama s televizorima i tepisima? Hoćemo li ih fotografisati same ili u grupi, stare ili mlade? Sve to deluje kao ista tema – Romi u svom naselju, ali je poruka potpuno drugačija. Svi ostali simboli – ton, kontrast, kompozicija, dubinska oštrina, ekspozicija, format fotografije, ali isto tako i kontekst u kom se fotografija objavljuje – služe da podrže naš stav o motivu. Ako se desi da postoji očigledan nesklad u toj konstrukciji, nećemo biti ubedljivi. A da bi sklad postojao, sve elemente moramo sastavljati u odnosu na naš stav, a ne u odnosu na tuđa "pravila".

O PRAVILIMA U FOTOGRAFIJI

U želji da ponude što lakše načine za dobijanje "super fotografije", mnogi karikiraju opšta likovna "načela" ili smišljaju neka nova pravila koja su navodno svojstvena samo fotografiji. Fotografija je slobodna. Jedino pravilo, kao i u svakoj drugoj umetnosti, jeste da pravila nema. Možete raditi šta god hoćete, kako god hoćete, sve dok se vaša poruka razume. U stvari, tu je glavni problem.

Brojna pravila govore nam iz kog ugla da fotografišemo, kako da eksponiramo, šta da

(ne) fotografišemo i slično. Bez posebnog obrazloženja, "da fotografija bude bolja", mnogi to prihvataju, što svakako utiče na njihov likovni izraz. A do sada smo već naučili da se upravo u tom likovnom izrazu ogleda stav koji fotograf ima o motivu.

UPOTREBA TONA I KONTRASTA

Ovde imamo situaciju da vidimo dve verzije iste fotografije, pa ćemo se lako opredeliti za "lepšu". Ali, u stvarnosti, publika će videti samo jednu, pa pokušajte da se ne opredeljujete po principu "više volim crno-belu". Da bi doživljaj bio potpun, zamislite fotografiju u kampanji za "Svetski dan Roma". Kakvu poruku šalje jedna, a kakvu druga? I kakav uticaj na poruku ima naš lični stav o romskoj populaciji, ili naše iskustvo s drugim fotografijama Roma, poput Kudelkinih (Josef Koudelka)? Sve to spada u semiolšku analizu, iako se trenutno bavimo samo tonom i kontrastom.

Crno-bela fotografija verovatno će se više svideti ljubiteljima klasične "lajf" fotografije, jer je kao takva bliža već poznatim ostvarenjima iz raznih monografija. Ali, teško je ne primetiti kako je ova radosna scena "okovana" pretežno teškim tonom. Sunce pravi jake senke, što pojačava ionako ustaljeno mišljenje o teškom životu ove dece. Verzija u boji donekle popravlja taj "imidž", ali bi se još moglo dobiti na pozitivnosti ako bismo snimali po blago oblačnom danu. U različitim kampanjama odgovarale bi različite fotografije; za akciju "Pomozimo romskoj deci" pre bi odgovarala crno-bela "teža" fotografija, koja nas ubeđuje da oni žive teško (što se, doduše, teško može zaključiti na ovoj fotografiji), a za "Svetski dan Roma" svakako bi više odgovarala vedrija fotografija koja pokazuje da su Romi veselo, slobodan narod sa svojom specifičnom kulturom i istorijom. Fotografije: Darko Stanimirović

NEOBIČAN UGAO SNIMANJA

Čuveni ruski fotograf Aleksander Rodčenko (Alexander Rodchenko, *Refoto* 48, maj 2008) jedan je od najtipičnijih predstavnika pokreta Novi Objektivizam koji je nastao dvadesetih godina 20. veka. Istražujući i snimajući sasvim obične scene iz svakodnevnog života iz, do tad, neviđenih uglova stvorio je vrlo dinamične i perspektivno neobične fotografije koje su dale sasvim nov pogled na svet oko nas. Sportska dešavanja bila su mu omiljena tema. Pokušajte da razložite ovu fotografiju i da shvatite na čemu se bazira njena snaga i atraktivnost. Tu je, naravno, presudan ugao snimanja – iz donjeg rakursa, koji dodatno naglašava neobičnost poze u kojoj se gimnastičar u tom trenutku nalazi. "Nestabilnost" njegovog položaja dodatno je naglašena dijagonalom tela kao i dijagonalom razboja koje mi, u stvarnosti vidimo kao vertikalnu i horizontalnu. Ovaj ugao snimanja omogućio je Rodčenko da prikaže muskulaturu sportiste i time naglasi kolika je snaga potrebna da se ovako nešto izvede. Alexander Rodchenko, "Na razboju", 1938

Tako se recimo na izložbi o životu na selu može pomisliti kako svih četrdeset i više učesnika imaju identičan stav o životu na selu. Zar je to uopšte moguće? Jeste moguće, ako vlada mišljenje da je dobra fotografija života na selu "mračna, s jakim belim akcentima, pastirima i stadom ovaca, drvetom koje sija na horizontu...". Zar niko ne vidi radost na selu, vesele običaje, čistoću? Zar pejzaž ne može biti letnji, s mnogo sunca? Ili je to suviše čisto, obično? Ne postoje pravila, postoje samo stavovi. Ja sam siguran da veliki broj fotografa, mladih ili starih, u selu vide radost, veselje, zanimljive običaje i "pravi život", a da su, pod pritiskom opšteg fotografskog mnjenja, taj stav izgubili na svojim fotografijama. Cilj semiolške analize jeste da se uđe u proces nastanka i konzumiranja fotografije, kako bi fotografija prenela naš stav, a ne tuđi. Zato se treba pažljivo odnositi prema pravilima kojih ima na sve strane. Razmislite da li i kako ona utiču na poruku koju želite da pošaljete, pa ih shodno tome i primenjujete.

Kroz nekoliko primera videćemo kako se simboli upisuju u fotografiju i kako na taj način stvaraju određenu poruku. Iz toga sledi zaključak da jedan motiv može raditi i deset ljudi istovremeno, a da se dobije deset različitih fotografija.

TON I KONTRAST

Ovo su vrlo jaki simboli s kojima u trenu može da se diktira poruka koju fotografija nosi. Tonom se kontroliše količina i karakteristike boje na fotografiji: da li je ona monohromatska (crno-bela ili npr. sepija) ili u boji. Parcijalnim toniranjem takođe se može naglasiti važnost nekih elemenata. U vreme filma, fotografi su birali određene tipove negativna ili dijapozitiva da bi dobili specifičan ton na fotografijama. Isto tako, možemo, na primer, kod portreta seljaka namerno birati uslove za snimanje, ali i postprodukciju koja će dovesti do toga da cela fotografija, a posebno njegovo telo, dobije zasićen, "zemljani" ton, što bi trebalo da naglasi poljoprivrednu delatnost od koje se živi. Naravno, ako želimo da naglasimo baš to. Slično je radio i Žan-Fransoa Mile, francuski slikar realista, na slikama seljaka u kojima je potencirao njihov težak socijalni položaj. Tonom, dakle, možemo naglasiti atmosferu koja okružuje naš motiv.

U sprezi s tonom funkcioniše i kontrast. Već smo rekli da se kontrastom može preneti i agresivna, dinamična, melanholična ili depresivna atmosfera. U zavisnosti od drugih simbola, kontrast može imati i drugo značenje. Na crno-beloj fotografiji romske dece jak kontrast dodatno čini percepciju ove dece i uslova u kojima žive "težom". Vrlo jednostavan način promene kontrasta na otvorenom je i biranje kvaliteta ambijentalnog svetla; da li ćemo snimati po jakom suncu ili po oblačnom danu? Nije tu reč o dilemi da li jeste jedno lepše ili ružnije, već kako utiče na našu poruku? Naš stav o romskoj deci može biti da su ta deca veoma srećna i radosna, a može biti i da su prljavi i "jadna". Ako pogledamo samo drugačiji ton, videćemo da u trenutku dobijamo drugačiju poruku. A šta bi bilo da smo birali i potpuno drugačije uslove za snimanje – doba dana, motiv, ugao?

UGAO SNIMANJA

Bitan simbol koji uglavnom podsvesno utiče na poruku koju fotografija šalje jeste ugao snimanja. Ako fotografišemo s naše visine, možemo dobiti na objektivnosti i bolje predstaviti motiv kakvim bismo ga inače videli (npr. hranu na stolu obično ne gledamo iz donjeg rakursa). Neobični, ekstremni rakursi mogu pojačati egzotičnost motiva, što posmatrača može zainteresovati čak i za obične motive.

KOMPOZICIJA

Kompozicijom definišemo i organizujemo sve estetske elemente u našoj fotografiji. Dobra kompozicija najčešće je posledica dobrog,

DOBRA KOMPOZICIJA

Školski primer dobre kompozicije u pejzažu jeste i ova fotografija Marije Milovanović-Maksimović. Iako se pejzaž često snima horizontalno kako bi se bolje predstavio širok prostor, Marija je vertikalnu kompoziciju rešila planovima i dobrom kompozicijom. U prvom planu je deo kamena koji zajedno s vodom čini celokupan prvi plan. U drugom planu "izviruje" vrh planinskog masiva a zakrivljena vertikala koju čini obod zemlje i trave na jezeru, vodi nas pravo ka tim vrhovima. Interesantno je da su na ovoj fotografiji sve linije zakrivljene pa stoga ceo prizor deluje nekako pitomo iako se radi o kršu. Kompozicija se bazira na trećinama i deluje na dva načina: prvi kao tri trećine s tim da se prva trećina završava na rubu kamena, a druga na vrhovima planine. Drugi način poimanja kompozicije jeste u odnosu dve trećine (kamen, voda i planinski vrh) prema jednoj trećini (nebo). Rezultat je da sve deluje harmonično i baš u pravom, i s merom, odabranom odnosu.

urođenog, osećaja za sklad i red, ali vežbanjem možete sebe istrenirati da uvek imate dobru kompoziciju. Postoji nekoliko pravila za kompoziciju, a najčuveniji je, svakako, zlatni presek. Prekomerno korišćenje i oslanjanje na ovaj sistem banalizuje kompozicije, poruke, i likovne umetnosti uopšte. Matematički proračun prirode, kojim su mnogi bili opsednuti, naročito u vreme renesanse, dovodio je do pokušaja da se "savršeno" ljudsko telo "izračuna" matematički. Nas, u stvari, zanima kako kompozicija utiče na poruku. Ako želimo da prenesemo atmosferu skučenosti, klaustrofobičnosti, svakako ćemo zasititi kadar raznim elementima. Verovatno ćemo izbegavati ekstremno široke objekte. Ako u našoj priči, na primer, nebo ima posebno značenje (otvorenost neba kao paralela sa slobodnim životom Roma), onda to možemo dodatno naglasiti kompozicijom u kojoj nebo zauzima čak i više prostora nego što bi to bilo uobičajeno.

DARKO STANIMIROVIĆ

Predrag Vučković ispred helikoptera iz kog je obavljen najveći broj snimanja. Nikon D3, Nikkor 2,8/17-35 mm, f/9, 1/250 s, ISO 125. Fotografija: Joerg Mitter

Snimak iz fotoaparata pričvršćenog za rep helikoptera. Nažalost, nije bilo moguće snimiti sam skok iz ove pozicije, kako je Peda prvobitno planirao, jer su vibracije helikoptera ometale rad fotoaparata. Ovo je jedan od prvih snimaka kontrola fotoaparata. Radena je ručno preko daljinskog okidača. Nikon D300, Nikkor 4/12-24 mm, f/13, 1/640 s, ISO 200. Snimio: Predrag Vučković

SKOK U VULKAN

Mnogi od nas maštaju da se nađu na jednom ovakvom mestu i da dobiju tako važan zadatak da sve to fotografišu. Predrag Vučković može da se pohvali da je ostvario mnoge svoje snove, pa tako i ovaj da prvi na svetu snimi čuvenog ruskog letača kako skače u, još uvek aktivan, vulkan Mutnovski visok 2.323 metara na Kamčatki – takozvanom kraju sveta!

Krajem aprila, na snegom i ledom okovanoj Kamčatki, Valery Rozov prvi je čovek na svetu koji je skočio u još aktivan vulkan. On je jedan od najboljih letača na svetu slobodnim padom, u disciplini koja se zove "wingsuit flying", što znači da nakon skoka iz aviona, helikoptera, s litice..., u specijalno napravljenom odelu leti neko vreme slobodnim padom

i posle toga prizemljuje se padobranom. Neobičan poduhvat organizovao je Red Bull, čiji je devetočlani tim sve ovo propratio. Pored snimateljske ekipe, tu je bio i naš najbolji fotograf ekstremnog sporta Predrag Vučković i jedan od najboljih fotografa Red Bull tima kojeg naša čitalačka publika vrlo dobro zna (njegov portfolio objavili smo u broju 50 iz 2008. godine).

Nepregledno prostranstvo snežnih vrhova spaja se na horizontu s morem. Nikon D3, Nikkor 2,8/16 mm, f/9, 1/1.250 s, ISO 200.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

Sam skok u vulkan Valery Rozova snimljen je u sekvencama fotoaparatom Nikon D3 i objektivom Nikkor 2,8/17-35 mm. Na fotoaparatu bafer (memorija za privremeno skladištenje fotografija) je proširen, što mu omogućava da snimi više fotografija u rafalnom (continuous high) modu, pri brzini od osam snimaka u sekundi. Konačna fotografija spoj je sedam fotografija i naknadno spojenih u računaru. Nikon D3, Nikkor 2,8/17-35 mm, f/7,1, 1/1.250 s, ISO 200.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

Tokom leta iznad oboda vulkana, Valery Rozov snimljen je iz helikoptera na samom startu skoka kada je napravio salto u vazduhu. U trenutku kada je licem bio okrenut na gore, Peđa je uhvatio ovaj jedinstven snimak. Ovo je prva fotografija ikada snimljena da je "letac" okrenut licem na gore. Nikon D3, Nikkor 2,8/16 mm, f/7,1, 1/1.000, ISO 200.

Pored helikoptera M18, ekipa Red Bulla koristila je i snežne sanke i snoubordove kako bi iz svih mogućih uglova pokrila ovaj neverovatan poduhvat. Nikon D3, Nikkor 1,4/50 mm, f/2,5, 1/8.000 s, ISO 100. Snimio: Predrag Vučković

Peđa Vučković snimio je sam sebe prilikom pričvršćivanja fotoaparata na prozor kabine helikoptera. Nažalost, zbog velikih vibracija, iz ovog ugla snimio je samo mali broj fotografija. Nikon D300, Nikkor 2,8/10,5 mm, f/11, 1/500 s, ISO 200.

Valery Rozov trenutak pred skok iz helikoptera. Nikon D3, Nikkor 2,8/16 mm, f/3,5, 1/3.200 s, ISO 200. Snimio: Predrag Vučković

Slobodan kao ptica Valery leti nad obodima vulkana i preciznim manevrima prati konfiguraciju terena. Ponekad leti samo pet metara iznad zemlje! Nikon D3, Nikkor 2,8/16 mm, f/5,6, 1/3.200 s, ISO 200. Snimio: Predrag Vučković

Da bi imao što bolji pogled, na Pedinu inicijativu skinuta su zadnja vrata (tail gate) sa helikoptera M18, odakle je jedino bilo moguće fotografisati bez delova helikoptera u kadru. Oba fotoaparata Peđa je držao u rukama, a dodatno ih je učvrstio karabinerima za pod helikoptera da mu ih vetar ne bi istrgao iz ruke. Na fotografiji desno je Peđa na otvorenom delu helikoptera. Nikon D3, Nikkor 2,8/17-35 mm f/9, 1/1.250 s, ISO 200. Snimio: Joerg Mitter.

Izlazak sunca je neverovatno dramatičan prizor na "kraju sveta"! Nikon D3, Nikkor 2,8/17-35 mm, f/13, 1/1.000 s, ISO 200. Snimio: Predrag Vučković

Večiti sneg i led na Kamčatki "okupan" neverovatnim svetlom bio je velika inspiracija za Peđu koji se vrlo uspešno oprobao i u pejzažu. Nikon D3, Nikkor 4,5-5,6/80-400 mm, f/16, 1/1.000 s, ISO 200.

© PREDRAG VUČKOVIĆ

www.extreme-photographer.com

Kada se helikopter udalji, ostaje neverovatna tišina koja se kao izmaglica "valja" po obodima ovih veličanstvenih planina. Fotografija dole: Nikon D3, Nikkor 2,8/17-35 mm f/9, 1/320 s, ISO 200. Snimio: Predrag Vučković

Pre skoka u vulkan, veći deo ekipe "iskrcao" se na obodu vulkana da bi na snoubordovima otišli na nekoliko različitih lokacija za snimanje. Fotografija gore: Nikon D300, Nikkor 2,8/10,5 mm f/6,3, 1/160 s, ISO 100. Snimio: Predrag Vučković

Zadovoljan Valery Rozov na dnu vulkana posle skoka. Padobran je otvorio na neverovatnih 70-80 m. Nikon D3, Nikkor 1,4/50 mm f/7,1, 1/1.000 s, ISO 200. Snimio: Predrag Vučković

Peđa je imao zadatak da snimi Valery Rozova u skoku u vulkan. Vremenski uslovi bili su presudni za sâm let, pa tako i za fotografisanje, a tokom jedanaest dana provedenih na Kamčatki ekipa je, nažalost, imala dobro vreme samo dva dana. Pored vremena, najveći problem predstavljala su otrovna isparenja iz vulkana od kojih bi Valery mogao da se uguši i koja su zbog toga merena svakog dana. Ipak, sudeći po fotografijama koje vidite na ovim stranicama, samo dva dana bila su sasvim dovoljno da se Peđa vrati u Beograd sa sjajnim fotografijama koje vrlo slikovito govore o fantastičnoj avanturi na kojoj mu, verujem, zavidi svaki fotograf.

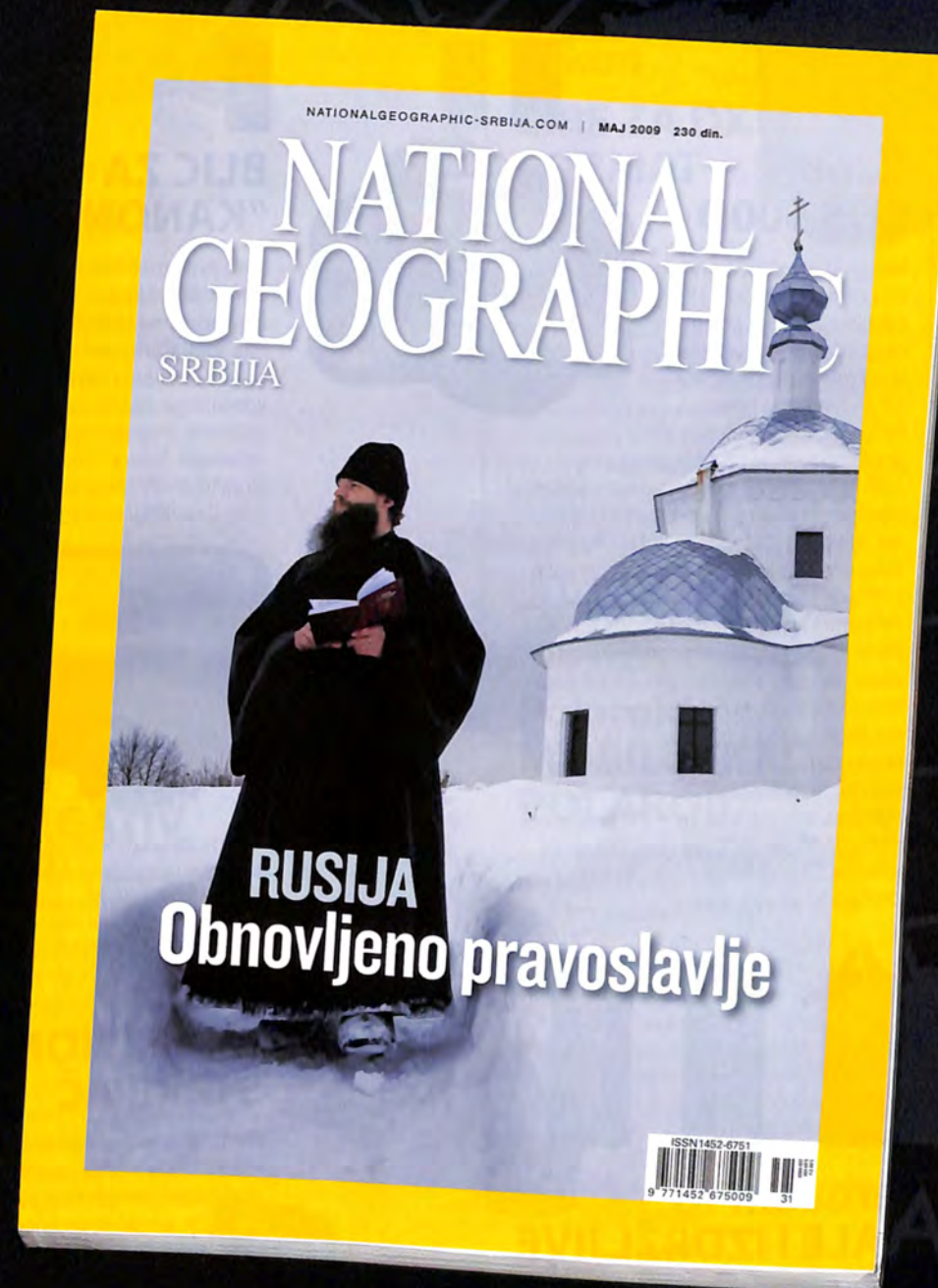
Na neobičnu fotografsku ekspediciju Peđa je poneo dva Nikona D3, D300 i D200, a od obje-

ktivna: Nikkor 2,8/16 mm, 2,8/17-35 mm, 1,4/50 mm, 2,8/10,5 mm, 4/12-24 mm, 4,5-5,6/80-400 mm. Na jednom Nikonu D3 bafer je bio proširen, što omogućava brže snimanje u rafalnom modu pri brzini od osam snimaka u sekundi. Većinu fotografija snimio je iz helikoptera i najčešće je paralelno fotografisao sa dva fotoaparata, držeći ih istovremeno obema rukama. Jedan je bio statičan (naslonjen na rub helikoptera) i kroz njega je snimao sekvence praktično bez gledanja kroz tražilo. Drugim je snimao pojedinačne snimke tako što je kombinovao kadriranje kroz tražilo i "na slepo" praćenje Valerijevog skoka. Uz dosta hrabrosti, znanja i neprocenjivog iskustva, Predrag Vučković bio je na visini zadatka jednako kao glavni akter ove ekspedicije – Valery Rozov.

I. TOMANOVIĆ

Zahvaljujemo se Predragu Vučkoviću na fotografijama koje je časopisu Refoto ustupio za objavljivanje pre svih svetskih agencija i časopisa

NATIONAL GEOGRAPHIC
SRBIJA

DUŠA

Tajno poštovana

RUSIJE

tokom 75 godina, vera ruskih careva danas uživa povlašćen položaj

Majsko izdanje časopisa **National Geographic Srbija**

www.nationalgeographic-srbija.com

Canon EOS 500D

Najnoviji refleksi "Canon" ima oznaku EOS 500D i ozbiljno se penje na vrh piramide od "megapiksela". U njemu se nalazi senzor od 15,1 miliona piksela APS-C veličine, odnosno isto onoliko koliko je do sada imao model 50D. To znači da će od sada i oni s pličim džepom, budući da je predviđeno da kućište ovog fotoaparata košta oko 800 evra, moći da koriste prednosti merjenja svetla sa 35 polja, ili da na displeju od 3 inča prate jasnu živu sliku na 306.666 RGB piksela, koja se uoštava sistemom od čak devet senzora, a ukoliko žele da snimaju film, to će moći da čine i u punoj HD rezoluciji 1.920 x 1.020 piksela. Ukoliko se neko odluči da kupi i objektiv u paketu sa standardnim zumom 18 – 55 mm, koštaće 900 evra, a sa zumom 18 – 200 mm, moći će da ga pazare za 1.300 evra. Detaljnije informacije o ovom novitetu mogu se pronaći na: www.canon.rs.

BLIC ZA "KANONDŽIJE"

Kako je poznati blic 220 EX poslat u penziju, odnosno prestao je da se proizvodi, od maja bi u radnjama trebalo da se pojavi njegov naslednik Canon Speedlite 270 EX, koji je opet namenjen onim manje zahtevnim korisnicima kojima će brojka vodilja 27 biti dovoljna, a upotpunjavanje mogućnosti refleksnih "Canon" fotoaparata EOS serije i to za veoma prihvatljivu cenu od svega 149 evra. Ovaj blic ima i neke karakteristike koje

se od ove klase nisu očekivale kao što su: zum reflektor i pokretna glava koja se može okrenuti prema plafonu, ali i kontrolu preko fotoaparata kod modela koji imaju tu funkciju. Napaja se iz dve uobičajene AA baterije. Detaljnije pogledajte na: www.canon.rs.

Olympus E-450

Pojavio se i naslednik refleksnog digitalnog fotoaparata iz firme "Olympus", E-420, koji sada ima oznaku E-450 i ima četvorotračinski senzor od 10 miliona piksela, svetliji displej dijagonale 2,7 inča sa živom slikom i brzim uoštravanjem. U ovaj fotoaparata ugrađen je i nov procesor TruePic III+ sa svim filterima koje smo već opisali u prošlom broju našeg časopisa prilikom prikaza njegovog "većeg brata", tj. modela E-620. Ovaj fotoaparata namenjen je onima koji tek ulaze u svet fotografisanja refleksnim fotoaparatom i zato je predviđeno da se prodaje po pristupačnijoj ceni, odnosno 450 evra za telo, ili 550 evra ukoliko se kupuje u kompletu sa standardnim zum objektivom za ovu veličinu senzora 14 – 42 mm. Detaljnije informacije mogu se pronaći na adresi: www.olympus.rs.

Tamron JAKI MAKRO

"Tamron" je najavio nov svetlosno jak makroobjektiv namenjen refleksnim digitalnim fotoaparatom senzora APS-C formata marke "Canon", "Nikon" i "Sony". S ovim objektivom koji je nazvan Tamron SP AF 2/60 mm, moguće je fotografisanje u razmeri 1:1, a pošto je 60 mm na malom senzoru oko 90 mm, on će biti veoma pogodan i za fotografisanje portreta jer će na otvoru blende 2

dubinska oština biti veoma mala. Do sada nisu saopštene ni cene, a ni tačno vreme pojave ovog proizvoda na tržištu, a detaljnije informacije mogu se pronaći na sajtu: www.tamron.de.

Ekkluzivni fotoaparati

Svima kojima je važno kako fotoaparata izgleda, a ne spadaju u red kupaca kojima je važno da roba košta što manje, proizvođači firme "Pentax" nude ekkluzivne modele fotoaparata u ograničenim serijama. Već smo nekoliko puta pisali o takvim Pentaxima, a ovoga puta pojavio se i nov Pentax K-m u smb boji, koji će se proizvesti u svega hiljadu komada. Pored ovog proizvođača, sličnim putem krenula je i "Leica". Svoj prestižni model nerefleksne M-8 od pre nekoliko meseci proizvođač, takođe, u smb boji, a od ovog meseca trebalo bi da postoji mogućnost nabavke i sasvim bele Leica M-8. Cene ovih ekkluzivnih modela još nisu poznate.

Nikon ŠIRE ZA DX FORMAT

Novi "Nikonov" širokougaoni zum objektiv AF-S DX NIKKOR 10–24 mm f/3.5–4.5G ED namenjen je isključivo za D-SLR fotoaparate sa 1,5 puta manjim sensorom, tj. sa DX formatom i pokrivaće vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 15 do 36 mm za format od 35 mm. Minimalna daljina izoštravanja je 0,24 m, a ugrađeni SWM motor omogućava brzo i tiho izoštravanje. Ima navoj za filter prečnika 77 mm, a isporučivače se sa senilom HB-23 i mekanom torbicom. U prodaji bi trebao da se pojavi u maju, a njegova cena je 849 evra. Više informacija potražite na sajtu: www.refot.com.

Verbatim MALE I IZDRŽLJIVE

"Verbatim" ima novu porodicu USB memorije koja nosi naziv Store 'n' Go Micro. Reč je o seriji koju odlikuju male dimenzije (30 x 12 x 2 mm) i zanemarljiva masa od 1,2 grama. Takođe, otporna je na različite spoljne uticaje kao što su: voda, prašina, fizički udarci, a može se nositi prakačena na privezak za ključeve. Biće dostupne u živim bojama i s kapacitetima od 2 GB (narandžasta), 4 GB (zeleno) i 8 GB (ljubičasta). Brzine čitanja i zapisivanja podataka su do 30 MB/s i 13 MB/s (kod modela kapaciteta od 4 i 8 GB), odnosno do 19 MB/s i 9 MB/s (kod modela kapaciteta 2 GB). U kombinaciji s Windows Vista operativnim sistemom postaje dvonamenski uređaj za korisnike jer mogu iskoristiti deo neupotrebjene memorije na njima za ubrzanje računara, bez potrebe povećavanja sistemskog RAM-a. Za one koji vode brigu o sigurnosti, "Verbatim" omogućava zaštitu osetljivih podataka lozinkom, istovremeno nudeći "javnu zonu" za podatke koji mogu biti dostupni svima. Više informacija potražite na sajtu: www.verbatim-europa.com

Canon PROFESIONALNI ŠTAMPAČ

Najnoviji štampač Canon Pixma Pro9500 Mark II trebalo bi da ispunio očekivanja i onih najzahtevnijih fotografa zahvaljujući tome što koristi deset boja iz programa Lucia. Ovim štampačem može se štampati do A3+ formata, odnosno na papiru širine 35,6 cm, i u odnosu na prethodni sličan model – Pro 9500, mnogo je brži, podržava veći broj medija za štampu i ima mogućnost da zapamti i kalibraciju. Za profesionalne fotografe predviđena je i mogućnost štampanja crno-belih fotografija vrhunskog kvaliteta i to, kako na mat, tako i na sjajnom papiru, a bez menjanja boja. Predviđena cena ovog štampača jeste 749 evra, a detaljnije informacije o njemu mogu se pronaći na sajtu: www.canon.rs.

Kaiser ZA DOBAR BALANS

U eri digitalne fotografije veoma je važno dobro podesiti dobar balans belog, a to se može uraditi na više načina. "Kaiser" je sada predstavio vrlo zanimljivu kombinaciju pomagala koja treba da posluže za merenje balansa belog. To je Kaiser Pro Disk, kombinacija sive karte, kolorne karte i filtera za balansiranje belog. Sve to spakovano je u veoma lepu plastičnu kutiju nalik tabakeri. Proizvodiće se u dve veličine. Pro Disk ima dimenzije 145 x 101 x 11 mm i predviđen je za objektiv prečnika do 9 cm. Prodavaće se za 70 evra. A, biće i jedan manji model, Pro Disk mini za objektiv prečnika do 60 mm, i njegova cena biće za 10 evra niža od cene prethodnog. Detaljnije informacije o ovome mogu se pronaći na sajtu: www.kaiser-fototechnik.de.

LPA Design RADIO UPRAVLJANJE

Proizvođač LPA Design je američkom tržištu digitalizovali svoje ranije upravljanje s blicima s punom TTL kontrolom. Proizvode se u dve verzije. Veći i jači je Flex TT5, a nešto manji je Pocket Wizard Mini TT1, i, za sada, prvi se samo za "Canone", dok se do jeseni predviđa i podrška za "Nikon" bliceve. Prema proizvođaču, a i po tome što smo videli na Internetu, njima se čak lakše kontrolišu funkcije blica i na mnogo veće daljine od onoga što podržava originalno "wireless" komandovanje iz samog fotoaparata. Cene u Americi su im 199 dolara za manji, i 219 dolara za veći model, dok se detaljne informacije mogu naći na: www.pocketwizard.com.

XEROX FREEFLOW PHOTO AUTOMATION

"Xeroxov" nov softver FreeFlow® Photo Automation Tool za nekoliko koraka skraćuje proces štampanja proizvoda s tipiskim fotografijama kao što su: čestitke, foto-albumi i kalendari. Dizajniran je za upotrebu u prodavnicama, fotografskim laboratorijama i komercijalnim štampačima. Ova "Xeroxova" alatka sadrži više od 50 šablona za uobičajeno štampanje tipiskih fotografija. Ona ih priprema za štampu automatski primenjujući upravljanje bojom i vrstom papira, bilo da su u pitanju strane u foto-albumu ili list s karticama za kupovinu. Obezbeđuje pristupačan i jednostavan tok rada za

Reflecta BRZI NEGATIV SKENER

Reflecta x3 namenjen je svima koji još uvek nisu digitalizovali svoje ranije snimke, a želeli bi da to učine brzo i kvalitetno. Ovaj skener ima svoj displej dijagonale 2,4 inča, zatim internu memoriju od 32 megabajta, a skenirane fajlove može da zapisuje i na SD kartice potpuno nezavisno od računara. Ukoliko želite da ga povežete sa računom, koristite USB port, a može se povezati direktno i na TV uređaj. Njime se mogu skenirati negativ i dijapozitivi lajka formata, a ima nosače za po tri dijarama ili traku od šest negativa, tj. dijapozitiva. Sa svojim CMOS senzorom daje rezoluciju od 1.800 x 1.800 dpi u 30 bitova. Cena ovog skenera biće nešto ispod 200 evra, a detaljnije informacije o njemu mogu se pronaći na: www.reflecta.de.

Polaroid MOBILNI KAO POLAROID

Izgleda da ćemo uskoro u džepu moći da imamo nešto nalik na kompletnu laboratoriju za izradu fotografija. "Cortado Basic Print" jeste polaroid štampač koji ima podršku od najnovijih Black Berry "pametnih" telefona i njim se mogu direktno preko Bluetooth protokola štampati fotografije, pisma, mejlovi, tekstovi i još mnogo toga. Softver za njega se kupuje i košta 30 evra, a na sajtu: www.cortado.de nalazi se i demo verzija ovog programa, kao i detaljnije informacije.

Cullman STATIVI

Poznati proizvođač stativa "Cullman" predstavio je nekoliko novih serija stativa, a mi izdvajamo aluminijumske stativ "Nanomax", namenjene početnicima i onima s lakšim fotoaparatom, koji imaju vrlo prihvatljivu cenu od 40 do 70 evra u zavisnosti od veličine. Najmanji ima oznaku 220 i mase je svega 810 grama, a izvlači se do 113 cm, srednji ima oznaku 250, dok je najveći ujedno i najteži, ima 1,3 kg, a maksimalna visina mu 162 cm. Detaljnije informacije mogu se pronaći na: www.cullman-foto.de.

TELEKONVERTERI

BORIS BJELICA

U ovom članku pokušaćemo da odgovorimo na nekoliko pitanja o telekonvererima koja često zbunjuju fotografe. Šta su telekonverteri, kako se upotrebljavaju i da li se mogu koristiti na bilo kom objektivu, pročitajte u nastavku. Na kraju teksta nalazi se i pregled svih aktuelnih proizvođača telekonvertera

CANON EXTENDER EF 1.4X II

Cena	35.280 din. (360 evra)
Bajonet	Canon EF
Faktor uvećanja žižne daljine	1,4x
Konstrukcija (br. sočiva /br. grupa sočiva)	5/4
Dimenzije i masa	72,8 x 27,2 mm / 220 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac EF 70–200 mm f/2,8L EF 70–200 mm f/2,8L IS EF 70–200 mm f/4L EF 70–200 mm f/4L IS EF 135 mm f/2L USM EF 180 mm f/3,5L Macro USM EF 200 mm f/1,8L USM EF 200 mm f/2,8L USM EF 200 mm f/2,8L II USM EF 300 mm f/2,8L IS USM EF 300 mm f/4L IS USM EF 400 mm f/2,8L IS USM EF 400 mm f/4,0L DO IS USM EF 500 mm f/4L IS USM EF 600 mm f/4L IS USM
Kompatibilni objektivni –radi AF	EF 70–200 mm f/2,8L USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 70–200 mm f/4L IS (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 180 mm f/3,5L Macro USM EF 200 mm f/1,8L USM EF 200 mm f/2,8L USM EF 200 mm f/2,8L II USM EF 300 mm f/2,8L IS USM EF 300 mm f/4L IS USM EF 400 mm f/2,8L IS USM EF 400 mm f/4,0L DO IS USM EF 500 mm f/4L IS USM EF 600 mm f/4L IS USM
Kompatibilni objektivni – ne radi AF	EF 400 mm f/5,6L USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 1.200 mm f/5,6L USM EF 100–400 mm f/4,5–5,6L IS USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 1.200 mm f/5,6L USM EF 100–400 mm f/4,5–5,6L IS USM
Informacije	Foto-oprema, 011/71-29-136, www.foto-oprema.com, www.canon.rs

CANON EXTENDER EF 2X II

Cena	35.280 din. (360 evra)
Bajonet	Canon EF
Faktor uvećanja žižne daljine	2x
Konstrukcija (br. sočiva /br. grupa sočiva)	7/5
Dimenzije i masa	71,8 x 57,9 mm / 265 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac EF 70–200 mm f/2,8L EF 70–200 mm f/2,8L IS EF 135 mm f/2L USM EF 200 mm f/1,8L USM EF 200 mm f/2,8L USM EF 200 mm f/2,8L II USM EF 300 mm f/2,8L IS USM EF 400 mm f/2,8L IS USM
Kompatibilni objektivni –radi AF	EF 70–200 mm f/4L (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 70–200 mm f/4L IS (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 180 mm f/3,5L Macro USM EF 300 mm f/4L IS USM, (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 400 mm f/5,6L USM EF 500 mm f/4L IS USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 400 mm f/4,0L DO IS USM EF 400 mm f/5,6L USM EF 500 mm f/4L IS USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 600 mm f/4L IS USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 1.200 mm f/5,6L USM EF 100–400 mm f/4,5–5,6L IS USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3)
Kompatibilni objektivni – ne radi AF	EF 400 mm f/5,6L USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 1.200 mm f/5,6L USM EF 100–400 mm f/4,5–5,6L IS USM (AF radi s centralnim poljem kod fotoaparata: EOS 1D, EOS 1Ds, EOS 1V, EOS 3) EF 1.200 mm f/5,6L USM EF 100–400 mm f/4,5–5,6L IS USM
Informacije	Foto-oprema, 011/71-29-136, www.foto-oprema.com, www.canon.rs

OBJEKTIV + TELEKONVERTER + TELO FOTOAPARATA
300 mm f/2,8 + 2x telekonverter = 600 mm f/5,6

Telekonverter je optički sklop koji se postavlja između objektivu i tela fotoaparata i na taj način produžava se žižna daljina objektivu fiksni faktorima kao što su 2, 1,7 i 1,4 puta. Jedna od lošijih stvari jeste da telekonverter smanjuje maksimalni otvor blende objektivu za nekoliko koraka, tj. za isti faktor koliko se povećala žižna daljina. Na primer, ako koristite objektiv 70–200 mm f/2,8 i na njega dodate telekonverter od 2 puta, efektivno ćete dobiti objektiv sa žižnom daljinom 140–400 mm i maksimalnim otvorom blende f/5,6. Smanjenje maksimalnog otvora blende blago utiče, u manjoj ili većoj meri, na oštrinu snimljenih fotografija. Konverteri s faktorom uvećanja žižne daljine od 1,4 puta popularniji su od ostalih jer se manje gubi na otvoru blende, a snimljene fotografije skoro su podjednako oštre kao i kad se objektiv koristi i bez telekonvertera.

Većina ovih telekonvertera radiće samo s određenim objektivima ili grupama objektivu. I pored toga što se telekonverter može staviti na vaš objektiv, ne znači da će on biti u potpunosti kompatibilan, tj. da će raditi sve njegove funkcije.

Kod "Canona" TTL merenje i stabilizacija slike (IS) funkcioniše sa svim objektivima koji mogu da koriste telekonvertere (ekstendere), ali zato autofokus neće raditi ako je efektivni maksimalni otvor blende, kada se telekonvertere stavi na objektiv, veći od f/5,6 ili f/8 za fotoaparate EOS 1V, EOS 3, EOS 1D i EOS 1Ds – kada se može koristiti samo centralno autofokusno polje.

Kod "Nikona" je slična situacija, i kod njega će u potpunosti funkcionisati TTL merenje i redukcija vibracija (VR) kod

! Nemojte zaboraviti da kod četvortrećinskog sistema to odgovara ekvivalentnoj žižnoj daljini od 1.200 mm, kod APS-C formata senzora to je 480 mm (1,6), odnosno 450 mm (1,5 x).

svih AF-S i AF-I objektivu, ali autofokus neće raditi ako efektivni maksimalni otvor blende kada se telekonverter stavi na objektiv bude manji od f/5,6. Kod "Olympusa" telekonverteri se mogu koristiti na svim objektivima i oni će biti u potpunosti kompatibilni, a ograničenja se uglavnom odnose na to da li autofokus radi ili ne. Kod objektivu s efektivnim maksimalnim otvorom blende većim od f/5,6, autofokus ne radi kada se stavi telekonverter. "Sigma" ima, takođe, ograničen broj objektivu koji mogu da koriste telekonvertere, a ograničenja, kao i kod "Olympusa", da li autofokus radi ili ne. Autofokus će raditi samo kod objektivu koji imaju HSM motor i kod kojih je efektivni maksimalni otvor blende veći od f/5,6, ali kada se stavi telekonverter, autofokus neće raditi. "Sony" ima samo četiri objektivu koja mogu da koriste telekonvertere i kod njega važi isto pravilo kao i kod ostalih – autofokus radi samo kada je efektivni maksimalni otvor blende veći od f/5,6. Znači, da morate isključivo koristiti telekonvertere od istog proizvođača, kao i objektiv. Pa, ako imate, na primer, objektiv Nikon AF-S 70–200 mm f/2,8G VR, možete koristiti isključivo "Nikonov" konvertere radiće samo s odgovarajućim "Sigma" teleobjektivima.

Postoje i nezavisne firme, kao što je "Kenko", koje proizvode telekonvertere koji se mogu koristiti na većem broju objektivu nego što je to slučaj kod pomenutih proizvođača kojima je kvalitet na prvom mestu. Ova firma ima telekonvertere od čak 3 puta. Nismo ih dali u pregledu jer se ne mogu nabaviti kod nas, ali više informacija možete naći na sajtu: www.thkphoto.com.

NIKON AF-S TELEKONVERTER TC-14E II

Cena	41.062 din. (419 evra)
Bajonet	Nikon F
Faktor uvećanja žižne daljine	1,4x
Konstrukcija (br. sočiva /br. grupa sočiva)	5/5
Dimenzije i masa	66 x 24,5 mm / 200 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac AF-S VR 200 mm f/2G IF-ED AF-S 300 mm f/4D IF-ED AF-S VR 300 mm f/2,8G IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D II IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D IF-ED AF-I 300 mm f/2,8D IF-ED AF-S 400 mm f/2,8G ED VR AF-S 400 mm f/2,8D II IF-ED AF-S 400 mm f/2,8D IF-ED AF-I 400 mm f/2,8D IF-ED AF-S 500 mm f/4G ED VR AF-S 500 mm f/4D II IF-ED AF-S 500 mm f/4D IF-ED AF-I 500 mm f/4D IF-ED AF-S 600 mm f/4G ED VR AF-S 600 mm f/4D II IF-ED AF-S 600 mm f/4D IF-ED AF-I 600 mm f/4D IF-ED AF-S VR r 70–200 mm f/2,8G IF-ED AF-S r 80–200 mm f/2,8D IF-ED AF-S VR 200–400 mm f/4G IF-ED
Kompatibilni objektivni –radi AF	AF-S VR Micro 105 mm f/2,8G IF-ED
Kompatibilni objektivni – ne radi AF	AF-S VR Micro 105 mm f/2,8G IF-ED
Informacije	REFOT B, 011/64-56-151, www.refot.com

NIKON AF-S TELEKONVERTER TC-17E II

Cena	41.062 din. (419 evra)
Bajonet	Nikon F
Faktor uvećanja žižne daljine	1,7x
Konstrukcija (br. sočiva /br. grupa sočiva)	7/4
Dimenzije i masa	66 x 31,5 mm / 250 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i torbica AF-S VR 200 mm f/2G IF-ED AF-S VR 300 mm f/2,8G IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D II IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D IF-ED AF-I 300 mm f/2,8D IF-ED AF-S 400 mm f/2,8G ED VR AF-S 400 mm f/2,8D II IF-ED AF-S 400 mm f/2,8D IF-ED AF-I 400 mm f/2,8D IF-ED AF-S VR 70–200 mm f/2,8G IF-ED AF-S 80–200 mm f/2,8D IF-ED AF-S VR Micro 105 mm f/2,8G IF-ED AF-S 300 mm f/4D IF-ED AF-S 500 mm f/4G ED VR AF-S 500 mm f/4D II IF-ED AF-S 500 mm f/4D IF-ED AF-I 500 mm f/4D IF-ED AF-S 600 mm f/4G ED VR AF-S 600 mm f/4D II IF-ED AF-S 600 mm f/4D IF-ED AF-I 600 mm f/4D IF-ED AF-S VR 200–400 mm f/4G IF-ED
Kompatibilni objektivni –radi AF	AF-S VR Micro 105 mm f/2,8G IF-ED
Kompatibilni objektivni – ne radi AF	AF-S VR Micro 105 mm f/2,8G IF-ED
Informacije	REFOT B, 011/64-56-151, www.refot.com

SIGMA
MADE IN JAPAN

AKCIJA

18-200mm F13.5-6.3 DC OS

18-50mm F12.8 EX DC MACRO

17-70mm F12.8-4.5 MACRO

JOSIPOVIĆ TRADE
Josipović Trade d.o.o.
011/7129-136, 7129-117
Surcinski put 1/o
Novi Beograd
www.josipovictrade.rs

AXELFOTO.COM
AXELFOTO d.o.o.
011/361-75-52
Sarajevska 86
Beograd
www.axelfoto.com

BM FOTO
BM FOTO d.o.o.
011/311-99-88
Jurija Gagarina 149 lok. 40
TC TOP SHOP, Novi Beograd
www.bmfoto.co.yu

BM FOTO d.o.o.
021/522-778
Dunavska 12 (pasaz)
Novi Sad
www.bmfoto.co.yu

FOTOPREMA
FOTO OPREMA d.o.o.
011/7129-136
Surcinski put 1/o
Novi Beograd
www.foto-oprema.com

NIKON AF-S TELECONVERTER TC-20E II

Cena	41.062 din. (419 evra)
Bajonet	Nikon F
Faktor uvećanja žižne daljine	2x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	7/6
Dimenzije i masa	66 x 55 mm / 355 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac
Kompatibilni objektiv - radi AF	AF-S VR 200 mm f/2G IF-ED AF-S VR 300 mm f/2,8G IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D II IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D IF-ED AF-S 300 mm f/2,8D IF-ED AF-S 400 mm f/2,8G ED VR AF-S 400 mm f/2,8D II IF-ED AF-S 400 mm f/2,8D IF-ED AF-S VR 70-200 mm f/2,8G IF-ED AF-S 80-200 mm f/2,8D IF-ED
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	AF-S VR Micro 105 mm f/2,8G IF-ED AF-S 300 mm f/4D IF-ED AF-S 500 mm f/4G ED VR AF-S 500 mm f/4D II IF-ED AF-S 500 mm f/4D IF-ED AF-S 500 mm f/4D IF-ED AF-S 600 mm f/4G ED VR AF-S 600 mm f/4D II IF-ED AF-S 600 mm f/4D IF-ED AF-S 600 mm f/4D IF-ED AF-S VR 200-400 mm f/4G IF-ED
Informacije	REFOT B, 011/64-56-151, www.refot.com

SIGMA APO TELE CONVERTER 1,4X EX DG

Cena	21.560 din. (220 evra)
Bajonet	Canon EF, Nikon F, Pentax, Sigma, Sony α
Faktor uvećanja žižne daljine	1,4x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	5/3
Dimenzije i masa	68,5 x 19,5 mm / 160 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac
Kompatibilni objektiv - radi AF	APO 50-150 mm f/2,8 II EX DC HSM APO 50-150 mm f/2,8 EX DC HSM APO 70-200 mm f/2,8 II EX DG MACRO HSM APO 70-200 mm f/2,8 EX DG MACRO HSM APO 70-200 mm f/2,8 EX DG HSM APO 70-200 mm f/2,8 EX HSM APO 100-300 mm f/4 EX DG HSM APO 120-300 mm f/2,8 EX DG HSM APO 150 mm f2,8 MACRO EX DG HSM APO 180 mm f3,5 MACRO EX DG HSM APO 180 mm f3,5 MACRO EX IF HSM APO 300 mm f2,8 EX DG HSM APO 300 mm f2,8 EX HSM
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	APO 70-210 mm f/2,8 APO 80-400 mm f/4,5- f/5,6 EX DG APO 80-400 mm f/4,5- f/5,6 EX APO 50-500 mm f/4- f/6,3 EX DG HSM APO 120-400 mm f4,5-5,6 DG OS HSM APO 150-500 mm f5-6,3 DG OS HSM APO 300-800 mm f5,6 EX DG HSM APO 300 mm f2,8 APO TELE MACRO 300 mm f4 HSM APO TELE MACRO 300 mm f4 APO TELE MACRO 400 mm f5,6 HSM APO TELE MACRO 400 mm f5,6 APO 500 mm f4,5 EX DG HSM APO 500 mm f4,5 EX HSM APO 500 mm f4,5 APO 800 mm f5,6 EX DG HSM APO 800 mm f5,6 EX HSM APO 800 mm f5,6 APO 1.000 mm f8
Informacije	Foto-oprema, 011/71-29-136, www.foto-oprema.com

SIGMA APO TELE CONVERTER 2X EX DG

Cena	25.970 din. (265 evra)
Bajonet	Canon EF, Nikon F, Pentax, Sigma, Sony α, 4/3
Faktor uvećanja žižne daljine	2x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	6/5
Dimenzije i masa	68,5 x 53 mm / 235 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac
Kompatibilni objektiv - radi AF	APO 50-150 mm f/2,8 II EX DC HSM APO 50-150 mm f/2,8 EX DC HSM APO 70-200 mm f/2,8 II EX DG MACRO HSM APO 70-200 mm f/2,8 EX DG MACRO HSM APO 70-200 mm f/2,8 EX DG HSM APO 70-200 mm f/2,8 EX HSM APO 100-300 mm f/4 EX DG HSM APO 120-300 mm f/2,8 EX DG HSM APO 150 mm f2,8 MACRO EX DG HSM APO 300 mm f2,8 EX DG HSM APO 300 mm f2,8 EX HSM
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	APO 70-210 mm f/2,8 APO 80-400 mm f/4,5- f/5,6 EX DG APO 80-400 mm f/4,5- f/5,6 EX APO 50-500 mm f/4- f/6,3 EX DG HSM APO 100-300 mm f/4 EX DG HSM APO 120-400 mm f4,5-5,6 DG OS HSM APO 150-500 mm f5-6,3 DG OS HSM APO 180 mm f3,5 MACRO EX DG HSM APO 180 mm f3,5 MACRO EX IF HSM APO 300 mm f2,8 EX DG HSM APO 300 mm f2,8 APO TELE MACRO 300 mm f4 HSM APO TELE MACRO 300 mm f4 APO TELE MACRO 400 mm f5,6 HSM APO TELE MACRO 400 mm f5,6 APO 500 mm f4,5 EX DG HSM APO 500 mm f4,5 EX HSM APO 500 mm f4,5 APO 800 mm f5,6 EX DG HSM APO 800 mm f5,6 EX HSM APO 800 mm f5,6 APO 1.000 mm f8
Informacije	Foto-oprema, 011/71-29-136, www.foto-oprema.com

OLYMPUS ZUIKO DIGITAL 1,4X TELE CONVERTOR EC-14

Cena	40.376 din. (412 evra)
Bajonet	4/3
Faktor uvećanja žižne daljine	1,4x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	6/5
Dimenzije i masa	68 x 22,4 mm / 177 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i torbica
Kompatibilni objektiv - radi AF	svi objektiv s maksimalnim otvorom blende do f/4
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	svi objektiv s maksimalnim otvorom blende preko f/4
Informacije	Olympus, 011/22-22-900, www.olympus.rs

OLYMPUS ZUIKO DIGITAL 2X TELE CONVERTOR EC-20

Cena	40.376 din. (412 evra)
Bajonet	4/3
Faktor uvećanja žižne daljine	2x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	7/5
Dimenzije i masa	68 x 41 mm / 225 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i torbica
Kompatibilni objektiv - radi AF	svi objektiv s maksimalnim otvorom blende do f/2,8
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	svi objektiv s maksimalnim otvorom blende preko f/2,8
Informacije	Olympus, 011/22-22-900, www.olympus.rs

SONY TELE CONVERTER SAL14TC

Cena	46.746 din. (477 evra)
Bajonet	Sony α / Minolta MA
Faktor uvećanja žižne daljine	1,4x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	4 / 5
Dimenzije i masa	64 x 20 mm / 170 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i torbica
Kompatibilni objektiv - radi AF	70-200 f/2,8 G SSM 300 f/2,8 G SSM
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	135 mm f/2,8 [4,5] STF 70-400 f/4-f/5,6G SSM
Informacije	www.sony.co.rs

SONY TELE CONVERTER SAL20TC

Cena	46.746 din. (477 evra)
Bajonet	Sony α / Minolta MA
Faktor uvećanja žižne daljine	2x
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	5 / 6
Dimenzije i masa	64 x 43,5 mm / 200 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i torbica
Kompatibilni objektiv - radi AF	70-200 f/2,8 G SSM 300 f/2,8 G SSM
Kompatibilni objektiv - ne radi AF	135 mm f/2,8 [4,5] STF 70-400 f/4-f/5,6G SSM
Informacije	www.sony.co.rs

VERBATIM HDD Lepi i korisni

Kada prebacimo snimljene fotografije s memorijske kartice u računar, pre nego što izbrisemo karticu trebalo bi se držati jednog jednostavnog pravila – da uvek napravimo još jednu kopiju. Naj taj način obezbedili ste da ne izgubite vaš dragoceni rad, jer se može desiti da hard-disk u računaru otkaže i da vaše snimljene fotografije zauvek nestanu. Jedno od najboljih i najjednostavnijih rešenja za pravljenje rezervnih kopija vaših fotografija i drugih podataka može biti eksterni hard-disk. "Verbatim" nudi lepo dizajniranu seriju eksternih hard-diskova od 2,5 inča u pet različitih boja. Kapacitet im je 320 GB, dok crni HD koji nosi naziv "Premium Black edition" ima kapacitet 500 GB, a spoljna površina je kod njega presvučena gumom. Broj obrtaja HD od 2,5 inča iznosi 5.400 rpm, a podaci se prenose preko USB 2.0 konektora, kojim je moguće postići brzinu prenosa do 480 Mbit/s. Eksterno napajanje nije potrebno

jer USB konektor snabdeva HD strujom, korisnici Windows operativnog sistema, uz pomoć softvera "Nero BackItUp 2 Essentials" koji se dobija s njim, mogu automatski praviti kopije podataka.

CENA: 9.320 din. (95 evra)
OCENA: ★★★★★

! UTISAK

Eksterni hard-diskovi u današnje vreme jedan su od najjednostavnijih i najboljih načina za skladištenje fotografija i ostalih sadržaja. Ponuda je sve veća, a cene su prihvatljive. "Verbatim", koji ima dobru reputaciju u proizvodnji optičkih medija, napravio je odličan, lepo dizajniran i kompaktan eksterni HD.

GITZO GT2331 Seksi stativ

Dok većina ljudi stativ nikada ne bi opisala kao seksi, GT2330 je sasvim blizu tome. Njegove umekšane krivine i mekani gumeni rukohvat daleko su od onih koje smo navikli da vidimo kod ostalih stativa. Druga odlična karakteristika kod ovog stativa jeste da je napravljen od čvrstog aluminijuma, a masa mu je zaista mala i iznosi samo 1,8 kg, što je za samo oko 0,4 kg više od karbonskih stativa. Nova konstrukcija omogućava da noge stoje čvrsto i sastoje se od tri segmenta, a na raspolaganju je i verzija stativa s nogama iz četiri segmenta. One se međusobno brzo fiksiraju okretanjem zavrtnja koji zateže spojeve, i mogu se postaviti pod uglovima od 24, 60 i 80 stepeni. Centralni nosač, koji je napravljen od basalta, moguće je skratiti ako je potrebno da se stativ postavi nisko. Dodatnu stabilnost moguće je obezbediti tako što ćemo na kuku centralnog nosača zakačiti torbu ili neki drugi teret. Uz njega ćete dobiti i mekanu torbicu.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI	
OSNOVNE INFORMACIJE	GT2331
Dužina sklopljenog stativa	63 cm
Minimalna visina	16 cm
Maksimalna visina	163 cm
Masa	1,8 kg
Nosivost	9 kg
Cena (sa PDV-om)	33.290 din. (339 evra)
Informacije	REFOT B, tel. 011-64-56-151 www.refoto.com, www.gitzo.com

+	Kvalitet izrade i stabilnost, lagan je za aluminijumski stativ, kuka za dodatni teret
-	Nema libelu, lepo bi bilo da je malo jeftiniji

OCENA	
KVALITET IZRADA	★★★★★
STABILNOST	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
JEDNOSTAVNOST KORISĆENJA	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

! UTISAK

Ako ste spremni da potrošite toliko novca i želite aluminijumski stativ koji je lagan, moderan i stabilan, onda je on najbolji izbor za vas.

Difuzori za ugrađene bliceve

Današnji D-SLR fotaparati uglavnom poseduju ugrađeni blic i većini korisnika on je jedini dodatni izvor svetlosti. Ugrađeni blic stalno nam je dostupan i uvek spreman za brzu upotrebu. Međutim, ugrađeni blic zbog položaja koji zauzima, nalazi se odmah iznad objektivna,

daje grube senke i nepravilno ravno svetlo. Da biste popravili kvalitet svetlosti koju on daje i učinili svetlost mekšom, za vas smo testirali dva korisna i jeftina pomagala koja mogu snimljene fotografije s ugrađenim blicem da učine znatno boljim.

SPIRIT difuzor je jednostavno pomagalo napravljeno od plastike, koje se sastoji od nosača koji se postavlja na šinu fotoaparata i on drži difuznu površinu ispred blica. Položaj difuzora moguće je pomerati gore-dole po rupicama difuzora i prilagoditi ga položaju glave ugrađenog blica. Daje odlično mekano svetlo bez jakih senki. Pogodan je za snimanje portreta i makrofotografija s ugrađenim blicem.

CENA: 1.003 dinara.
OCENA: ★★★★★

Softboks NG-128 je mali difuzor za ugrađeni blic napravljen od plastike. Jednostavno se sklapa, a na ugrađeni blic postavlja se uz pomoć čičak trake. Montaža je malo komplikovanija nego kod SPIRIT difuzora, ali daje lepo mekano svetlo. S njim dobijamo torbicu u koju možemo da spakujemo sklopljeni "softboks".

CENA: 826 dinara.
OCENA: ★★★★★
INFORMACIJE: Moneta d.o.o.; tel. 34-48-477, www.moneta.co.rs.

! UTISAK

Korisna i jeftina pomagala koja mogu poboljšati kvalitet fotografija snimljenih s ugrađenim blicem.

OLYMPUS SP-590 UZ

Nema šinu s kontaktima za eksterni blic, ali njegov blic bežično komunicira s blavicima FL-50R i FL-36R i na taj način proširuje mogućnosti ovog fotoaparata.

Karakteristike teleobjektiva mogu se povećati kupovinom telekonvertera TCON-017N s prstenastim adapterom CLA-11, čime se povećava žižna daljina, a vidni ugao koji pokriva ekvivalentan je 1.149 mm (ili 3.380 mm u kombinaciji s digitalnim zumom).

Ekstremni zum

Ovaj nov "Olympusov" kompaktni digitalni fotoaparati iz ultrazum porodice sada se razmeće s optičkim zumom od čak 26 puta, a to prevedeno na format od 35 mm znači da pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 26 do 676 mm. Ne postoji nijedan zum objektiv za D-SLR fotoaparate koji ima ovoliki raspon žižne daljine, a proverili smo šta još zanimljivo nudi ovaj fotoaparati

Karakteristika koja nikoga neće ostaviti ravnodušnim jeste da on ima ugrađen zum objektiv s rasponom žižne daljine od 26 do 676 mm (ekvivalent formatu od 35 mm) i postao je prvi kompaktni digitalni fotoaparati, koji ima raspon objektiv od 26 puta. Ovo je zaista impresivno za kompaktni fotoaparati posebno kada se ima u vidu da mu opseg zuma ide od 26 mm, tako da imate širok vidni ugao, a na drugoj strani, opseg zuma koji dostiže 676 mm. Da biste mogli fotografisati s ovom ekstremnom žižnom daljinom i sprečili podrhtavanje fotoaparata, neophodan nam je stabilizator slike koji poseduje ovaj fotoaparati. Podatak da on poseduje duplu stabilizaciju slike može impresionirati, jer u realnosti SP-590 UZ ima samo jednu stvarnu stabilizaciju slike. To je mehanički stabilizator slike zasnovan na pomeranju CCD-a, koji radi

kao i većina drugih na tržištu – pomera senzor nakon pomeranja fotoaparata. Drugi stabilizator slike na koji se "Olympus" poziva jeste, u stvari, automatska ISO osetljivost koja bira najveći parametar ISO osetljivosti u situacijama sa slabim svetlom, a samim tim povećava se brzina zatvarača. Makrofotografisanje je savršeno i moguće je izoštriti do udaljenosti od 1 cm.

U SLR STILU: Napravljen je u stilu jednog D-SLR fotoaparata od kvalitetne plastike i po izgledu više podseća na SP-565 UZ nego na model SP-570 UZ. Deluje prostije i sve komande grupisane su na desnoj strani zadnjeg dela fotoaparata. Na gornjoj strani nema točičić za jednostavniji izbor komandi, već dominira točičić za izbor ekspozicijskih režima rada i okidač s polugom za zumiranje. Rukohvat je dobro oblikovan i omogućava fotografisanje i jednom rukom, a zbog stabilnosti preporučujem da ga pridržavate obema rukama jer ćete vrlo brzo shvatiti da je stabilnost vrlo važna kada fotografirate s velikom žižnom daljinom i da će vam biti potreban, možda čak i neki podupirač (može neki monopod), da biste postigli oštre snimke. Spreman je za rad nakon dve sekunde, što je odlično s obzirom na ekstremni raspon objektiv, a kašnjenje nakon pritiska na okidač neće smetati jer je ono kod ovog fotoaparata svedeno na najmanju moguću meru. Displej i elektronsko tražilo (EVF) dobrog su kvaliteta i veoma su pogodni za snimanje, čak i kad ima suviše svetla. Posедуje tehnologiju koja traži lica u kompoziciji i prepoznaje ih kao glavni objekat, zatim automatski izoštrava na lice i optimalno prilagođava ekspoziciju kako bi snimljena fotografija bila oštra i imala savršenu ekspoziciju na pravim mestima. Druga tehnologija namenjena je poboljšanju ekspozicije snimljenih fotografija u tamnim područjima. U kontinuitetu s maksimalnom rezolucijom može da snimi šest snimaka brzinom od 1 snimka u sekundi, u JPEG formatu. Nudi mogućnost snimanja sekvenci brzinom od 10 snimaka u sekundi do 25 fotografija, ali s rezolucijom od pet miliona piksela. Sistem za

automatsko izoštravanje dobro funkcioniše, ima pomoćno svetlo za izoštravanje u lošijim svetlosnim uslovima. Međutim, kao i većina ostalih kompaktnih fotoaparata, s većim rasponom zum objektiv izoštravanje za telepoložaj objektiv znatno je sporije, pogotovo ako je slabiji kontrast i kada su svetlosni uslovi lošiji. Ima HDMI izlaz koji omogućava da direktno na televizorima velike rezolucije vidite snimljeni materijal, ali je bilo realno očekivati da će i video-zapis moći da snimi u HD kvalitetu.

DVA MILIONA PIKSELA VIŠE: Dobio je dva miliona piksela više na istoj površini senzora u odnosu na prethodnika SP-570 UZ, ali to može da znači samo veću glavobolju. Jer, svima je postalo jasno da se na taj način ne mogu dobiti kvalitetnije fotografije s manje šuma i sve se zasniva na moćnim procesorima za obradu slike i usavršenim algoritimima. Snimljene fotografije imaju ugodne boje, ponekad ćete imati utisak da su prezasićene, ali to korisnicima kojima je "Olympus" namenio ovaj fotoaparati i vole. Dobro su eksponirane i distorzija je primetna u najširem položaju objektiv. Za niže osetljivosti od ISO 64, 100 i 200 šum se ne primećuje puno i omogućava štampanje fotografija većih formata, dok je za ISO 400 više izražen i kako se osetljivost povećava iznad toga i pored dosta dobrog algoritma za redukciju šuma on je sve prisutniji, a primetno je smanjenje kontrasta, oštine, gubitka detalja i kvaliteta reprodukcije boja. Manje zahtevni korisnici koji ne štampaju fotografije veće od formata 10x15 cm i gledaju ih na računaru, biće zadovoljni.

B. BJELICA

! UTISAK

Očigledno je da ova kategorija digitalnih fotoaparata još ima prođu na tržištu kod korisnika koje zadržavaju velike brojke, kao što je ekstremni raspon zum objektiv, i pored cene koja nije mala i veća je od D-SLR fotoaparata niže kategorije sa standardnim zum objektivom. Napredni korisnici biće malo razočarani jer nema mogućnost snimanja u RAW formatu, a izostavljena je i šina za eksterni blic. Mada, kada bolje razmislim, svi proizvođači ove kategorije fotoaparata namenili su ih manje zahtevnim korisnicima kojima fotografija nije hobi, već žele samo da zabeleže svoje uspomene iz života, tako da je nepostojanje nekih naprednih mogućnosti sasvim razumljivo.

- + Dobra ergonomija, meni na srpskom jeziku, stabilizator slike, ugrađeni blic može bežično da kontroliše rad eksternih blaveva, kvalitet snimljenih fotografija u dobrim svetlosnim uslovima
- Viši šum s višim osetljivostima, punjive baterije ne isporučuju se uz fotoaparati, neefikasna stabilizacija slike za ekstremne položaje zum objektiv, nema priključak za eksterni blic, cena

► OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★
SOFTVER I OPREMLJENOST	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★

► TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	OLYMPUS SP-590 UZ
Cena (sa PDV)	40.376 din. (412 evra)
Efektivna rezolucija	12 miliona piksela
Odnos strana senzora	CCD, 1/2,33 inča
Objektiv	26 X, 4,6 – 119,6 mm (ekv. 26–676 mm)
Maksimalni otvor blende	f/2,8 – f/5
Minimalna daljina izoštravanja	1 cm
Stabilizacija slike	da (pomeranje senzora)
Format u kojem snima	JPEG
Ekspozicijski režimi rada	Auto, P, S, A, M i 19 programa sa scenama
Merni sistem	ESP na čitavoj površini, centralno i spot
Ekvivalentna osetljivost (ISO)	Auto i ISO 64/100/200/400/800/1.600/3.200/6.400
Video-zapis: dužina / format / maksimalna rezolucija	40 s / AVI / 640 x 480 piksela, 30 / 15 snimaka u sekundi
Displej	2,7 inča (6,9 cm) sa 230.000 piksela
Tip memorijske kartice	interna 22 MB, xD ili MicroSD s adapterom
Tip baterije	4x formata AA
Dimenzije / masa (bez baterija i objektiv)	110,1 x 89,7 x 91 cm / 435 g
Sadržaj kutije	traka za nošenje, 4x AA baterije, poklopac objektiv, USB i video kabl, MicroSD adapter i CD s programima Olympus Master 2
Informacije	Olympus, 011/22-22-900, www.olympus.rs
Garancija	2 godine
KARAKTERISTIKE	
Vreme spremnosti za rad	2 s
Vreme zapisa na memorijsku karticu / veličina JPEG	3 / 5,9 MB
Brzina kontinualnog fotografisanja	1 snimak u sekundi

Ima elektronsko tražilo (EVF) s mogućnošću korekcije dioptrije i shvatite da je najbolje koristiti ga kada fotografirate s najvećom žižnom daljinom jer omogućava bolju stabilnost prilikom fotografisanja.

Točičić za izbor ekspozicijskih režima rada omogućava jednostavno upravljanje fotoaparatom.

Za memorisanje koristi xD memorijsku karticu, a s fotoaparatom dobićete i microSD adapter koji omogućava korišćenje microSD memorijskih kartica koje su jeftinije i proizvode se većih kapaciteta.

Na zadnjem delu dominira veliki displej dijagonale 2,7 inča, sa širokim uglom gledanja, a tu su i ostale komande za kontrolu rada fotoaparata.

Za napajanje koristi standardne četiri baterije formata AA. Ovo je dobro zato što obične AA baterije možete kupiti bilo gde, ali je nevolja što alkalne nepunjive kratko traju i zato je ipak bolje da kupite punjive AA baterije koje se, nažalost, ne isporučuju uz fotoaparati, i to predstavlja dodatni trošak.

AKO VOLITE PUTOVANJA...

ČASOPIS O TURIZMU I PUTOVANJIMA

Travel

MAGAZINE

NAJLEPŠA I NAJINTERESANTNIJA MESTA NA PLANETI MOŽETE OBIČI ČITAJUĆI TRAVEL MAGAZINE. INFORMACIJE I NAJNOVIJE VESTI IZ SVETA TURIZMA, OPISI DESTINACIJA, SAVETI, IDEJE ZA PUTOVANJA...

POČETKOM SVAKOG MESECA NA KIOSCIMA I KOD KOLPORTERA

WWW.TRAVELMAGAZINE.RS

Zabavno i lako

Model Nikon D5000 je moćan i prilagodljiv D-SLR fotoaparati koji daje izvanredne slike i D-Movie sekvence visoke definicije sa zvukom.

Displej se može zatvoriti što predstavlja najkvalitetniju zaštitu od grebanja

Displej sa promenljivim uglom, omogućava kadriranje iz do sada nemogućih pozicija

Upoznajte se s najnovijim D-SLR Nikon fotoaparatom D5000 s kojim fotografiranje nikada nije bilo lakše i zabavnije. Ovo je prvi Nikon D-SLR model koji ima pokretan displej za fotografiranje iz svih mogućih i nemogućih uglova! U kombinaciji sa živim prikazom slike vaše fotografske mogućnosti praktično su neograničene jer više niste ograničeni na kadriranje isključivo kroz tražilo fotoaparata. Držeći fotoaparati visoko iznad glave ili sasvim na zemlji, uz pomoć LiveView opcije ono što fotografirate vidite u realnom vremenu na pokretnom displeju fotoaparata. Potrebno je samo da u odlučujućem trenutku pritisnete okidač i sjajna fotografija je tu. Ali zabava se tu ne završava. Uz D-Movie opciju možete snimati filmove u HD rezoluciji, 19 modova sa scenama pomoći će vam da u svakoj situaciji snimate odlične fotografije i to na novom CMOS senzoru od 12,3 miliona piksela. Autofokus sa 11 tačaka osigurava savršenu oštrinu u svakom trenutku.

Za specijalne trenutke i situacije tu je i opcija Quiet Shooting mode kada je nepodno da vaš fotoaparati bude skoro nečujan. Nikon Scene Recognition System (sistem za analizu scene) zadužen je za maksimalan kvalitet svake snimljene fotografije kao i odličan D-Lighting za apsolutno verno prikazivanje onog što fotografirate. Otkrite i vi s lakoćom radost fotografisanja!

Napredni CMOS senzor sa još većim dinamičkim opsegom, fantastičnom reprodukcijom boja od 12,3 mesapiksela

Snimanje video materijala u HD rezoluciji

Intuitivni informacioni displej omogućava kontrolu svih funkcija na jednom mestu

Iz ptičije perspektive

Ili iz žablje perspektive

Aktivni D-lighting vam omogućava da sačuvate detalje kako u svetlim, tako i u tamnim partijama

Nikon

At the heart of the image

Isprobajte nov NIKON D5000

Uverite se i sami u jedinstvene mogućnosti ovog D-SLR fotoaparata i dođite da se družimo

Najuspešnije učesnike očekuju NAGRADE

Ukoliko planirate kupovinu pravog DSLR fotoaparata, a do sada niste imali mogućnosti da isprobate šta oni nude, pružamo vam jedinstvenu priliku da na zajedničkom druženju provedete ceo dan sa nama i fotografirate sa novim Nikonom D5000

Ko se može prijaviti?

- Svako ko je pravi zaljubljenik u fotografiju;
- Svako ko do sada nije imao priliku da fotografiše DSLR fotoaparati;

Da li mogu da naučim nešto novo?

Naravno, imaćete priliku da dosta saznate od vrhunskih fotografa i velikih poznavaoa NIKON foto opreme.

Koliko to košta?

Naravno, sve je besplatno. Vaša dužnost je samo da napravite lepe fotografije, što sa novim Nikon D5000 nije nimalo teško!

Kada je druženje planirano?

Od 10. do 15. juna u Beogradu, Novom Sadu i Nišu.

Kako se mogu prijaviti?

Slanjem vaših kontakt podataka (ime, prezime, kontakt telefon) i 3 do 5 vaših autorskih fotografija na email: nikond5000@refoto.co.rs ili preko sajta: www.refoto.co.rs najkasnije do 15. maja.

Redakcija časopisa će odabrati 20 autora koji će imati čast da testiraju novi Nikon D5000. Spisak autora će biti objavljen u junskom broju časopisa ReFoto.

Kako mogu dobiti više informacija?

Više informacija:
011/74470-36 - ReFoto
065/8444-814 - Nikon Klub
www.refot.com
www.refoto.co.rs

ReFoto

www.refot.com

NIKON AF-S 35 mm F/1,8 G DX

DX normalac

Da "Nikon" nije zaboravio korisnike manjeg DX formata senzora dokaz je i ovaj nov objektiv. Kada se stavi na neki od D-SLR fotoaparata koji imaju manji senzor, pokrivaće vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 52,5 mm za format od 35 mm, što odgovara jednom normalcu. Šta ovaj moderni "normalac" može da ponudi više nego standardni zum objektiv, pročitajte u nastavku našeg testa

Broj "Nikonovih" DX objektivna koji su namenjeni APS-C veličini senzora postepeno se povećava i pored toga što sada "Nikon" paralelno ima i fotoaparate s punim formatom senzora od 35 mm. Postavlja se pitanje zašto "Nikon" i dalje ima potrebu da razvija ovu kategoriju objektivna. Odgovor je jednostavan, najveći broj prodatih D-SLR fotoaparata ima upravo DX format senzora, a ovi objektivni su lakši, manji i, što je najvažnije, jeftiniji. Objektiv sa žižnom daljinom od 50 mm bio je favorit kod mnogih fotografa, pošto je on, po njima, najčešće poreden s onim što vidi ljudsko oko i, takođe, poznat kao standardni objektiv. Njihova popularnost opala je s pojavom naprednih zum objektivna, i još više s pojavom efektivnog povećanja žižne daljine zbog toga što se koriste manji senzori od formata od 35 mm na D-SLR fotoaparata.

NENAMETLJIV: Kada ga stavite na neki od "Nikonovih" D-SLR fotoaparata sa DX formatom senzora, pokrivaće vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 52,5 mm za format od 35 mm, što odgovara jednom normalcu. Takođe, ovaj objektiv je svetlosno mnogo jači nego jedan zum objektiv jer ima maksimalni otvor blende od f/1,8 i na taj način kada fotografisemo s potpuno otvorenom blendom dobijamo neostru pozadinu koja dozvoljava da budete kreativni. Dužina objektivna od samo 52,5 mm čini ga nenametljivim na prednjoj strani fotoaparata. Spoljni prstenovi napravljeni su od plastike, a jedna od izuzetnih stvari jeste gumeni prsten oko bajoneta koji sprečava da u fotoaparat prodiru čestice prašine i prljavštine. Prsten za izoštravanje pozicioniran je vrlo dobro, tako da će se vaši prsti prirodno namestiti na njega kada fotografirate. Imaćete veoma dobar osećaj kada budete koristili ovaj objektiv, a posebno zbog toga što mu cena nije visoka. Ne postoji ništa jeftino kada govorimo o materijalima od kojih je napravljen ovaj objektiv, ali mu nedostaje skala s

udaljenostima koju većina korisnika voli da ima na svojim objektivima. Koristi prečnik filtera od 52 mm koji se ne okreće kada se izoštrava, a senilo HB-36 dobijate uz objektiv.

BRZ I TIH: Postoji mnogo prednosti kada se koristi svetlosno jači objektiv, kao što je, na primer, dubinska oština, koja postaje jasnije izražena. S druge strane, s ovako velikim maksimalnim otvorom blende više svetlosti ulazi u tražilicu i slika u njemu je svetlija. To omogućava fotografu da lakše donese odluku gde da izoštri. Autofokus je brz i tih zahvaljujući SWM motoru i nesmetano se može koristiti na fotoaparata D40, D40x i D60 koji nemaju ugrađen motor za automatsko izoštravanje u svom telu. Veliki maksimalni otvor blende zaista pomaže da izoštravanje bude brzo i u uslovima u kojima je slabo svetlo. Snimanje s otvorom blende od f/1,8 takođe dozvoljava postizanje dovoljne brzine zatvarača i sprečava da se fotoaparat potrese, a da vam je pri tome ISO osetljivost najmanja moguća. To obezbeđuje da postignete najbolje rezultate kada je kvalitet u pitanju. Za fotografije koji snimaju koncerte i venčanja i žele da iskoriste ambijentalno svetlo, ovaj objektiv je apsolutno otkriće.

DOBRA OŠTRINA: Oština snimljenih fotografija ovim objektivom je odlična, s maksimalnim otvorom blende f/1,8, po krajevima je malo manja, ali situacija se znatnije popravila kada se smanji na f/2,8, a maksimalnu oštinu imaćete za otvor blende f/8. Hromatska aberacija veoma je mala i nije znatnije uočljiva kod visokokonzrastnih ivica. Kad snimate s maksimalnim otvorom blende objektivna, imaćete izuzetno lepu neostrinu područja van polja fokusa, što nećete moći da postignete ni sa jednim zum objektivom. Distorzija je dobro kontrolisana i primetna je mala burasta distorzija od 1,1 odsto, koja je jedino uočljiva kada fotografisemo na kraćim udaljenostima.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	NIKON AF-S 35 mm F/1,8 G DX
Cena (sa PDV)	19.502 din. (199 evra)
Bajonet	Nikon F
Žižna daljina	35 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	52,5 mm (1,5 x)
Maksimalni otvor blende	f/1,8
Minimalni otvor blende	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	8 / 6
Broj lamelica blende	7
Stabilizator slike	ne
Minimalna daljina izoštravanja	0,3 m
Maksimalno povećanje	0,16 x
Prečnik filtra	52 mm
Senilo	HB-46
Dimenzije / masa	70 x 52,5 mm / 210 g
Sadržaj kutije	prednji, zadnji poklopac i senilo REFOT B, 011/64-56-151, www.refot.com
Informacije	

- + Brz, tačan i tih autofokus s direktnim ručnim izoštravanjem, dobar kvalitet snimljenih fotografija, cena
- Fotografije snimljene s maksimalnim otvorom blende su malo mekše po ivicama, nema skalu s udaljenostima

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★ ★ ★ ★ ★
MOGUĆNOSTI	★ ★ ★ ★ ★
KVALITET OPTIKE	★ ★ ★ ★ ★
CENA / KVALITET	★ ★ ★ ★ ★
UKUPNA OCENA	★ ★ ★ ★ ★

! UTISAK

Moderan objektiv takvog optičkog kvaliteta da nudi mnogo više nego što može ponuditi standardni zum objektiv koji dobijate uz fotoaparat tako da može biti odlična nadogradnja na postojeći zum objektiv. Može se koristiti u svim onim situacijama gde je malo svetla, a i cena mu je razumna s obzirom na kvalitet i mogućnosti koje nudi.

Fotografija: Srđan Abdjević

tehnika
OBJEKTIV/OBJEKTIV/OBJEKTIV

CANON EF 85 mm F1,8 USM

Idealac

Nekada davno kad su kočije bile jedino prevozno sredstvo i dok su se nosile balske haljine, mušterije, najverovatnije ženskog pola, ondašnjih fotografa shvatile su da što je objektiv duži, to su nosevi manji, a portreti lepši. Tako je rođen portretni objektiv

Dase razumemo, nema tu neke velike mistifikacije jer formula kaže da je reč o staklu koje je duže od "normalca" a kraće od "telca", ima veliki otvor blende da može da se koristi pri raspoloživom svetlu i poželjno je da što lepše muti pozadinu. Takva stakla postoje u svakom sistemu, a pošto ja nemam svaki sistem, pričaću vam o jednom takvom objektivu za fotoaparat Canon EOS.

KONSTRUKCIJA: Canon EF 85 mm F1,8 USM je, kako mu samo ime kaže, moderan autofokusni objektiv relativno standardne konstrukcije koja se sastoji od devet elemenata u sedam grupa i nema neke specijalne vrste stakala. Izoštrava se pomoću prstenastog ultrazvučnog motora koji obezbeđuje veliku preciznost, savršenu tišinu i veliku brzinu rada. Odlika ovog motora jeste i mogućnost ručnog fokusiranja u svakom trenutku. Objektiv je napravljen od polikarbonata s prstenom za fokus od gume. Osećaj prilikom okretanja prstena je odličan i sve ide kao podmazano. Postoji, naravno, i prozorče s udaljenostima. Bajonet je napravljen od metala, a prednji element se prilikom fokusiranja ne rotira i ne izvlači, što znatno olakšava korišćenje filtera (skromnog) prečnika 58 mm. Objektiv je dugačak svega sedam i po centimetara i mase je 425 grama, zbog čega može da bude stalni stanar fotografske torbe. Uz objektiv od dodatne opreme u paketu stižu samo najlon kesica i dva komada stropora, što znači da se senilo (ET-65II) mora dokupiti, što svakako preporučujem, što zbog fizičko-optičke zaštite, što zbog opakog izgleda kada se senilo navrne s prednje strane.

OPTIČKI KVALITET(I): Na, za većinu jedino i omiljeno pitanje, "Je li oštar?", odmah mogu da odgovorim potvrdno, ali budući da to nije jedina vrlina ovog objektivna, nastavite s čitanjem...

Kako je reč o fiksnom objektivu s pomalo specifičnom namenom, njegovim crtačkom umeću malo šta se može zameriti. Pri maksimalnom otvoru blende, objektiv je dovoljno oštar i savršeno upotrebljiv, a već na f2,2 je veoma oštar s veoma dobrim kontrastom i vernom reprodukcijom boja. Zahvaljujući blendi sa osam listića, "bokeh", tj. delovi fotografije van fokusa izgledaju odlično, nimalo "nervozno" i s mekim prelazima između svetlih i tamnih područja. Jedini problem koji ovaj objektiv ima jesu hromatske aberacije koje postoje pri uslovima jakog kontrasteta. Lateralne aberacije odlično su kontrolisane i u praksi teško primetne. Oština po čoškovima, pogotovo ako se blenda malo zatvori, ne opada, tako da objektiv blista i na velikim senzorima i na filmu.

NA TERENU, U SOBI, NA SVADBI:

Zahvaljujući kombinaciji velikog otvora blende i brzog autofokusa, EF 85 mm f1,8 može se koristiti u velikom broju situacija, te mu se, pored osnovne, mogu dodeliti i mnoge druge uloge. Osim portreta, ovaj objektiv može se veoma uspešno upotrebljavati za fotografisanje sportova u loše osvetljenim salama ili za koncerte, pogotovo na telima sa senzorom redukovane veličine (APS-H, APS-C). U lošim svetlosnim uslovima autofokus je i dalje precizan, a zahvaljujući velikoj brzini dobro se snalazi i u "servo AF" modu. Svoju osnovnu delatnost, tj. portrete "osamdestpetica" radi toliko dobro da se mnogi fotografi koji fotografišu svadbe kunu da je to poslednji objektiv koga bi se odrekli. Takvom mišljenju doprinosi i fantastičan odnos između cene i kvaliteta jer se po pristupačnoj ceni dobija mnogo više nego što se da pretpostaviti.

SRĐAN ABDEE ABDJEVIĆ

- + Optičke karakteristike, veliki otvor blende, brzina autofokusa, cena
- Hromatske aberacije, izaziva želju za daleko skupljim modelom 85 mm 1,2L, senilo se kupuje odvojeno

TEHNIČKI PODACI

OSNOVNE INFORMACIJE	CANON EF 85 mm F1,8 USM
Cena (sa PDV)	37.926 din. (387 evra)
Bajonet	Canon EF
Žižna daljina	85 mm
Ekvivalentna žižna daljina za format od 35 mm	110,5 mm APS-H, 136 mm APS-C
Maksimalni otvor blende	f/1,8
Minimalni otvor blende	f/22
Konstrukcija (br. sočiva / br. grupa sočiva)	9/7
Broj lamelica blende	8
Stabilizator slike	ne
Minimalna daljina izoštravanja	0,85 m
Maksimalno povećanje	0,13 x
Prečnik filtra	58 mm
Senilo	ET-65II
Dimenzije / masa	75 x 71,5 mm / 425 g
Sadržaj kutije	prednji i zadnji poklopac
Informacije	Axelfoto, 011/36-17-552, www.axelfoto.com, www.canon.rs

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★ ★ ★ ★ ★
MOGUĆNOSTI	★ ★ ★ ★ ★
KVALITET OPTIKE	★ ★ ★ ★ ★
CENA / KVALITET	★ ★ ★ ★ ★
UKUPNA OCENA	★ ★ ★ ★ ★

! UTISAK

U lošim svetlosnim uslovima autofokus je i dalje precizan, a zahvaljujući velikoj svetlosnoj jačini dobro se snalazi i u "servo AF" modu. Svoju osnovnu delatnost, tj. portrete "osamdestpetica" radi toliko dobro da se mnogi fotografi koji fotografišu svadbe kunu da je to poslednji objektiv koga bi se odrekli.

KALIBRATORI, SPEKTROFOTOMETRI...

Kalibracija sistema

Situacija na tržištu u ovoj oblasti poslednjih godina veoma se promenila. Danas nisu potrebne hiljade evra da bi se postigla "skoro" savršena kalibracija sistema. Do sada sam često pominjao kalibraciju, ali mislim da je vreme da se malo osvrnemo na to šta ona sve podrazumeva i kako se postiže

Kalibrirati sistem znači da svaki od ulaznih i izlaznih uređaja dovedete do toga da prikazuje neke referentne vrednosti. Ulazni uređaji su fotoaparati, skeneri, grafičke table i slično, dok su izlazni monitor, štampač, ili printer za izradu fotografija. Jedna od stvari koju često pominju ljudi koji govore o kalibraciji bilo kog uređaja jeste kolor-profil. U kolor-menadžmentu ICC profil (International Color Consortium - ICC) jeste podatak koji nosi karakteristike izlaznog uređaja, ili jednostavnije, kao kada želite da naslikate nešto, pa se dvoumimo da li da koristite pastel ili uljanu tehniku. Svaka od tehnika sadži svoje osobine, kao što su, na primer, raspon tonova, prozirnost ili pokrivenost, sjaj i slično. U kolor-menadžmentu poenta je ista.

BALANS BELOG

Sledeći termin je balans belog. On opisuje karakteristiku vidljivog svetla koje je veoma važno za fotografiju, ali i snimanje videa, štampu i slično. Temperatura boje izražava se u kelvinima i njene vrednosti zasnovane su na empirijskom merenju obojenosti savršeno crnog tela i temperature koja je potrebna da bi zagrevanjem promenilo boju. Temperature svetla od preko 5.000 K (kelvina) nazivamo hladnim (zeleno-plavim) svetlom, dok svetlo temperature niže od 3.000 K nazivamo toplim (žuto-crvenom). Bitno je zapamtiti da je temperatura dnevnog svetla u podne pri oblačnom nebu oko 6.500 K. Na primer, dok se fotografisalo na filmovima i dijapozitivima, fotografi su (uglavnom) vodili računa o tome da koriste film ili dijapozitiv koji odgovara temperaturi svetla koja se koristi, dok

EzyBalance siva karta u obliku zilberice

su oni napredniji koristili korekzione filere koje su postavljali na objektiv fotoaparata. Zašto je ovo tako bitno? Pogrešno definisan balans belog ne odražava se samo na belu boju. On zapravo utiče na neutralne tonove na fotografiji koji mogu biti žučkasti ili plavkasti, dok u uslovima visoke saturacije mogu biti potpuno neupotrebljivi. Takođe, utiču i na boje. Da bi bilo jasnije: zamislite da fotografišete potret osobe u sivom džemperu. Kada otvorite fotografiju na računaru, usled pogrešno definisanog balansa belog cela fotografija će "vući", recimo, na žuto. Ukoliko osoba ima veoma svetao ten, neutralizacijom tonova postići ćemo da džemper ponovo bude siv, ali će lice oduzimanjem žute postati beživotno, crvenkasto, u nekim slučajevima belo bez ikakvih detalja.

Da bi vam sve ovo bilo kristalno jasno, napravite jedan eksperiment: snimite fotografiju tako što ćete na fotoaparatu podesiti balans belog za oblačno nebo, a fotografisati unutra pri svetlosti sijalice s užarenim vlaknom, ili obrnuto. Rezultat vas sigurno neće prijatno iznenaditi jer je razlika drastična. U profesionalnoj fotografiji razlika od 50 K igra značajnu ulogu, a naprednim amaterima će razlika od 150 do 300 K znatno popraviti prikaz kvaliteta fotografija. To unapređenje možete postići veoma lako. Svi fotoaparati opremljeni su podešavanjima balansa belog. Najlakši i najpouzdaniji način određivanja pravilnog balansa bele jeste da fotografišete beli papir, memorišete dobijene parametre i nastavite fotografisanje u nepromenjenim svetlosnim uslovima. Napominjem da treba voditi računa o tome da papir bude pravilno eksponiran, jer ukoliko ga preekspozirate, fotoaparat neće imati na osnovu čega da napravi korekciju. Naravno, nije ni svaki papir potpuno beo, jer se proizvode s različitim nivoima beline i premaza, tako da vam savetujem da odaberete desetak različitih papira, mat ne sjajnih, i u podne pri oblačnom danu stavite jedan do drugog i odaberite najneutralniji. Dakle, ni žučkast ni plavkast, već negde u sredini.

SAVET PRE KUPOVINE

Kao što sam pomenuo, nekada su privilegiju kalibracije imale samo velike kompanije i imućni profesionalci koji su bili spremni da uložte znatnu količinu novca u kalibraciju sistema. Danas ćete za

razuman novac kupiti uređaje i pomagala koja će vam pomoći da potpuno samouvereno vladate kolor-menadžmentom. Ipak, prvo morate ispoštovati neka pravila. Na primer, potpuno je nerealno uložiti u uređaj za kalibraciju monitora ukoliko nemate takav koji može da zadovolji potrebe fotografa. Da, rezultat će biti bolji, ali je to daleko ispod razumnog minimuma. U prošlom broju mogli ste pročitati o monitorima na našem tržištu koji su namenjeni fotografima.

SpyderCUBE, podesite kontrast i balans belog u postprodukciji

Dakle počinjemo od početka, tj. od ulaznih uređaja. Fotoaparat se danas veoma uspešno kalibriše, odnosno, vrlo jednostavno dovodi u stanje da može verno da reprodukuje boje. Za početak je dovoljna siva karta - fotoграфsko pomagalo čija površina reflektuje 18 odsto upadnog svetla. Proizvodi se u obliku kartona ili reflektujuće površine (popularno nazvane zilberice). Postavljanjem sive karte prema fotoaparatu, zatim fotografisanjem tako da ona ispuní ceo kadar i, na kraju, memorisanjem dobijenih podataka, pripremate fotoaparat da reprodukuje ispravnu temperaturu postojećeg ili dominantnog svetla. Za kreiranje i memorisanje podešavanja balansa belog pročitajte uputstvo vašeg fotoaparata u poglavljima o balansu belog.

Expodisc Professional Digital White Balance, filter za objektiv

SIVA KARTA I EXPODISC

Za naprednije rezultate predlažem korišćenje ExpoDisc filtera, koji nudi kvalitetnije pronalazaženje srednje vrednosti balansa bele u uslovima kada postoji više različitih izvora svetla. Recimo, kada koristite rasvetu pri dnevnom ili ambijentalnom svetlu. Više informacija možete pronaći na sajtu www.expoimaging.net. Ja ga koristim više od tri godine i zaista pruža jednostavnu i preciznu kontrolu balansa bele.

Siva karta, kao i ExpoDisc, ima još jednu vrlo korisnu prednost. Ukoliko je vaš fotoaparat opremljen histogramom, što je vrlo verovatno, možete pomoću nje apsolutno tačno odrediti pravilnu ekspoziciju ili blendu bez flešmetra ili svetlomera. Potrebno je napraviti fotografiju sive karte ili fotografisati s pozicije objekta koji snimamo fotoaparatom na kome se nalazi ExpoDisc i pogledati histogram. Ukoliko se "brdašce" histograma nalazi apsolutno na sredini histograma, imate tačnu ekspoziciju, ukoliko to nije slučaj, napravite pozitivnu ili negativnu korekciju otvora blende ili brzine zatvarača dok srednja linija histograma savršeno ne preseče "brdašce". Za kasniju postprodukciju od velike pomoći za ispravan kontrast na fotografiji može biti novo pomagalo firme "Datacolor" - SpyderCUBE. Zanimljiva kockica nije samo površina koja reflektuje 18 procenata upadne svetlosti već sadrži belu površinu za definisanje belog s detaljima, crnu za crnu s detaljima i crnu rupicu za crnu bez detalja. Pored eventualne korekcije srednjih tonova, kontrast možete dovesti u red tako što ćete izborom ovih površina odgovarajućim pipetom primeniti podešavanja levelsa ili krivih na sve fotografije iz serije s istim svetlosnim uslovima. Više o zanimljivoj kockici možete saznati na veb-sajtu: www.datacolor.com.

KALIBRACIJA FOTOAPARATA

Sama kalibracija fotoaparata odvija se na taj način što fotografišete kolor-kartu koja na sebi nosi različite uzorke boja, tj. referentne vrednosti na osnovu kojih se kasnije softverom kreira kolorni profil. Trenutno su najpoznatije kolor-karte nekadašnje firme "GretagMacbeth", današnjeg "X-Rite". Najjeftinija i izuzetno precizna kolor-karta jeste ColorChecker i njena vrednost u Americi iznosi oko 60 dolara i možete je naručiti on-lajn, dok, ukoliko želite da izbegnete peripetije oko kreditnih kartica, poštarine, carine i poreza, u Srbiji je možete kupiti za oko 100 evra. Kasnije, promenom vrednosti HUE i SATURATION, u Adobe Camera Raw programu možete dovesti vrednosti na one koje zapravo jesu. Veoma je važno da kolor-kartu pravilno

X-rite ColorChecker, predefinisani uzorci boja za kalibraciju

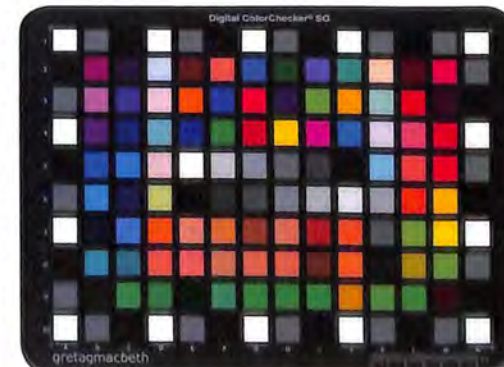

DataColor Spyder3 Elite, kalibrator za monitor

ekspozirate, za šta će vam biti potreban svetlometer (ili flešmetar), ili ćete koristiti metodu koju sam već objasnio. Naprednija, skuplja i ona koju profesionalci koriste u kolor-kritičnim situacijama jeste Digital ColorChecker SG kolor-karta, koja u Americi košta oko 250 dolara, a za kreiranje profila koristi se program X-Rite PM5 PhotoStudio Pro, koji se može kupiti za oko 2.500 dolara. Ukoliko se već niste zapanjili, njegova puna verzija košta neverovatnih 12.500 dolara. Ali, za profesionalce koji posao naplate i trostruko više to i nije problem s obzirom na kvalitet koji se dobija. U svakom slučaju, lepo je makar znati da postoje i takve stvari. Ovaj proces vrlo je važan kod reprofotografije, fotografija umetničkih dela, muzejskih primeraka itd.

KALIBRACIJA MONITORA

Kalibracija monitora veoma je slična kalibraciji fotoaparata. Dakle, podešavate monitor da prikaže referentne vrednosti. Danas kalibratore za monitor možete pronaći već za oko 250 evra. U profesionalnim uslovima obrada se obavlja u kancelarijama s kontrolisanom jačinom svetla (u kandelama) i kontrolisanom temperaturom svetla. Monitorske kalibratore za prikaz gamu od 2,2, temperaturu od 5.000 do 6.500 K i određenu svetlinu bele i crne. Da pojasnim: gama je kriva po kojoj se raspoređuju tonovi od najtamnijeg do najsvetlijeg po kanalu, a postoje crveni, plavi i zeleni. Najbitnija je za reprodukciju srednjih tonova i definisanje kontrasta koji kasnije treba biti reprodukovani.

X-rite ColorChecker SG, kalibracija za profesionalce

X-rite Eye-One, kalibrator za monitor

Nekada ste mogli koristiti dodatni program Adobe Gamma koji je iščezao, čini mi se u verziji Adobe CS3. Takođe, možete se igrati s besplatnim programom Quick Gamma (quickgamma.de), ali ukoliko koristite monitor od tečnih kristala (LCD), nećete postići željene rezultate. Za ozbiljnu kalibraciju možete koristiti uređaje poput Spydera 2 ili 3 firme "DataColor" (www.difol.net), uređaje firme "X-Rite" (www.colorsyst.rs) ili "Pantone". Do sada sam koristio Spyder 2 PRO i Spyder 3 Elite s kojima sam postigao istovetne rezultate kalibracije, kao i s uređajima koji koštaju do deset puta više. Oba uređaja veoma su jednostavna za korišćenje čak i korisnicima koji zaista ništa ne znaju o kolor-menadžmentu. Korišćenje naprednog panela omogućava nam izbor ciljanih vrednosti, definisanje bele i crne tačke,

Spyder 3 Elite

Kalibracija monitora za profesionalne fotografe i grafičke studije. Konačno po pristupačnim cenama i kod nas.

datacolor

Distributer: Difol Digital d.o.o.
Proleterske Solidarnosti 19
11070 Novi Beograd
Tel: 011 2120231, 2120233
info@difol.net | www.difol.net

Veliki izbor grafičke opreme
proizvođača Roland, Orafol, Graphtec.

www.difol.net

Sken fotografije odštampane na laserskom štampaču u boji s isključenim kolor-menadžmentom. Na izdvojenim detaljima možete videti da su tamni tonovi previše zatvoreni i da fotografijom prevladava plavičasti ton. Na detalju "Dve kodakove kolor-karte", na sivom klinu primetićete da je crna bez detalja već skoro na 14. uzorku.

Ista skenirana fotografija, na istom štampaču za koji je prethodno kreiran kolor-profil Spyder3Print spektrofotometrom i primenjen u print meniju Photoshopa. Na izdvojenim detaljima možete videti da su tamni delovi otvoreniji i da su tonovi kože primetno prirodniji. Na detalju "Dve kodakove kolor-karte", na sivom klinu primetićete da crna gubi detalje tek na 17. koraku, što znači da će više detalja u tamnim partijama biti reprodukovano u štampi.

editovanje krivih u koracima... Spyder 3 je za razliku od prethodne verzije dobio veći senzor, tj. najveći među konkurentnim uređajima, a u verziji Elite i senzor za merenje ambijentalnog svetla koji će vam skrenuti pažnju ukoliko je jačina ambijentalnog osvetljenja veća od one na koju je vaš monitor podešen i pomoći vam da odaberete ispravne parametre kalibracije u odnosu na ambijentalno osvetljenje. Najbolji rezultati postižu se potpunim eliminisanjem temperature ambijentalnog svetla, dakle obrada kolor-kritičnih fotografija u zamračenoj sobi, s kalibracijom game od 2,2, temperature boje od 5.000 K i osvetljenosti bele na 85 kandel po metru kvadratnom. Ukoliko do sada niste kalibrisali monitor, bićete neverovatno zbudjeni kada vidite boje kakve zaista jesu u fajlu koji ste otvorili. Danas zaista nema nikakvog razloga da gledate vrednosti na monitoru koje nisu zapravo one koje su zapisane u fajlu. Takođe, optička obrada je uzaludna ukoliko ne znate koje ćete vrednosti dobiti na papiru u štampi. Jedini način da imate kontrolu boja i kontrasta vaše fotografije, a da nemate iskalibrisan monitor,

jeste da koristite pipetu u Adobe Photoshopu i čitate vrednosti u Info panelu. Ipak, takva kontrola zahteva dosta iskustva, pre svega, na relaciji "ulaz-izlaz" (fotografija na monitoru – odštampana fotografija). Rešenje problema kalibracije monitora možete rešiti i tako što ćete se finansijski udružiti s kolegama fotografima, pa će tako, za vas petoro, kalibrator poput Spyder 3 Elite koštati oko 50 evra po osobi. Kalibrator je, u svakom slučaju dugoročna investicija, a važno je napomenuti da kalibraciju treba ponavljati, najbolje na svakih mesec dana, ali može i na nekoliko meseci. Treba istaći i da se sama kalibracija svodi na praćenje koraka čarobnjaka (Wizarda) i ne može biti jednostavnija. U svakom slučaju – odlična investicija.

KALIBRACIJA ŠTAMPAČA

Ukoliko ste kalibrisali fotoaparati i monitor, poslednji korak jeste kalibracija izlaznog uređaja. Testirao sam uređaj firme "DataColor", popularni PrintFix3 koji je zapravo spektrofotometar, odnosno uređaj koji određuje boje. Šta on zapravo radi? Kada odštampate fotografiju na svom štampaču, tonovi umnogome zavise od korišćenih boja, beline papira i širenja rasterske tačke, tako da postoji mnogo uslova da fotografija s vašeg kalibrisanog monitora ne izgleda u štampi onako kako je zapravo zapisana u fajlu. Kalibracija štampača zasniva se na vrlo jednostavnom procesu: odštampate određenu kartu boja koju vam softver ponudi, koja može imati manji ili veći broj uzorka različitih boja u zavisnosti od toga koliko precizno želite da postignete tačnost. Zatim, vrlo jednostavno merite uzorke boja spektrofotometrom, od kojih se kolor-profil automatski kreira za taj uređaj, tip mastila (ili tonera)

i vrste papira. Ostaje vam da sledeći put kada pustite fotografiju na štampu samo izaberete fajl i za njega u meniju za štampu uključite kolor-profil koji je softver kreirao. Sam proces je maksimalno pojednostavljen i praćenjem koraka čarobnjaka (Wizarda) vrlo jednostavno postiže se željeni rezultat. Možete kreirati veliki broj profila i pozivati ih po potrebi. Ili, u Adobe Photoshopu, možete videti na monitoru kako će fotografija izgledati na štampaču korišćenjem kreiranog profila za simulaciju "mekog prooffa". Na sajtu proizvođača možete pronaći video-tutorijale o korišćenju uređaja firme "DataColor", u kojima možete saznati više o njima, a i o samoj kalibraciji. Uređaje firme "DataColor" testirali smo zahvaljujući beogradskoj firmi "Difol" (www.difol.net), u kojoj možete kupiti Spyder 3 Elite po ceni od 24.850 dinara, ili Spyder3 Studio u kome se nalaze Spyder3 Elit i PrintFix3 u kompletu po ceni od 63.500 dinara.

IGOR ILIĆ

! UTISAK

Kalibracija sistema omogućava konzistentnost prikaza na monitoru i rezultata u štampi, čuvanja originalnih tonova tokom fotofarisanja ili skeniranja. Iako je većinu postprodukcijskih akcija uvek moguće izvesti pomoću štapa i kanapa, danas, s razvojem konkurencije i pada cena uređaja i pomagala, više nema mesta izgovorima, te je vreme da počnemo da primenjujemo trendove koji se dugi niz godina koriste u svetu.

Samsung foto-ramovi

Danas kada je digitalna fotografija postala dominantna, digitalni foto-ramovi pružaju fantastičan način prikazivanja vaših fotografija. "Samsung" je otišao korak dalje i u svoje digitalne foto-ramove uveo vezu između različitih medija, kao što su: fotografija, video, zvuk, kao i mogućnost da direktno s određene lokacije na Internetu vidimo fotografije na digitalnom foto-ramu. Šta možemo očekivati od ova tri savremena digitalna foto-rama, pročitajte u nastavku

O d kada se promenila tehnologija fotografisanja promenile su se i navike oko prezentacija snimljenih fotografija. Većina korisnika digitalnih fotoaparata sada više ne štampa fotografije, već ih na druge načine deli s ostalima. Uramljenu papirnu kopiju zamenio je digitalan foto-ram čije osobine isključuju bilo kakvu potrebu za računom.

i modernog dizajna s crnim ramom ukrašenim visokostilizovanim cvetnim uzorkom – čak i na zadnjoj strani foto-rama. Može se postaviti na sto ili policu, ali nema rupe koje bi omogućile da se postavi na zid. Kontrolna dugmad osetljiva su na dodir, a postaju vidljiva samo onda kada se dodirne taj deo rama. Proizvodi se u dve veličine, s dijagonalama

od 26 cm i 21 cm, a kvalitet slike je odličan. Ima internu memoriju od samo 64 MB, ali se s bočne strane rama nalazi prostor za SD/MMC i MS memorijske kartice, dok model SPF-105V ima još i dodatni prostor za CF memorijsku karticu. Jedino korisnici xD memorijskih kartica neće moći direktno da koriste ove foto-ramove. Podržani su JPEG, Mp3, MPEG4 i WMV9 formati. Poseduje mogućnost bežičnog povezivanja sa Wi-Fi mrežom tako da sadržaj zadate lokacije sa Interneta vidite na digitalnom foto-ramu. Kada se poveže s računom, može se čak koristiti kao sekundarni monitor na kojem možete, na primer, postaviti alate iz Photoshopa. Ima integrisane stereo zvučnike i priključak za slušalice. A zahvaljujući integrisanoj bateriji koja omogućava oko 40 minuta rada za foto-ram SPF-85V, i sat rada za foto-ram SPF-105V bez napajanja električnom energijom, tako da fotografije možete pokazati i prijateljima koji su u bašti ili drugoj sobi.

B. BJELICA

TEHNIČKI PODACI

MODEL	SAMSUNG SPF-72V	SAMSUNG SPF-85V	SAMSUNG SPF-105V
Cena	10.780 din. (110 evra)	12.642 din. (129 evra)	13.818 din. (141 evra)
Veličina displeja i rezolucija	7 inča (18 cm) / 800 x 480	8 inča (21 cm) / 800 x 600	10,2 inča (26 cm) / 1.024 x 600
Osvetljenje	200 cd/m ²	200 cd/m ²	300 cd/m ²
Kontrast	300:1	400:1	500:1
Kapacitet interne memorije	64 MB	64 MB	64 GB
Podržani formati	JPEG, MPG, MPEG1/4, WMV9 i MP3		
Zvuk	jedan zvučnik od 1W, slušalice	dva zvučnik od 1W (stereo), slušalice	
Tip memorijske kartice koju prihvata	SD / MMC / MS / xD	SD / MMC / MS	SD / MMC / MS / CF
Ostale mogućnosti	bežična (Wi-Fi) konekcija	ugrađena baterija koja omogućava 30 do 40 min. rada bez napajanja, bežična (Wi-Fi) konekcija	ugrađena baterija koja omogućava jedan sat rada bez napajanja, bežična (Wi-Fi) konekcija
Priključci	USB, slušalice		
Dimenzije / masa	209 x 149 x 87 mm / 600 g	228 x 188 x 46 mm / 860 g	289 x 199 x 46 mm / 990 g
Sadržaj kutije	AC adapter, USB kabl, uputstvo		
Informacije	ERC Commerce Computers, 011/30-96-273, www.erccommerce.rs		

OCENA

KONSTRUKCIJA I RUKOVANJE	★★★★	★★★★★	★★★★★
MOGUĆNOSTI	★★★★	★★★★★	★★★★★
KVALITET FOTOGRAFIJE	★★★★★	★★★★★	★★★★★
CENA / KVALITET	★★★★★	★★★★★	★★★★★
UKUPNA OCENA	★★★★★	★★★★★	★★★★★

+

Kvalitet prikaza slike, Wi-Fi

Kvalitet izrade, kvalitet prikaza slike, svestranost, ugrađena baterija, Wi-Fi, može da bude sekundarni PC monitor preko USB-a

-

Nije moguća automatska rotacija snimljenih fotografija, mali kapacitet interne memorije, nema ugrađenu bateriju

Nije moguća automatska rotacija snimljenih fotografija, mali kapacitet interne memorije

! UTISAK

Ovo nisu samo jednostavni foto-ramovi, već uređaji kojima možete naći različite namene u vašem radnom ili kućnom okruženju. Zameramo malu količinu interne memorije, ali fleš-memorija je toliko jeftina da ovo neće biti problem i može se jednostavno nadograditi kupovinom neke od memorijskih kartica koju ovi foto-ramovi prihvataju. Modeli SPF-85V i SPF-105V nešto su moderniji, imaju sjajne karakteristike, ali i višu cenu.

REFLEKSNE LEICE

Krajem sedamdesetih godina prošlog veka svima je već bilo jasno da su SLR fotoaparati definitivno postali "in", a da je sve ostalo sada "out". A taj vetar, koliko god je duvao u jedra SLR "Nikonima", "Canonima", "Minoltama", "Pentaxima" i "Olympusima" dobro je zaobilazio fabriku "Leitz". Elektronika se sve više "uvlačila" u moderne SLR fotoaparate, omogućavajući im različite kombinacije merenja svetlosti i brzine snimanja koje se do tada nisu mogle ni zamisliti

Leicaflex

Leicaflexi – R-Leice

Logično pitanje koje se može postaviti jeste: a gde je tu Leica? Odgovor je jednostavan: nigde. U domenu fotoaparata sa optičkim tražilom/daljinarom, Leica praktično posmatrano, nije ni imala konkurenciju. Međutim, vreme takvih fotoaparata polako je isticalo, moralo se krenuti ka novim horizontima koje su nudili SLR fotoaparati. Zahvaljujući tome, prvi SLR fotoaparat iz "Leitzove" fabrike konačno je 1964. godine ugledao svetlo dana, i tržišta. Bio je to:

LEICAFLEX

Vrlo prijatnog dizajna, ovaj fotoaparat, za pet godina, koliko je bio u proizvodnji, napravljen je u 37.500 primeraka. Refleksno tražilo predstavlja čisto prozirno staklo s centralnim raster krugom koji služi za uoštravanje. Brzine ekspozicija vide se u donjem delu tražila, a indikator svetlomera je na desnoj strani. Čelija CdS, koja je smeštena na prednjem spoljašnjem delu pentaprizme, meri jačinu svetlosti, ali to još nije TTL merenje, nego se svetlost meri direktno. Oznaka za kontrolu baterije, takođe je vidljiva u tražilu.

Regulator ekspozicija zavesnog zatvarača s rasponom vremena između 1 i 1/2.000 s + B smešten je na gornjem delu fotoaparata, koaksijalno s polugom za premotavanje filma i okidačem u njemu. Sinhronizacija za elektronski blic je pri 1/100 s. Postoji i kontakt za vakuum-bleskalice. Na fotoaparatu postoji mogućnost blokiranja ogledala u podignutom položaju, kompletno otvaranje leđa, kao i korišćenje ugrađenog autoknipsa. Postoje dve varijacije Leicaflexa, s različitim oblikom brojača snimaka, a jedan od njih ima u poluzi za premotavanje filma i prekidač kojim se isključuje svetlomer. Kolekcionarska vrednost ovog fotoaparata u hromiranoj verziji je oko 250, dok crna verzija dostiže i preko 700 evra.

LEICAFLEX SL

Ovo je već ozbiljniji model. Njegovo ozbiljnost doprinosi mogućnost TTL merenja svetlosti s

centralnog kruga s rasterom za uoštravanje, a još više i premotavanje filma putem motora u verzijama Leicaflexa SL s oznakom MOT. Postoji i dugme za kontrolu dubinske oštine. Objektiv prethodnog Leicaflexa mogu se koristiti i na modelu SL, ali bez mogućnosti TTL merenja svetlosti. Objektiv za Leicaflex SL imaju dva tzv. "brega". Moram da kažem da je fabrika prilično iskomplikovala "slaganje" objektiv i različitih tela refleksnih Leica, tako da ču to, pri kraju, morati posebno da objasnim.

Između 1968. i 1974. godine proizvedeno je skoro 71.000 Leica SL, od toga nešto više od 1.000 s oznakom MOT. Napravljen je, takođe, i 1.000 komada u čast Olimpijskih igara održanih u Minhenu, 1972. godine. Na njima su ugravirani olimpijski krugovi i imaju posebne serijske brojeve, a manji broj je s redovnim serijskim brojevima. Hromirani SL može da se dobije za 300, crni za 400, "olimpijac" 1.800, dok Leicaflex s oznakom MOT vredi oko 450 evra.

LEICAFLEX SL2

Ovaj model proizvodio se između 1974. i 1976. godine. Napravljen je ukupno preko 25.500 komada. U tražilu se vidi informacija o svim elementima snimanja, uoštravanje je sada moguće i putem centralnog dela tražila s presečenom slikom. Povećana je i skala osetljivosti filma. Leđa fotoaparata otvaraju se izvlačenjem poluge za vraćanje filma u kasetu. Refleksno ogledalo je redizajnirano, što je omogućilo snimanje širokougaonim objektivima do 16 mm žarišne daljine. I, na kraju, šine za pribor sadrže i "vrući" kontakt sinhronizacije blica. Model SL2 MOT je, kako mu to već oznaka govori, mogao da koristi i motor

za premotavanje filma. Stariji motor premotavao je film kontinuirano sve dok je okidač pritisnut, a noviji, s oznakom "E", imao i mogućnost pojedinačnog snimanja.

Kolekcionarska vrednost i crnog i hromiranog Leicaflexa SL2, i onog s oznakom MOT, jeste oko 750, dok za model s ugraviranim jubilejom povodom 50 godina Leice treba izdvojiti oko 1.200 evra.

LEICA R3

Pomenutim modelima Leicaflex, fabrika je dobro naplovlila u vode SLR fotoaparata, i ta činjenica bila je značajan korak napred. Ali potrebu za savšenijim, ujedno i jeftinijim fotoaparatom mogla je da reši samo elektronika. A upravo na tom planu tradicija "Leitzove" fabrike nije baš bila bogata. I kad neće breg Muhamedu, eto njega bregu. U ovom slučaju to je bila Minolta, japanska fabrika fotoaparata koja je već i ranije forsirala elektroniku na račun mehanike. Podsetimo se da je Minolta XD7 bila najsavršeniji SLR fotoaparat svog vremena, upravo zahvaljujući ugrađenoj elektroniци.

Saradnja dve velike fabrike brzo je i lako uspostavljena. Rezultat toga jeste Leica R3, koja predstavlja potpuno novu generaciju "Leitzovih" SLR fotoaparata. I to ne samo s novim imenom sa slovom R (refleks), kao njegovim sastavnim delom. Pogledajmo novitete prve R-Leice. Pre svega, nov elektronski kontrolisani zavesni zatvarač sastavljen od lamela s vertikalnim kretanjem i s ekspozicijama

Leicaflex SL2

Leica R3

u rasponu između 4 i 1/1.000 s +B, koje su kontinuirano promenljive pri automatskom snimanju. A 1/90 sekundi jeste mehanički kontrolisana brzina ekspozicije koja može da se koristi u slučajevima kada se istroši baterija pomoću koje radi zatvarač. Ujedno, to je i brzina za snimanje elektronskim blicem. Refleksno tražilo ima daljinar s presečenom slikom, površinu s raster mikroprizmama, dok njegov ostatak predstavlja čisto mat staklo. Na desnoj strani tražila smeštena je vertikalna skala ekspozicija i kazaljka svetlomera. Pored dugmeta za kontrolu dubinske oštine postoji i autoknips, uz to i sistem za brzo ulaganje filma u fotoaparat. Tu su i spot, kao i integralni sistem merenja ekspozicije, koja se može memorisati. Moguće su, takođe, i višestruke ekspozicije na istom negativu. Leica R3 snima na osnovu prioriteta blende, a pored toga ekspozicija i blenda mogu se određivati i ručno. Da bi se sprečio neželjeni uticaj svetlosti na svetlomer, napravljen je i zatvarač okulara. Za rad svetlomera i zatvarača koriste se dve baterije SR 44, ili jedna litijumska CR1/3N.

Za četiri godine (1976 – 1979), koliko je trajala proizvodnja, napravljeno je preko 71.000 primeraka Leica R3. Od toga je samo 2.000 izašlo iz "Wetzlara", ostale su bile portugalske. Verzija s oznakom R3-MOT ima dva poboljšanja: u tražilu vidljiv način merenja svetlosti i mogućnost priključka motora za premotavanje filma. Najveći broj primeraka pravljen je u crnoj hrom verziji, 4.250 u srebrnom hromu, 5.000 bilo je kaki boje (safari verzija), a povodom proslave stogodišnjice rođenja Oskara Barnacka "stigla" je i zlatna Leica R3.

Pogledajmo kolekcionarske vrednosti: crna hrom završna obrada Wetzlar 500 srebro hromirana Wetzlar, 1.000, proizvodnja u Portugalu 250, zlatna i Safari po 2.500, R3 MOT crni hrom 300, crvena verzija do 850 i zlatni R3 MOT do 2.500 evra, naravno.

LEICA R4

Manja po dimenzijama i lakša, Leica R4 dobila je i daleko prijatniji oblik lako zaobljenih linija, prizme naročito. Visokosofistirani merni sistem ima pet različitih kombinacija metoda merenja svetlosti i snimanja (spot/ručno, spot/prioritet blende, merenje s naglaskom na centralnu površinu/prioritet blende, isto to s prioritetom ekspozicije i program). Pri ručnom podešavanju ekspozicije su u rasponu od 1 do 1/1.000 s, dok ih oznake A ili P (program) produžavaju do 8 sekundi. Mehaničke ekspozicije su 1/100 s (sinhronizacija za blic) i B. Autoknips je elektronski s LED indikatorom. U tražilu su vidljivi svi potrebni elementi snimanja, mat staklo je izmenljivo. Fotoaparat prihvata

Leica R4

Leica R4-S

novodizajnirani motor za premotavanje 2 snimka/s. Između 1980. i 1986. godine proizvedeno je oko 89.000 primeraka Leica R4. Hromirana verzija vredi oko 400, crna 300, pozlaćena oko 2.200, R4 Mot oko 300 evra.

LEICA R4-S

Pojednostavljeni model s prioriteta blende i mogućnošću ručnog određivanja ekspozicije, koji je ipak zadržao spot i integrisano merenje svetlosti.

Između 1983. i 1985. godine proizvedeno je 19.000 primeraka, svi u crnoj završnoj obradi. Kolekcionarska vrednost iznosi oko 300 evra.

LEICA R4-S2

Bez nekih znatnijih poboljšanja, promene su uglavnom kozmetičke prirode, koje olakšavaju rukovanje fotoaparatom. To se odnosi na male promene vidljivih elemenata u tražilu, promene pri izboru spot ili integralnog merenja svetlosti, na povećano dugme za vraćanje filma u kasetu i izmenjenu polugu za premotavanje filma koja je sada cela izrađena od plastike.

Između 1985. i 1987. godine izrađeno je oko 7.000 primeraka, svi u crnoj verziji, a kolekcionarska vrednost im je oko 400 evra.

LEICA R5

Glavni novitet ovog modela jeste TTL merenje svetlosti blica. Vremena ekspozicija proširena su na raspon između 1/2.000 i 15 sekundi, okular tražila dobio je mogućnost korekcije vida između -2 i +2 dioptrije, postao je i znatno veći, što je omogućilo da celu sliku u tražilu vide i oni koji pri snimanju nose naočare.

Za četiri godine proizvodnje (1986–1989) napravljeno je oko 24.500 komada Leica R5, od toga 2.000 u hromiranoj verziji, a kolekcionarska vrednost i jedne i druge je po 600 evra.

LEICA R6

Ovaj fotoaparat "krasi" mehanički zavesni zatvarač s rasponom ekspozicija između 1 i 1/1.000 s +B. U tražilu se vide upozorenja podekspozicije i preekspozicije u obliku streličastih LED indikatora koji pokazuju potreban pravac okretanja regulatora blende i ekspozicije. U skladu s mehaničkim zatvaračem, regulisanje elemenata snimanja je ručno. Spolja posmatrano Leica R6 slična je prethodnom modelu, jedino, radi lakšeg rukovanja, regulator ekspozicija ima veću visinu. Promenjene su i strane na kojima je oznaka modela i natpis Leica. Još jedna zanimljivost, R6 je prvi model koji je izradila nova "Leitzova" fabrika smeštena u Solmsu.

Napravljeno je 2.250 hromiranih i 14.000 crnih primeraka Leica R6, s kolekcionarskom vrednošću od oko 1.000 evra.

LEICA R6-2

Poboljšana šestica s oznakom 2 dobila je 1/2.000 s kao najkraću ekspoziciju, unapređen je zatvarač koji ima i manju masu, promenjeno je

Kolekcija 2009

NOVA IZDANJA PC PRESS-a

Knjiga
Office i Vista
na radnom mestu

Dupli DVD - 8 GB
iPC 2008+
Elektronska arhiva časopisa PC,
od aprila 1995. do novembra 2008.

DVD **ePC 1000+**
Dopunjeno i prošireno
elektronsko izdanje knjige PC1000

SPECIJALNI POKLON:

Naručite ePC1000+ DVD i **dobićete besplatno** knjigu PC1000 – ujedinite najbolje iz oba sveta, lako čitanje na papiru i lako pretraživanje sa DVD-a

Pozovite telefonom 011/276-5533 ili
poručite na www.pcpres.rs

mesto automatskog brojača snimaka. Fotoaparat ima TTL merenje i isto takvo merenje svetlosti blica. Između 1991. i 2000. godine napravljeno je preko 17.500 komada ovog modela, nešto više od polovine bili su hromirani. Bez obzira na završnu obradu, vrednost im je ista – oko 1.300 evra.

LEICA R-E

Pojednostavljena verzija s mogućnošću izbora selektivnog ili integralnog metoda merjenja svetlosti i s prioritonom blende ili ručnim određivanjem elemenata snimanja, uz TTL merenje svetlosti blica. Bio je u proizvodnji između 1990. i 1994. godine, ne postoji precizna evidencija o broju proizvedenih primeraka.

Kolekcionarska vrednost ovog modela je oko 600 evra, a ako je na njemu gravura: OLYMPISCHE SPIELE '92, za njega se može dobiti do 1.800 evra.

LEICA R7

Ponovo elektronski kontrolisani zatvarač, poboljšano TTL merenje svetlosti blica (integralno ili selektivno, blic kao osnovno svetlo ili za rasvetljavanje). Može se podesiti viša osetljivost filma, uveden je DX kod osetljivosti s ručnim podešavanjem preko DX limita, kao i automatski pokazivač stanja baterije u tražilu. Povišen je i regulator ekspozicije, kao kod modela R6. Od 1991. do 1996. godine napravljeno je oko 22.500 crnih i oko 7.000 hromiranih Leica R7. Kolekcionarska vrednost crnih je oko 1.000 evra, hromirani su oko 200 evra skuplji.

LEICA R8

Potpuno nov oblik SLR Leice prikazan je na Fotokini u Kelnu, 1996. godine. Kako je bio, kao brod, pun tehničkih novina, uz to imao i podignuta "ramena" koja su gotovo sakrivala pentaprizmu, morao je imati veće dimenzije, a i masu od onoga što se tada smatralo normalnim. Visokosofisticirana tehnologija, neobičan dizajn, ergonomski dobro rešen, ali prevelik i pretežak, i još bez autofokusa, čim se pojavio ovaj fotoaparat delovao je kontroverzno. Objektiv za ovaj fotoaparat imaju standardni R-bajonet s dodatkom kontakata za transfer podataka na relaciji telo/objektiv sa ROM modulom u sebi koji, između ostalog, pomični reflektor odgovarajućeg blica usklađuje sa žarišnom daljinom objektivna na fotoaparatu. Leica R8 može da snima i starim R-objektivima sa tri pin/brega. Zavesni metalni zatvarač ima raspon između 32 i 1/8.000 s, koji pri automatskom režimu snimanja može da se kontinuirano podešava na bilo koju vrednost u ovom rasponu, pri ručnom radu ili na prioritetu ekspozicije podešava se na pola vrednosti. Svetlomer ima tri metoda merjenja: prosečna vrednost jačine svetlosti, merenje na šest polja (slično Matrixu na "Nikonu") i spot merenje. Kompletna kontrola snimanja blicem postiže se uz blic SCA 3000 sistema i uz adapter SCA 3501.

Posebno su interesantna digitalna leđa (Digital Modul R) pravljeni za ovaj fotoaparat u kooperaciji s danskim "Imaconom". Prikazana su na Fotokini 2004, na tržištu su se pojavila u proleće 2005. Tako je Leica R8 postala prvi refleksi fotoaparat od 35 mm koji je, na licu mesta, imao mogućnost izbora analogne ili digitalne fotografije. No, sve što je lepo, kratko traje. A trajalo je do 2007. godine, posle čega ovaj model više nije mogao da se kupi. Nije bilo nikakvog službenog saopštenja zbog čega se ovo desilo, ali je poznato da vreme prestanka proizvodnje DMR

Leica R5

Leica R6

Leica R6-2

Leica R-E

Leica R8

Leica R9

koincidiraju s vremenom kada je švedski "Hasselblad" preuzeo "Imacon". Leica R8 bila je u proizvodnji između 1996. i 2002. godine. I hromirana i crna verzija mogu se naći za najviše 1.400 evra.

LEICA R9

Kada se 2002. pojavila Leica R9, na prvi pogled nije nikoga oduševila. Izgledala je praktično isto kao i njen prethodnik, ali su njeni konstruktori učinili dobar potez smanjivši joj masu za 100 grama, poboljšali su neke od postojećih funkcija i dodali nekoliko novih. Tako je regulator za izbor načina snimanja dobio kočnicu, AE kočnica sada radi i s integrisanim merenjem svetlosti (kod R8 samo spot merenje), sinhronizacija sa SCA-3502 je u rasponu od 1/350 do 1/8.000 s, i otvorom blende do 5,6, blic za rasvetljavanje koristi se sa svim metodima merjenja i snimanja, u tražilu je upozorenje HIGH/LOW ako rad blica nije korektan. Na prednjem delu je LED indikator rada blica, a LC displej na zadnjem delu ima svoje interno osvetljenje i pokazuje osetljivost filma čak i kada je ona nameštena pomoću DX koda. I na kraju, na zadnjem delu smešten je prozor za kontrolu kretanja filma. Kolekcionarska vrednost Leice R9 je oko 2.000 evra.

R-OBJEKTIVI

S optičkog stanovišta posmatrano, sva "stakla" izašla iz "Leitzove" fabrike uvek su bila u samom vrhu svetske produkcije. Ali, dobija se utisak da su se konstruktori mehanike objektivna borili s mnogim problemima, da nisu gledali unapred i da te probleme nisu sistemski rešavali. Ilustracije radi, za četiri osnovna tipa svojih SLR fotoaparata (Leicaflex, Leicaflex SL-SL2, R3-R7 i R8-9) napravljeno je ukupno pet tipova objektivna koji zahvaljujući razlikama u mehaničkoj konstrukciji, a i elektronicima, mogu da se koriste samo sa jednim tipom fotoaparata, sa drugim uz ograničenja, a sa trećim nikako. Ovde se uvek setim "Nikonovog" F-bajoneta iz 1959. godine koji, uz neka ograničenja, i danas, 50 godina kasnije, i dalje "važi".

ZAKLJUČAK

Neosporno je da se, kao i sve što je ova fabrika napravila, i SLR Leice visoko kotiraju. Iz podataka o kolekcionarskim cenama vidljivo je da među kolekcionarima na listi želja i vrednosti stoje na samom vrhu. I pored svojih mehaničkih nedoslednosti, veliku zaslugu za popularnost refleksi Leica imaju upravo njeni objektivna. Treba još napomenuti da su neke od SLR Leica imale i svoje dečje mehaničko-elektronske bolesti (R3-R3 MOT), na primer. Ipak, "najveća" bolest, koja ih je udaljavala od široke populacije, bila je njihova, u srazmeri s njihovim mogućnostima, zaista previsoka cena.

Da bi informacija o Leicama bila kompletna, napominjem na kraju da je ova fabrika, pored fotoaparata s navojem, fotoaparata s bajonetom i SLR fotoaparata, uz impozantan broj vrhunskih objektivna, proizvodila i neobično mnogo isto tako kvalitetnog pribora, kompaktnih autofokusnih fotoaparata od 35 mm i digitalnih fotoaparata pod nazivom "Digilux".

MIROSLAV NIKOLJAČIĆ
miniko@sezampro.rs

Nikon SHOP

Vuka Karadžića 7a, 011 30 34 373

Sve prikazane cene su sa PDV-om, plaćanje u dinarskoj protivvrednosti. Prodavač zadržava pravo promena cena bez prethodnog obaveštenja.

COOLPIX P90

- REZOLUCIJA 12.1 MegaPiksela
- OBJEKTIV 24x optički zum (26-624mm), optička redukcija vibracija (VR), 4x digitalni zum
- MONITOR LCD dijagonale 3,0 inča (7,6 cm)
- ISO OSETLJIVOST Auto(64-6.400)
- NAČIN SNIMANJA 15 različitih scena snimanja
- FILM sa zvukom na 30 fps
- MEMORIJA 47 MB (interna / SD/SD HC opcionalna)
- BATERIJE punjiva litijum jonska EN-EL5 sa punjačem
- OPCIONO AC adapter EH-62A

12,1
mpix
garancija 2 godine

42.900 din 2 godine garancije!

COOLPIX S710

14,1
mpix
garancija 2 godine

22.990 din

COOLPIX S60

10
mpix
garancija 2 godine

24.990 din

D700

Živi prikaz slike (Live View)

- REZOLUCIJA 12.1 MegaPiksela
- OSETLJIVOST ISO 200 - 6.400 (Hi mode do ISO 25600)
- MONITOR TFT LCD dijagonale 3.0 inča (7,6 cm)
- NAČIN SNIMANJA P, A, S, i M
- BR. AF TAČAKA 51
- BR. SNIMAKA U SEC. 5
- MERENJE SVETLA 3D color Matrix merenje II, Centralno, Spot
- BATERIJA punjiva Li-jon (En-EL3e) s punjačem
- TIP KARTICE CompactFlash tip I
- DIMENZIJE 147 x 123 x 77 mm
- TEŽINA 995 gr (bez baterija i mem. kartice)

12,1
mpix
garancija 2 godine

+poklon
battery pack MBD10

2.299 €

KOMENTATORSKI PAR IVANA & MILAN

Učestvujte i vi

Pošaljite nam vaše fotografije za rubriku Foto-komentar, napišite vaše mišljenje o komentarima i našem radu, predložite vaše ideje kako bismo bili što bolji i vama korisniji. Broj fotografija za slanje nije ograničen, a ako imate bilo kakvu zanimljivu priču "iza fotografije", slobodno je priključite uz fotografiju i rado ćemo je objaviti. Ako vi učite od drugih, znači da i drugi mogu da nauče od vas!
Refoto, za "Foto-komentar",
Pčinjska 17, 11000 Beograd

RELI DUŠAN ČIČA, BEOGRAD

Fotografisanje u makropodručju, posebno kada su u pitanju životinje koje beže od svega što im se učini opasnim, nije nimalo jednostavno i, pre svega, zahteva poznavanje njihovih navika. Svaka životinja ima svoje specifičnosti, svoja omiljena mesta i veoma je teško približiti se i napraviti efekatan snimak ukoliko ne poštujuete osnovne principe ponašanja. Naš čitalac poslao je veći broj makrofotografija, i svaka od njih je veoma dobra studija nekog živog bića. Odabrao sam ovu, jer fotografije na kojima je prikazano više jedinki iste vrste nisu toliko česte. Posebno je teško, na ovaj način, snimiti insekte, u ovom slučaju larve zrikavaca, koje kao da se trkaju na previjenom listu kukuruza. Pored svega ostalog snimak odlikuje dobro izbalansirana kompozicija i veoma uspešna kontrola dubinske oštine koja pojačava dinamičnost kompozicije.

DUGA IGOR ŠLJIVANČANIN, PODGORICA

Kada sunčevi zraci prođu kroz kapi kiše, svetlo se rasprši u spektar boja... Fotografisanje duge svakako je veoma zanimljivo, a fotografija na kojima se ona vidi cela nisu toliko česte. Prvi razlog jeste urbano okruženje, a ostali razlozi su vezani za ograničenja koja postoje po pitanju optike. Pod ovim podrazumevamo ugao zahvata uobičajenih širokougaojnih objektivna koji je najčešće nedovoljan da pokrije oba kraja ovog prirodnog optičkog fenomena. Objektivima kojima je moguće na jednom kadru snimiti oba kraja duge minimalno su 15 mm za DX, ili 20 mm za FX format. Igor je fotografiju napravio spajanjem osam snimaka i tu leži i jedina zamerka ovoj fotografiji, jer duga nije ispala kružnog oblika – kakva je obavezno u prirodi.

PEJZAŽ 4 DUŠAN PAVLOVIĆ

Čak i kada je naizgled sve dobro, uvek postoji neko ali. Moram da priznam da mi se fotografija sviđa, motiv je dobar, kadar je još bolje postavljen i, čak, postoji i mala igra s perspektivom za koju je zaslužno krivo drvo. Kako mi podsvesno doživljavamo neke objekte na određeni način, tako je i logično da drvo raste vertikalno. Autor je ugao kadra definisao prema tom drvetu, pa stoga izgleda kao da su svi ostali objekti nagnuti i padaju.

A sada, da se vratimo na ono "ali" iz prve rečenice. Iz nekog nepoznatog razloga sve fotografije koje smo dobili posterizovane su u velikoj meri, i izgleda kao da ih je Dušan konvertovao u indeksne boje, ili primenio filter Posterize i tako nepovratno izgubio kvalitet. U jednom trenutku pomislio sam da je fotografija možda snimljena mobilnim telefonom, ali izdajnički File Info kaže da je u pitanju Samsung S630 od čak 6 megapiksela, tako da je za sve "kriv" autor.

AKT MILAN GLOZIĆ, KUČEVO

Ideja je dobra i uklapa se u našu priču iz prošlog broja o noćnoj fotografiji, ali... realizacija, e to je već diskutabilno. Za početak, smeta mi debela bela linija koju pravi svetlo i koja prosto uokviruje model. Poza modela vrlo je nejasna i bez doctavanja svetlom. Najveća mana je u položaju ruku, mada bi se moglo mnogo toga zameriti i samom crtanju svetlom. Ovakav rad uvek je u domenu eksperimenta, što znači da morate jako puno da se igrate dok ne dobijete pravi rezultat. Opet napominjem da je, pre svakog fotografisanja, važno definisati sopstvenu ideju i zašto nešto snimamo baš tako i tako. Iskreno, preko ove fotografije, Milanova ideja nije baš jasna, ali nadam se da će nastaviti sa svojom svetlosnom igrom.

VODOPAD LOUTRAKI STEVAN BALUBAN, BEOČIN

Kažu da dobra fotografija govori hiljadu reči. Takva količina je zaista dovoljna da se nekome prenese poruka i istovremeno ne bude dosadan. Ali, šta da radimo kada se fotografija sastoji od desetak celina, koje bi trebale biti odvojene priče. Tada se pojavljuju dva problema: prvi je da fotografija mora biti reprodukovana u veoma velikim dimenzijama, kako bi je mogli sagledati, a drugi je da čak ni tada nije sigurno da će postati zanimljiva. Ovaj snimak meni jedino dokazuje da je Stevan zaista bio u Grčkoj, i da tamo ima zanimljivo osvetljenih parkova. I, upravo

je tu rasvetu bilo moguće iskoristiti za snimke gde se svetlo, voda i arhitektura prepliću i stvaraju likovno mnogo zanimljivije fotografije – kakav je, na primer, ovaj detalj. Jedan od mnogih!

LET 567 IVANA ČUTURA, ZEMUN

Ovaj zanimljiv triptih idealan je za semilošku analizu s kojom ste se, verujem, upoznali preko tekstova Darka Stanimirovića u rubrici Teorija fotografije. Dva snimka grafita na zidu spojena su s jednom "life" fotografijom da bi kao celina ispričali priču. Evo kako teče moja priča: ovo je socijalni komentar na stanje u savremenom društvu i, pre svega, na položaj žena. Usamljena žena koja sedi na stolici kao u izlogu "na izvolte" liči na robu koja se prodaje. Žuto-plavi grafit dodatno potencira ovu asocijaciju, jer prenatlažena erotika crteža upućuje na to šta se vrednuje kod žene. Sasvim gornji, crveni grafit potpuni je kontrast, jer izgleda kao crtež iz dečije knjige koji kroz simbole govori o slobodi (ptice koje lete) i želji i potrebi za majčinstvom (mama ptica i beba ptica). Gornju fotografiju čitamo kao potisnut svet žene s plave fotografije. Na vrlo neobičan način ispričana je gorka priča koja simbolizuje otuđenost pojedinca od sebe samog. Odlično, u svakom slučaju!

ZID DARKO TIMOTIĆ, NOVI SAD

Ovo je, svakako, primer da su najbolje stvari veoma jednostavne. Retko kome bi palo na pamet da uperi svoj fotoaparatus zid, ali Darko jeste, i to s pravom, jer je ovom jednostavnom kompozicijom snimio fotografiju – znak, ili bolje reći, simbol. Retko kada fotografija, koja na sasvim direktan način prikazuje motiv, bude zanimljiva iz jednostavnog razloga što svi mi volimo da maštamo, istražujemo, nadograđujemo sebe u priče... Takozvana "sustikla", uvek je delo nečijih spretnih ruku, uglavnom naših baka. Dezen na okrečenom

zidu koji se pravi sa specijalnim valjkom, takođe ukazuje na stara, prošla vremena, i to u Vojvodini, jer su te šare tipične za vojvodanske enterijere. Iako sve na ovoj fotografiji potiče iz starih vremena, ona deluje vrlo moderno, kao neki savremeni znak, etiketa (savršeno dizajnirana) koja samo čeka svoj proizvod. Jednostavnost, savršen red i repeticija dizajna ukazuju na doslednost, poštovanje tradicije, osećaj za detalj... pa tako ova fotografija deluje kao omaž nekim drugim vremenima i nekim drugim ljudima, toliko drugačijim (ali možda boljim) od nas.

ORANICE DEJAN STEVANOVIĆ, KRUŠEVAC

Proleće stiže, njive posejane pšenicom blešte zelenom bojom, šume se bude... Sve je tu ali je isto tako svega toga previše za jednu fotografiju. Ova može biti dobra za kućni album, ili ilustraciju, uz priču o tome gde ste bili. Za bilo koju drugu, "umetničiju", namenu ovakve fotografije imaju više elemenata. Najjednostavnije je to objasniti na primeru ilustracija iz nekog magazina o uređenju enterijera. Ako razmislite o tome šta vam se najviše sviđa, shvatićete da je to pametno organizovan prazan prostor bez mnogo stvari. Kada s ove fotografije odstranimo višak, pogled nam više ne luta, a dodatno bi ga zadržala figura čoveka (naravno, to treba organizovati ili imati sreće), na stazi koja ide kroz njivu i koja bi se nalazila u čuvenom "zlatnom preseku".

MEHANIZAM 2 STEFAN STOJANOVIĆ, BEOGRAD

Svi oni koji su se usudili da spuste pogled i da, kao Alisa uđu u prostor "s druge strane ogledala", shvatili su da, kada ih snimimo na pravi način, i male stvari mogu izgledati kolosalno. Obična mutilica za kafu postala je potpuno drugačiji objekat kome apsolutno odgovara naziv koji je Stefan dao. Čini mi se da bi scena značajno dobila na dramatičnosti malom promenom ugla snimanja, to jest, kada bi drška uređaja bila u donjem desnom uglu fotografije.

Još jedna stvar nepotrebno privlači pogled, a to je sam utikač koji je i pored dobre dubinske neoštine još uvek prepoznatljiv. Isto tako, mislim da bi samo kabl namotan u spiralu oko drške ponudio pozadinu i dodao efekat kretanja. A, da bi ovaj mehanizam postao složeniji, moguće je u pozadinu ubaciti i neke druge objekte, na primer, mehanizam starog mehaničkog budilnika, spiralnu osovinu mašine za mlevenje mesa ili neke slične sprave. Kao i uvek, granica je samo vaša mašta.

EKOLOGIJO GDE SI MARKO VOJINOVIĆ, NIŠ

Iako autor nije tražio komentar, meni je motiv ove fotografije bio zanimljiv jer pokreće mnogo pitanja. Nekoliko puta do sada napominjao sam da, kada vidite motiv i napravite onu prvu seriju fotografija, kada vas prođe grč i oduševljenje što ste nešto otkrili, tada je neophodno da nastavite da razmišljate o onome šta je pred vama. Još je važnije da pokušate da objekat predstavite na neki drugačiji način. Zanimljivo je da veliki broj ljudi povezuje reč ekologija sa pojmovima đubre i zagađenje, i da se, isto tako postavlja prema fotografijama s tom temom. U ovom slučaju, scena ima prikriveni crnohumorni prizvuk i podseća me na prvi kvadrat nekog stripa o kataklizmičnim posledicama zagađenja. Ono što mi se ne sviđa jeste to što je fotografija snimljena na dokumentaran način, i kao da je namenjena komunalnoj inspekciji. Kada je prekadriramo, malo ispravimo i podesimo kontrast, onda ona

postaje "ekološki" upečatljivija i deluje mnogo snažnije jer je osnovna poruka zagađenja jasno predstavljena malim slapovima koji padaju preko šara na bačenoj gumi nečega što je, na žalost, nekada davno bilo čista voda u potoku. Nakon obrade, shvatio sam da na fotografiji nedostaje vizija nade koja bi bila oličena u listu, ili kamenu prekrivenom mahovinom, nečemu što bi dodalo malo živih boja, pa sam "ukrao" deo trave s originalnog snimka.

Јутарњи програм
Срђан и Јована

6:05

WWW.RTS.RS

NAGRADA – Epson Stylus SX405: ELVIS KOSINA, Karlovac, Hrvatska, "Odlazak u noć"

PRAKSA NA DELU Noćna fotografija

DARKO TIMOTIĆ, Novi Sad, "S prozora"

ANA ĐELMIŠ, Subotica, "Walking on air"

ANITA BRAJLOVIĆ, Podgorica, Crna Gora, "Mreža"

IVAN TASIĆ, Kruševac, "Bez naziva 2"

VLADIMIR ČURČIN, Beograd, "Igra svetlosti"

MARKO STAMATOVIĆ, Kragujevac, "Pixie"

JOVANA STOJANOVIĆ, Leskovac, "Želja za toplinom"

IVANA ČUTURA, Zemun, "Masovna komunikacija"

IGOR SIVJAKOV, Sarajevo, "Tunel"

SINIŠA CIMEŠA, Ljubljana, "Bez naziva"

STEFAN STOJANOVIĆ, Beograd, "Stanica"

BORIS MRĐA, Beograd, "Perfect storm"

ALEKSANDAR VLADIĆ, Beograd, "Na mostu"

TAMAŠ TOT, Subotica, "Boulevard"

MUHAMED BOROVIĆ, Sarajevo, BiH, "Bez naziva"

IVAN ALEKSIC, Niš, "Fire guitar"

JOŽEF GERGELJ, Senta, "Zimsko veče"

EL GVOJOS, Beograd, "Prvi sneg"

DRAGAN ĐERIĆ, Užice, "Užice noću"

SREČKO LISICA, Gornji Milanovac, "Čovek koji iščezava"

RADENKO STANIĆ, Novi Sad, "Čajniče"

SPONZOR KONKURSA **BSProcessor** **EPSON**
Zajedno možemo mnogo. EXCEED YOUR VISION

PROPOZICIJE KONKURSA:

Tema: vezana za rubriku *Praksa na delu*
Broj radova: do 10 fotografija po autoru
Tehnika: analogne i digitalne fotografije
Format: minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi)
Radovi moraju biti propisno obeleženi (na poledini

fotografije, kod digitalnih fajlova u File Info ili File Properties, upisati naziv fotografije, ime i prezime autora, adresu i telefon, naziv fotoaparata)
Poslednji rok za slanje: **do 10. 5. 2009.**
Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd za konkurs "Praksa na delu"

Konkurs za najbolju fotografiju na temu

PRAKSA NA DELU

UČESTVUJTE U NAGRADNOM FOTO KONKURSU "PRAKSA NA DELU" KOJI ORGANIZUJE EPSON I ČASOPIS REFOTO, UZ PODRŠKU KOMPANIJE BS PROCESOR.

Konkurs će biti otvoren do 10. novembra 2009. godine. Nakon završenog konkursa najbolji radovi će biti nagrađeni od strane Epsona i adekvatno prezentovani javnosti. Više informacija o konkursu i propozicijama možete pronaći na www.bsprocessor.com/fotokonkurs i www.refoto.co.rs.

EPSON
EXCEED YOUR VISION

ReFoto

BSProcessor
Zajedno možemo mnogo.

KATEGORIJA: MESTO, STEFAN STOJANOVIĆ, Beograd, "Iznad oblaka"

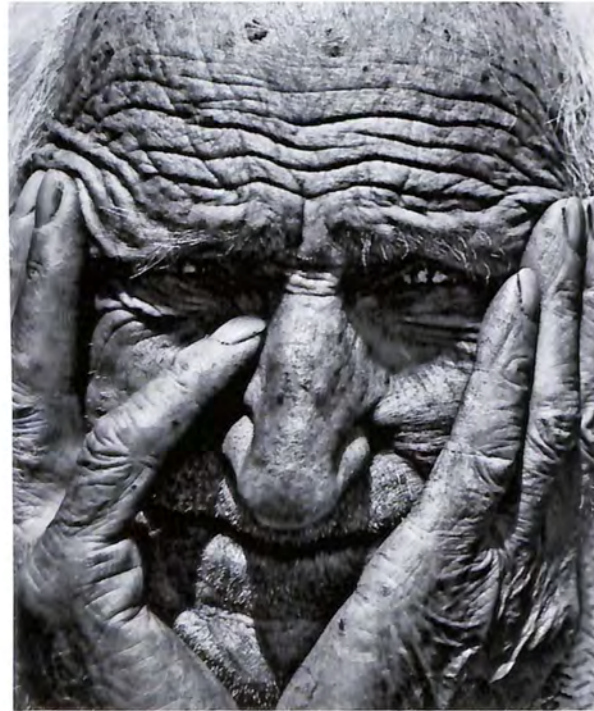
KATEGORIJA: DOKUMENTARNI PORTRET, MIOBRAG IGNJATOVIĆ, Niš, "DR"

KATEGORIJA: DOKUMENTARNI PORTRET, ALEKSANDAR TRAJKOVIĆ, Niš, "Dečak iz Jeronimove"

KATEGORIJA: DOKUMENTARNI PORTRET, SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Brusilica"

KATEGORIJA: DOKUMENTARNI PORTRET, ALEKSANDAR TERZIĆ, Užice, "Ninety Years"

SVET U FOKUSU

KATEGORIJA: REPORTAŽA, AHMED HADROVIĆ, Istanbul, Turska, "..."

KATEGORIJA: MESTO, VLADIMIR MAKSIMOVIĆ, Beograd, "Jutro u Knez Mihailovoj"

KATEGORIJA: DOKUMENTARNI PORTRET, IGOR SIVJAKOV, Sarajevo, BiH, "Pogled"

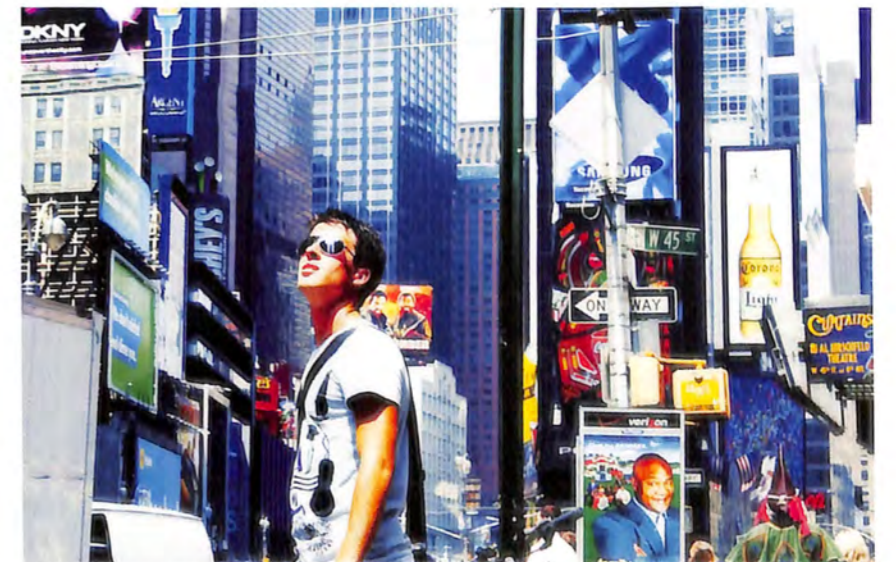
KATEGORIJA: DOKUMENTARNI PORTRET, ANITA BRAJOVIĆ, Podgorica, Crna Gora, "Crnkinja u Rimu"

KATEGORIJA: MESTO, DARKO ĐOKOVIĆ, Čačak, "Balkoni"

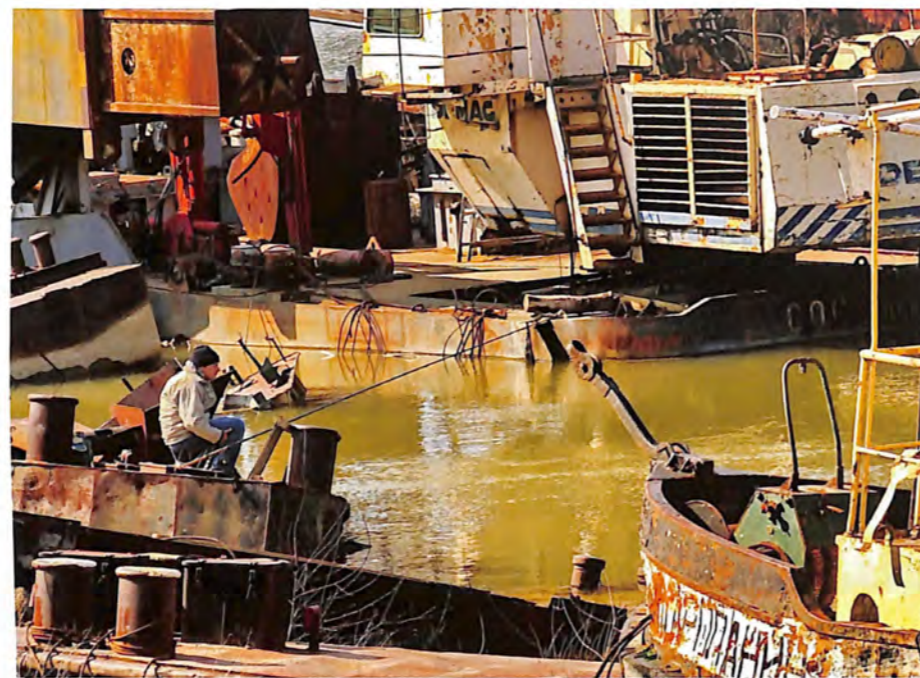
KATEGORIJA: MESTO, MAJA BERIĆ, Beograd, "Obrni...okreni"

KATEGORIJA: MESTO, ALEKSANDAR NAKIĆ, Niš, "New York: Svetla velikog grada"

KATEGORIJA: OKRUŽENJE, BRANISLAV FABJANIĆ, Rijeka, Hrvatska, "Prolaznost"

KATEGORIJA: OKRUŽENJE, SLAVOLJUB MACIĆ, Beograd, "Bistro"

PROPOZICIJE KONKURSA:

SPONZOR KONKURSA

KATEGORIJE:

- **Dokumentarni portret** (snimate portret u ambijentu, na nekom dešavanju, portret specifične grupe ljudi, predstavnike neke zajednice ili određenog zanimanja...)
 - **Okruženje** (pejzaži s akcentom na ekologiju koji beleže čovekov odnos prema prirodi)
 - **Mesto** (uhvatite puls grada, sela, naselja... na svim prostorima naše zemlje i sveta)
 - **Smešna strana sveta** (snimate fotografije neobičnih situacija iz svakodnevnog života s akcentom na smešnu stranu života)
 - **Reportaža** (predstavite seriju od šest do osam fotografija koja može da objedini sve kategorije ili da se bavi samo jednom)
- Prima se do deset fotografija po kategoriji. Na svakoj fotografiji mora biti napisano ime i prezime, kontakt, naziv rada i tehnički podaci (opciono) i za koju kategoriju je namenjena.
- Format: minimalno 13 x 18 cm (za digitalne fajlove 300 dpi)
- Rok za prijem radova je **do 10. u mesecu**.
- U svakom broju objavićemo izbor od deset najboljih fotografija a glavne nagrade biće dodeljene u poslednjem, decembarskom broju. Poslednji termin za prijem radova je 10. 11. 2009.
- Fotografije slati na adresu: REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd za konkurs: "Svet u fokusu"

NAGRADE KONKURSA

Najbolji učesnik dobija D-SLR fotoaparatus Olympus E-serije. Pet najboljih autora po kategorijama dobija Olympus kompaktni fotoaparatus.

KATEGORIJA: MESTO, MARKO ZAMUROVIĆ, Beograd, "Kroz autobus"

KATEGORIJA: MESTO, VLADIMIR TASEVSKI, Beograd, "Drvo"

KATEGORIJA: SMEŠNA STRANA SVETA, ZLATKO PAVLOVIĆ, Pale, "Majstor"

x-rite
eye-one display 2

Profesionalni kalibrator za monitore
Za samo 250€ + pdv

Colorsys
Beogradskog Bataljona 5,
Beograd
tel:+381 11 3058244
fax:+381 11 3058245
www.colorsys.rs

5% popusta uz ovaj oglas!

COLORSYS

MITSUBISHI FOTO Srbija
Foto laboratorije za profesionalce i amatere

ŠTAMPAČI - TERMINALI - KIOSK - LABORATORIJE

ANITA - FOTO
064 38 91 408
www.mitsubishi-foto.rs

Nikon | Service

**Jedini licencirani servis
Nikon fotoaparata u Srbiji**

Radno vreme 09-17h
Pčinjska 15a
011/ 644 7958

PROline
professional
photo & video

- PRODAJA FOTO OPREME
- SVE VRSTE BATERIJA I PUNJAČA
- IZRADA FOTOGRAFIJA VELIKOG FORMATA (NA FOTO PAPIRU I PLATNU)
- SNIMANJE I MONTAŽA MUZIČKIH I REKLAMNIH SPOTOVA
- IZNAJMLJIVANJE KAMERE SONY Z7, KRANA 4,5m I RASVETE

016/215-704, 064/13-44-385
pro.line@live.com

OLYMPUS

www.samsara.rs

Kompetan asortiman Olympus proizvoda uz garanciju od 2 god. Isporuka odmah

Ruzveltova 1, Lc. metro lok.16 Vukov spomenik
tel: 3370-250, 3370-180 mob: 064/233-5551

Prijatelj časopisa ReFoto

studio B

radio na frekvencijama

99,1MHz
100,8MHz
105,4 MHz

SPECIJALNE CENE

OGLASA NA OVOJ STRANI

Za više informacija
pozovite
Refoto Marketing
011 / 344 - 9641
344 - 9642

lowepro

Nova 170 AW (crna, braon, crvena, plava)	4.690 din
Nova 180 AW (crna, braon, crvena, plava)	5.690 din
Nova 190 AW (crna, braon, crvena, plava)	6.390 din
FastPack 100 (crna, crvena, plava)	5.490 din
FastPack 200 (crna, crvena, plava)	6.290 din
FastPack 250 (crna, crvena, plava)	6.990 din
FastPack 350 (crna, crvena, plava)	7.990 din
FlipSide 200 (crna, crvena, plava)	5.990 din
FlipSide 300 (crna, crvena, plava)	6.990 din
FlipSide 400 AW (crna, zelena)	9.990 din
Inverse 100 (crna, zelena)	5.190 din
Inverse 200 (crna, zelena)	5.990 din
Sling Shoot 100 AW (crna)	5.990 din
Sling Shoot 200 AW (crna)	6.990 din
Sling Shoot 300 AW (crna)	8.990 din
Sling Shoot 350 AW (crna)	12.490 din
Super Trecker AW (crna)	37.990 din
Commercial (crna)	19.990 din
Compu Day Pack (narandžasta, zelena, siva)	6.590 din
Compu Trecker AW (crna)	11.990 din
Pro Roller 2 AW (crna)	25.990 din

Cene su sa PDV-om, zadržavamo pravo promene cena bez prethodnog obaveštenja.

Nikon SHOP Vuka Karadžića 7a, 011 30 34 373

Jedinstvena ponuda u Srbiji!

VIDEO, FLUO, HALOGENA, HMI I BLIC RASVETA

Baterije i punjači, foto pozadine, zilberice, kisobrani, softboksovi, filteri, adapteri za objektivne, zonerice, dodaci za blince, stativi, flash trigeri

Nova niža cena za preko 500 artikala!

www.moneta.rs
Beograd,
Bulevar kralja Aleksandra 84,
011/344 84 77
moneta93@gmail.com

PRETPLATITE SE NA REFOTO

I DOBIĆETE POKLON I ČASOPIS GRATIS

UKUPNO
835
DINARA

+
poklon

Dimenzije torbe: 14x6,5x16 cm

Lowepro Peak PX 60 FOTO-TORBA

Za samo **3.000 dinara**, koliko iznosi pretplata na 12 brojeva + 1 GRATIS, dobićete vaš omiljeni časopis na kućnu adresu + **poklon Lowepro Peak PX 60** foto-torbu za kompaktni fotoaparati ili video kameru.

Ukoliko želite, možete se pretplatiti i na 6 brojeva + 1 GRATIS za samo **1.500 dinara** (bez poklona).

Za BiH pretplata na 11 + 1 brojeva iznosi **88 km** (bez poklona) Poštarina je uključena u cenu.

NAPOMENA: POKLONI SE DOBIJAJU UZ PRVI SLEDEĆI BROJ! PONUDA S POKLONOM VAŽI SAMO ZA PODRUČJE SRBIJE DOK TRAJU ZALIHE!

PRETPLATA ZA SRBIJU

ZA 12 + 1 BROJEVA IZNOSI 3.000 DINARA
ILI ZA 6 + 1 BROJEVA IZNOSI 1.500 DINARA
(poštarina je uključena u cenu)

Kopiju uplate dostaviti na faks.: 381 11 78-60-234, ili pošaljite elektronskom poštom na: pretplata@refoto.co.rs

TEKUĆI RAČUN (dinarske uplate)
255-0009780101000-19
(Samo za područje Srbije)
SVRHA UPLATE: PRETPLATA ZA REFOTO.

PRETPLATA ZA BIH

ZA 11 + 1 BROJEVA IZNOSI 88 KM
(poštarina je uključena u cijenu)

PRETPLATA ZA INOSTRANSTVO (BEZ BIH)
ZA 12 BROJEVA IZNOSI 80 EVRA

PAYMENT INSTRUCTIONS
56A: Receiver's corr.
CHASDEFX
JP Morgan AG
Frankfurt am Main

57A: Account with institution:
HAABRSBG
Hypo Alpe-Adria-Bank ad Beograd
Bulevar Mihajla Pupina 6
11070 Beograd

59: Beneficiary customer:
RS35 1650 0020 2450
2382 71
REFOT B d.o.o. - Beograd

ZA SRBIJU:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU:
REFOTO, Pčinjska 17, 11000 Beograd ili
POZOVITE 011/30-34-373 NIKON Shop
u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA:
pretplata@refoto.co.rs

ZA BIH:

UPLATNICOM KOJU POŠALJETE NA ADRESU:
REFOT BH, Kralja Petra I Karađorđevića 111, Banja Luka ili
POZOVITE 051/324-440 REFOT BH
u kojem možete kupiti sva ponuđena izdanja ili
POŠALJITE NAM E-MAIL NA:
pretplata@refoto.co.rs

www.refoto.co.rs info.refoto@refoto.co.rs

NARUČITE

ČASOPIS ILI NAŠA DRUGA IZDANJA

"Elementarna
tehnika fotografije"
prof. Dragoljub Kažić,
din. 450 + 140 PTT

Povezan komplet REFOTO
časopisa za 2004, 2006 i
2007. godinu,
din. 2.000 + 160 PTT
po kompletu

"Dragoljub Tošić - Fotografije",
Foto-monografija,
din. 1.500 + 180 PTT

SPECIJALNA PONUDA STARIH BROJEVA

SAMO
150
DINARA

UPOTPUNITE SVOJU ARHIVU ČASOPISA REFOTO
(BROJEVI OD 1 DO 6, 9, 43 I 45 SU RASPRODATI).
OD BROJA 7 DO 44 CENA PO KOMADU JE 150 DIN.
OD BROJA 45 IZNOSI 250 DIN PLUS POŠTARINA OD 55 DINARA PO KOMADU

POZIV ČITAOCIMA

UČESTVUJTE NA PRVOJ PHOTOSHOP RADIONICI

Nakon puno molbi i insistiranja naših čitalaca, odlučili smo da u saradnji sa školom računara "Sveti Sava" u Čačku pokrenemo prvu radionicu posvećenu isključivo obradi digitalnih fotografija i njihovoj pripremi za izradu u fotolaboratoriji ili štampi u nekoj publikaciji. Radionica će biti održana u školi računara "Sveti Sava", a ako vas zanima zašto se održava u Čačku, odgovorićemo da je to prvenstveno naš doprinos težnji za decentralizacijom kulture. Ovaj grad se već dokazao kao dobar domaćin mnogobrojnim fotografskim manifestacijama, pa se nadamo da će njegov položaj, odlični uslovi za rad u školi i izbor predavača: Zoran Imširagić - Adobe sertifikovani instruktor, i Milan Živković - izvršni urednik časopisa Refoto, biti dovoljno inspirativni da se prijavite za učešće. Broj polaznika je ograničen na dvadeset - toliko ima računara u školi, a moramo da napomenemo da se od polaznika očekuje osnovno znanje u radu s računarima kako bi predavanje teklo bez zadržavanja s obzirom na to da radionica traje jedan dan.

Redosled dešavanja tokom radnog dana podeljen je u dva dela. Počinjemo u 10 sati (oko 12 sati je kratka pauza za osveženje). Prvi deo radionice traje do 14 sati, kada je planirana pauza za ručak. Teme koje će biti obrađene tokom prva četiri satu jesu:

- pojam digitalne fotografije i osnovna podešavanja koja je neophodno uraditi;
- prečice i tehnike za ubrzanje rada;
- prednosti rada u RAW formatu i tehnike obrade u potprogramu Camera Raw;
- kontrola ekstremnih vrednosti crne i bele boje i očuvanje detalja u tim područjima;
- prednosti rada u slojevima;
- kako koristiti prednosti adjustment layers-a;
- maske slojeva kao dragocena pomoć u radu;
- Smart objekti i Smart filteri; rad s vektorskim slojevima;
- korišćenje mogućnosti automatizovanog slaganja (Stacking) slojeva;
- kako od više fotografija napraviti panoramsku fotografiju.

Posle pauze za ručak posvetićemo se:

- metodama izrade i čuvanja selekcija (alfa kanali) i Booleanovim operacijama;
- izradi vektorskih putanja (Path) i radu s Bezieovim krivama; osnovni načini izrade fotografske montaže; selektovanju, izvlačenju i pripremi slojeva za konačno uklapanje; šta se postiže upotrebom malo korišćene alatke Vanishing Point; korišćenju alatki za retuš; korišćenju opcije Image Processor;
- snimanju akcija i automatizaciji procesa.

Rad u radionici biće završen oko 18 sati. Učesnici će moći svoj rad da snime na CD i ponesu, a kao "domaći zadatak" biće spremljeno malo iznenađenje. Najbolje urađen zadatak biće posebno nagrađen.

KALENDAR RADIONICE:

Prijava učesnika do 10. 6. 2009. godine, na adresu: Pčinjska 17, 11000 Beograd, tel.: 344-9641 ili 344-9642, ili na mail: citaoci@refoto.co.rs. Učesnici uplaćuju kotizaciju u iznosu od 1.700 din. U cenu kotizacije nije uračunat ručak. Održavanje radionice 20. juna

U NOVOM BROJU 60 JUN, 2009

- Portfolio
BOŽA IVANOVIĆ – Na njegovim crno-belim dokumentarnim fotografijama prevladuje "teška" crna koja je najbolje svedočanstvo nekad vrlo surovog života koji Boža Ivanović neumorno istražuje
FINALISTI MEMORIJALA "DRAGOLJUB TOŠIĆ" – Filip Tanasković iz Valjeva i Nemanja Živković iz Kovina imali su svoju prvu samostalnu izložbu

- Praksa na delu
AKT – Svakako najatraktivnija tema u fotografiji ujedno je i jedna od najtežih za fotografisanje. Pogledajte šta se izrodilo iz našeg malog eksperimenta u kojem su učestvovali: model, studio i tri fotografa

- Moje iskustvo
ŠIROKOUGAONI OBJEKTIVI – Svetislav Dragović, posle "normalaca" i teleobjektiva, osvrnuo se na, mnogima, najomiljenije objekte

- Majstori fotografije
ĐURO JANEKOVIĆ – Veliko ime hrvatske fotografije prve polovine dvadesetog veka koji je tek nedavno otkriven

- Neobične tehnike
INFRACRVENI PEJZAŽI – Milan Živković predstaviće vam ovu izuzetno zanimljivu tehniku snimanja

NIKON D5000

Još jedan D-SLR fotoaparati na tržištu koji može da snima video zapis u HD kvalitetu. Namenjen je zahtevnijim foto-amaterima, a sa čim će se suprotstaviti konkurenciji možete pročitati u sledećem broju.

OLYMPUS E-620

Ako pogledamo tehničke karakteristike ovog fotoaparati videćemo da su jako slične sa E-30, ipak mi smo proverili šta to novo nudi ovaj nov "Olympusov" D-SLR fotoaparati

CANON EF-S 18-200 mm F/3.5-5.6 IS

Kategorija ultrazum objektiv je popularna jer jedan objektiv pokriva veliki raspon žižne daljine i pogodan je za putovanja. Namenjen je isključivo za D-SLR fotoaparate sa 1,6 puta manjim senzorom i pokriva vidni ugao ekvivalentan žižnoj daljini od 29 do 320 mm za format od 35 mm.

DIFUZORI ZA Bliceve

Ako koristite eksterni blic, uz malu investiciju može poboljšati kvalitet svetla stavljanjem difuzora. Testirali smo različite tipove ovih difuzora koji se mogu naći na našem tržištu.

ANALOGNO I DIGITALIZOVANO SLAVKO SIMIĆ, BEOGRAD

Poštovana gospođo (ili gospođica?) urednice, šaljem Vam ove dve fotografije ne mogući da se opredelim. Obe su na svoj način zanimljive. Snimio sam ih prošle godine u etno selu Stanišići u Republici Srpskoj. Pošto smo išli na celodnevni izlet u više mesta nisam imao mnogo vremena da biram motive, a i kada bi ih izabrao kao u ovom slučaju nisam imao dovoljno vremena. Obe fotografije snimio sam sa ZENIT-E fotoaparatom i objektivom Helios 2/58 mm (portretni mekocrtić, ali šta da se radi) na filmu Fuji 100. Vreme je bilo potpuno oblačno. Svetlomjer je bio isto tako ruski, stari Lenjingrad (nikad ne koristom ugrađene svetlomere). S izmerenim direktnim svetlom blenda je bila 4-5,6 a ekspozicija 1/60 s. Pošto je već bilo vreme za polazak, nisam mogao mnogo da biram mesto za snimanje, sama obala jezera me je sputavala a i devojčica koja me je gledala kako hranim labuda je bila nepoverljiva. Jedva sam je ubedio da je labud neće ugristi, mada je to nepoverenje vidljivo na jednoj fotografiji. Naravno morao sam i da pitam njene roditelje da li smem da je fotografišem. I film je "čucao" u fotoaparatu sve do kraja februara jer više nije bilo izleta a ostalo je još filma u fotoaparatu. Razvio sam ga u laboratoriji koja direktno s filma kopira pozitivne. Fotografije su "vukle" na braon (skoro sepija) a zelene trava je bila rezeda. Oštrina mnogih fotografija bila je sumnjiva. Pregledao sam negativ i koliko ja unem da "čitam" svetlo ne bi trebalo da bude tako, iako je film ležao više od 8 meseci u fotoaparatu, a kako su me drugovi terali da odmah i njima napravim fotografije odneo sam ih u laboratoriju u neposrednoj blizini mesta sastanka. Hteo sam da to bude direktno sa filma. Ali ne lezi vraže, u ovoj laboratoriji prvo ga skeniraju pa onda kopiraju. Sada su sve fotografije iz ove laboratorije bile mnogo bolje i prave boje. Shvatio sam da je prva laboratorija negde debelo omanula. Pošto ove dve fotografije nisam digitalno kopirao iako su mi dali narezani CD - hteo sam da Vam ih pošaljem onakve kako sam ih snimio. U onu laboratoriju nisam hteo a sve koje znam rade digitalizaciju. Naravno sada je došlo skeniranje one braon fotografije u 1.200 dpi ali ništa nije pomoglo. Ja slabo baratam s obradom

slika a moj sin je imao malo vremena. Ona sam se setio da imam i te dve fotografije na disku pa sam lepo dao da se to sa diska iskopira. I sada Vam ih šaljem onakve kako su mi ih dali, bez ikakve obrade. Ne znam da li je to do papira ali je sada trava mnogo zelenija, možda čak i previše. Možda ih treba malo i prekadrirati...

Dakle, zovem se Slavko Simić (1940.). Tonski sam snimatelj u penziji. Fotografijom se bavim tamo negde od šezdesetih, i to isključivo amaterski, porodično-društveno. Moj prvi fotoaparat bio je BAJERMATIK s izuzetno oštrom optikom. Imam i tri fotoaparata ZENIT: B, E i TTL.

Veoma je lepo kada neko toliko dugo kao hobi ima fotografiju. Ipak ima malo kontradiktornosti i nejasnoće u vašim pitanjima počev od toga da niste uspeli da odaberete jednu od dve fotografije koje su skoro identične. Refleksni fotoaparati daju mogućnost veoma brzog rada pa ne shvatam koliko je vremena potrebno da bi se pronašao motiv za fotografisanje. Objektiv od 58 milimetara nije portretni a nije ni mekocrtić već standardni normalac za ruske fotoaparate s navojem. Veoma je interesantan i vaš način merenja svetla jer je Lenjingrad stari model svetlomera koji koristi selenski senzor sposoban da generiše dovoljno električne struje da pokrene merni uređaj samo kada ima dovoljno svetla. Što je manje svetla manja je i preciznost merenja koja, kod ovih svetlomera, nije bila na visokom nivou čak ni kada su bili novi jer se preciznost gubi i starenjem merne ćelije. O svetlomerima se može mnogo pričati a sada ćemo pomenuti da se najčešće sreću selenski, silikonski, CdS (kadmijumsulfid) i GPD (galijum-arsenid foto diode) senzori. Najbolji su uređaji koji koriste bateriju jer takav način merenja povećava preciznost. Laboratorija koje fotografije izrađuju direktno s filma danas je veoma malo a i sami ste videli da je kvalitet koji dobijate inferioran u odnosu na moderne uređaje. Deo manjka kvaliteta vezan je za loše podešene uređaje, mali promet i stoga i staru hemiju ali i radnike u radnjama koji nisu imali gde ni kada da se obuču za ovaj posao. Primetili ste i pomeranje u koloritu snimaka i da je trava zelenija nego što treba ali sve je to posledica potražnje to jest uređaji "šminkaju" fotografije i daju im digitalan izgled. Kako ste u pismu spominjali i obradu fotografija mi smo ih skenirali i onda je Milan ispremeštao neke elemente s jedne na drugu fotografiju i napravio nov izrez - mala dopuna analizi radova a umesto digitalnog komentara koji nije uspeo da stane u ovaj broj.

REFOTO U HRVATSKOJ MARIO GLAVIĆ

Prije desetak dana na kioske u Hrvatskoj stigao je Refoto magazin. Otkada se kod nas ugasio Fotomag, preostao je samo Digital Foto magazin koji je nezanimljiv nama ozbiljnim fotografima. Uglavnom, super Vam je koncepcija Refoto

magazina, sviđa mi se predstavljanje mladih autora ali još više mi se sviđa što ste stavili i neke stare majstore poput Miloša Pavlovića. Oduševila me nagrađena fotka na foto-konkursu autora Željka Škrbića iz Novog Sada (portret Đure) jer se zaista izdvaja od ostalih radova po svojoj zrelosti, pristupu, kadru, svetlu, svemu. Malo sam se rastužio kad ste napisali ono da fotografi postaju umjetnici tek kada objektiv usmjere prema ljudima. Tu se ne bih složio sa Vama. Pravi autor će umjetnost napraviti i od portretiranja ljudi, snimanja aktova, vode, drveća, predmeta, ulice, ptica ili kukaca. A loš autor će u svemu biti loš. I sami ste napisali da se pobjednički portret, i to muškarca, jako izdvajao od fensi-smensi djevojaka. Ja osobno imam faze u fotografiranju, kad se umorim od ljudi, fotkam pejzaže, kad se prehladim od hvatanja leda i magli u praskozorja, onda se zavučem u studio.

Moramo da napomenemo da se, kada je ovo pismo stiglo do nas, na kioscima ponovo pojavio Fotomag i ujedno da svaki od časopisa ima svoje čitaoce. Drago nam je da vam se dopada naša koncepcija i da ćemo se i dalje truditi da istrajemo u koncepciji koja predstavlja balans između novih i konvencionalnih tehnologija, neafirmisanih autora i priznatih majstora fotografske umetnosti. Slažemo se i s konstatacijom da je loša fotografija uvek loša a zanimljiv je i vaš pristup promeni, to jest fazama u radu, koji može biti veoma inspirativan drugim autorima. Naša redakcija upravo to pokušava (a zahvaljujući vrednim čitaocima najvećim delom i uspeva to da postigne), rubrikom Praksa na delu koja postavlja baš takve, raznovrsne zadatke koji imaju za cilj usavršavanje autora, i njihovu spremnost da se snađu u svakoj situaciji. I da ne ispadne da smo "eskivirali" deo u kojem se "nismo složili" to jest priču o fotografisanju ljudi ona je bila u kontekstu izbora motiva i usmeravanja autora ka zanimljivijim objektima od fotografisanja isključivo fasada ili cveća.

ORIGINALNO A KUPLJE ILI JEFTINJE A... ZRILE TVRTKO

Poštovani, vaš redovni čitatelj sam od broja 53 prošle godine i tada sam pročitao recenziju gospodina Borisa Bjelice za Nikon D90. Taj članak me opredijelio, pa sam prije mjesec dana kupio navedeni fotoaparat. Namjeravam uskoro kupiti i LCD Digital Timer Battery Grip za Nikon D90. Molim savjet gospodina Bjelice da li da nabavim ovaj grip ili "obični" grip. Refoto je uradio na zbližavanju i normalizaciji ovih prostora više nego sve političke strukture. Svugdje se čita i svugdje ima pohvale. Samo nastavite u istom stilu. Puno pozdrava gospodinu Bjelici i cijeloj redakciji iz Jajca.

Drago nam je što čitate naš časopis i da sam vam pomogao oko izbora fotoaparata. LCD Digital Timer Battery Grip za Nikon D 90 nije Nikonov originalan proizvod i nekada se dešava da takvi proizvodi prave problem u radu fotoaparata, tako da preporučujem kupovinu Nikonovog originalnog rukohvata (Grip).

VAŠ TALENAT EPSON TEHNOLOGIJA

Epson Stylus Photo PX700W odlikuje Epson Claria™ Photographic mastilo i ugrađeni Wi-Fi kako bi sa bilo kog mesta u Vašoj kući mogli da izrađujete fotografije koje prevazilaze laboratorijski kvalitet. Novi Epson Stylus Photo PX700W je multifunkcijski uređaj za ozbiljnog fotografa. Idealan je partner za vaš D-SLR ili kompaktni fotoaparat. Moderan i kompaktni dizajn ovog uređaja omogućuje da se on lako uklopi u Vaše okruženje. Talenat i tehnologija-kombinacija koja pobeđuje!

Za više informacija o ovom uređaju, posetite veb sajt www.epson.rs

EPSON
EXCEED YOUR VISION

BSProcessor
Zajedno možemo mnogo.

PRODAJA KROZ AUTORIZOVANU DILERSKU MREŽU:

BEOGRAD: BEL COMPUTERS 354 11 25•BIG APPLE ELECTRONICS 334 46 96•DESK 329 21 40•EWE COMP 3165 111•FORUM RAČUNARI 302 92 92•GRAPPOLO INTERNATIONAL 3014 21•MARKANTEX 712 91 17•ONLINE COMPUTERS 328 44 55•PC PRACTIC 208 36 77•PC 4U 218 01 34•PLANET MULTIMEDIA CENTER 262 13 76•SOLUTION JM 308 95 00•WIN WIN 36 26 036•BOR: SIM COMPUTERS 030 459 210•ČUPRIJA: INTERCOM COMPUTERS 035 477 077•NOVI SAD: IQ COMPUTERS 021 453 833•LIM-IT 021 422 447•PC4U 021 4722 688•POSITIVE 021 472 03 88•SOROBAN 021 469 977•NIŠ: PAKOM SHOP 018 513 153•COMTEL 018 53 03 53•ČAČAK: USPON 032 340 410•WIN WIN 032 303 000•KIKINDA: BUS COMPUTERS 0230 32 102•LESKOVAC: IT LESKOVAC 016 23 41 01•PARAĆIN: GMG COMPUTERS 035 569 444•POŽEGA: SKY COMPUTER CENTER 031 825 125•PANČEVO: DM COMPUTERS 013 355 567•RUMA: LIM-IT 022 432 552•SENTA:SABOTRONIC 024 815 307•SREMSKA MITROVICA: LIM-IT 022 615 154•SUBOTICA: DG COMPUTERS 024 557 689•TUTIN: ANSOFT 020 810 180•UŽICE: DATA COMM 031 512 122•PETAR PAN 031 511 139•VRŠAC: AB KANON TEHNOBIRO 013 838 884•ZRENJANIN: FEDRA COMPUTERS 023 589 780•MPA 023 566 414•BRČKO: BSP +387 (49) 230 290